

ПОЛИТИКИН

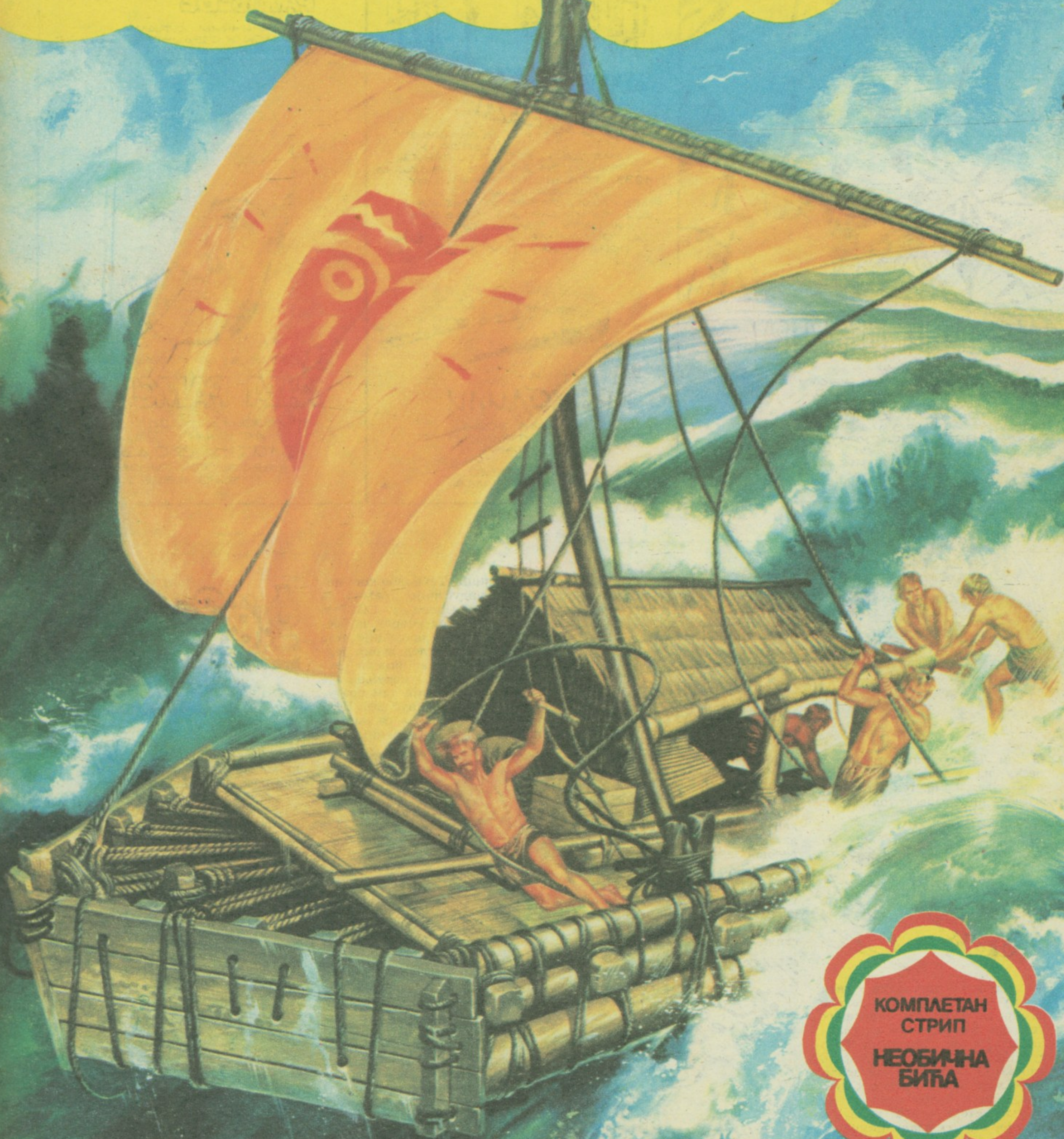
БРОЈ
1288

ЗАБАВНИК

5
динара

3.9.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XVIII

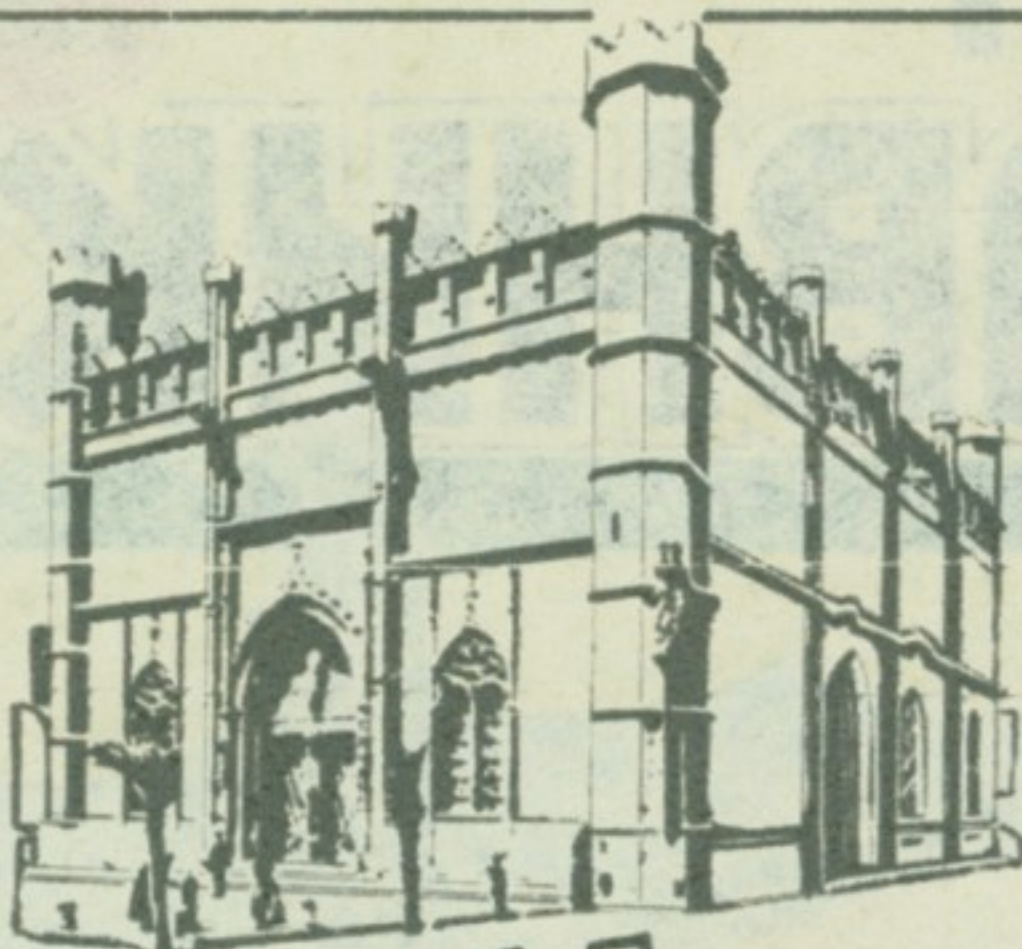
Pirley

Веровалти или не!

АМЕРИЧКИ ПИОНИРИ

КОЈИ СУ
ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА
ПУТОВАЛИ ЗАПАДНО ОД
РЕКЕ МИСИСИПИ
АУТОМАТСКИ СУ ГУБИЛИ
ПРАВО НА
ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ
ИАКО СУ ГА
РЕДОВНО УПЛАКИВАЛИ.

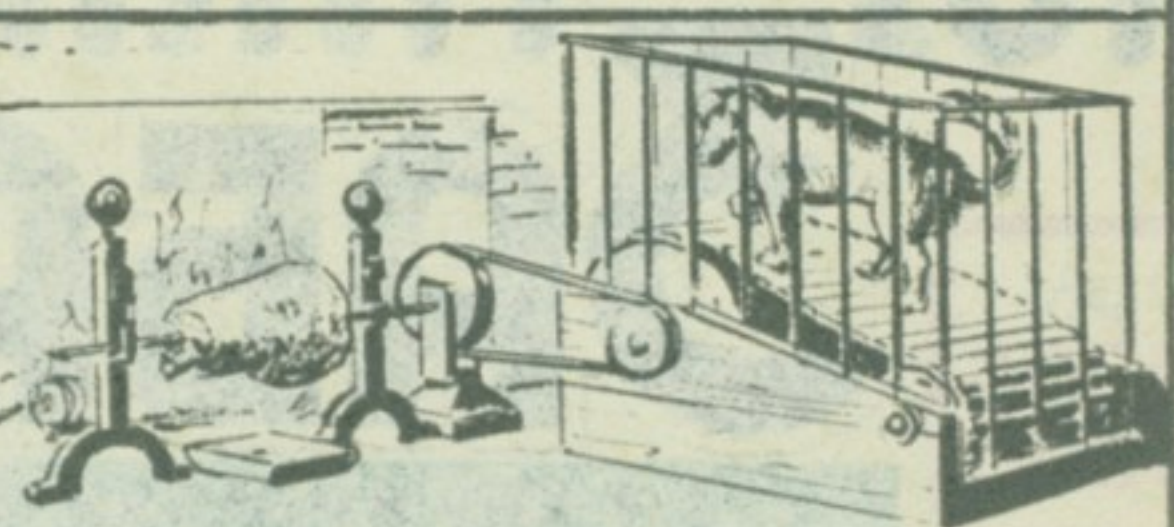
ЗГРАДА

ДАНАШЊЕГ
МУЗЕЈА У
ПАЛМА ДЕ МАЈОРКИ (ШПАНИЈА)
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА БУДЕ САЗИДАНА
1233. ГОДИНЕ ПО НАРЕЂЕЊУ
КРАЉА ХАИМА II.
МЕЂУТИМ, РАЗНЕ КОМИСИЈЕ
КОЈЕ СУ ИМАЛЕ ДА ИЗАБЕРУ
АРХИТЕКТУ, ТОЛИКО СУ ТО
ОДУГОВАЛИ ДА СЕ ГРАЂЕЊУ
ПРИСТУПИЛО ТЕК 1426.

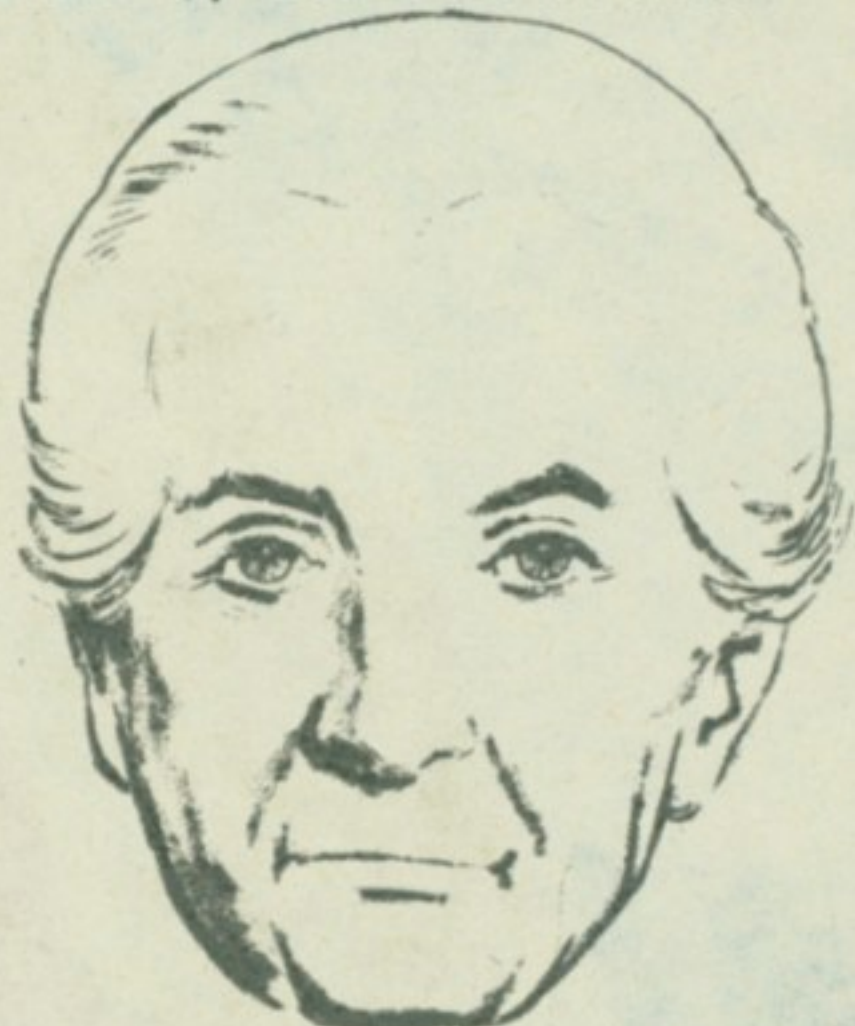
ЦЕЛОНСКИ КРОКОДИЛИ

ИЗ СЛАНИХ ВОДА
ЧЕСТО СУ ДУГАЧКИ И ПО
7 МЕТРА
И
ТЕШКИ ПРЕКО
500 КИЛОГРАМА.

РАЖЊЕВЕ

У АМЕРИЧКИМ КУЉАМА У
ВРЕМЕ ДОКСУ СЈЕДИЊЕНЕ ДРЖАВЕ
ЈОШ БИЛЕ БРИТАНСКЕ КОЛОНИЈЕ
— ЧЕСТО СУ ОКРЕТАЛИ ПСИ.

ДЕВЕДЕСЕТ ОСМОГОДИШЊА АНА РАМСЕЈ

ИЗ МЕЈФИЛД ХАЏЗА (САД)
ДОЧЕКАЛА ЈЕ
ЗЛАТНУ СВОДБУ
ДВОЈЕ ОД СВОЈЕ
ПЕТОРО ДЕЦЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Сем Лајтгоу, пронашао је у
песку на једној калифорниј-
ској плажи прстен који је
изгубио пре двадесет година.

● младунци црвендаћа увек
чекају своју мајку, која долеће
са црвом у кљуну, отворених
уста без обзира да ли су глад-
ни или сити. Ако птић брзо
гута храну значи да је гладан,
али ако је гута споро или тешко
то је знак да му је стомак пун.
Тада мајка хитро извлачи из
кљуна ситога птића храну и
даје је осталим младунцима.

● крајем прошлог века у гим-
назијама и другим средњим
школама у Србији, поред оцена
за учење, владање и вредно-
ћу, постојала је и оцена о по-
хађању школе која се оцењива-
ла као слабо, прилично или
редовно.

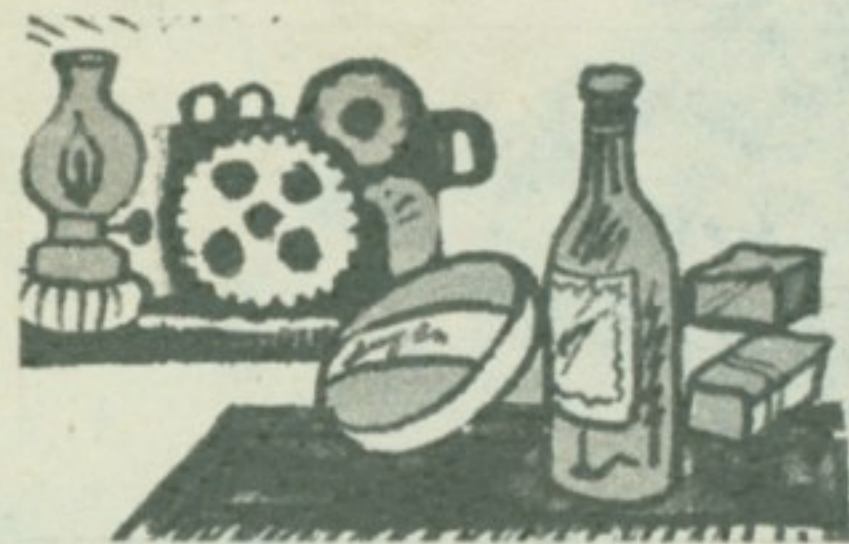
● највећа птица на свету је
афрички ној. Она је у стању да
трчи брзином од 48 километара
на час. Мужјаци ноја тешки су
до 135 килограма, а раст им до-
стиже до 2,40 метара.

● сарадници Технолошког ин-
ститута индустрије уређаја за
хлађење у Одеси, у СССР-у,
конструисали су апарат за бес-
крвне хируршке операције. Апа-
рат на први поглед веома јед-
ноставно изгледа: омањи ци-
линдар-контејнер испуњен је
течним азотом, чија температу-
ра износи око минус 200 Цел-
зијусових степени, а са њим је
спојена сонда са специјалним

вршком. У случају операције
крајника, на пример, хирург
увлачи сонду у пацијентова ус-
та а специјални вршак ставља
на крајник. Хладноћа делује
око један минут и не причиња-
ва бол. После операције паци-
јент одлази кући. Крајници се
после извесног времена распа-
дају и одвајају од организма.
До сада је на овај начин са ус-
пехом извршено више од три
хиљаде операција.

● маслиново уље је једино је-
ствито уље које истовремено мо-
же да се искористи на више на-
чина. На пример: да се узима
као лек, за прављење сапуна,
за негу коже, да гори у уљаним
лампама и као изванредан под-
мазивач мотора.

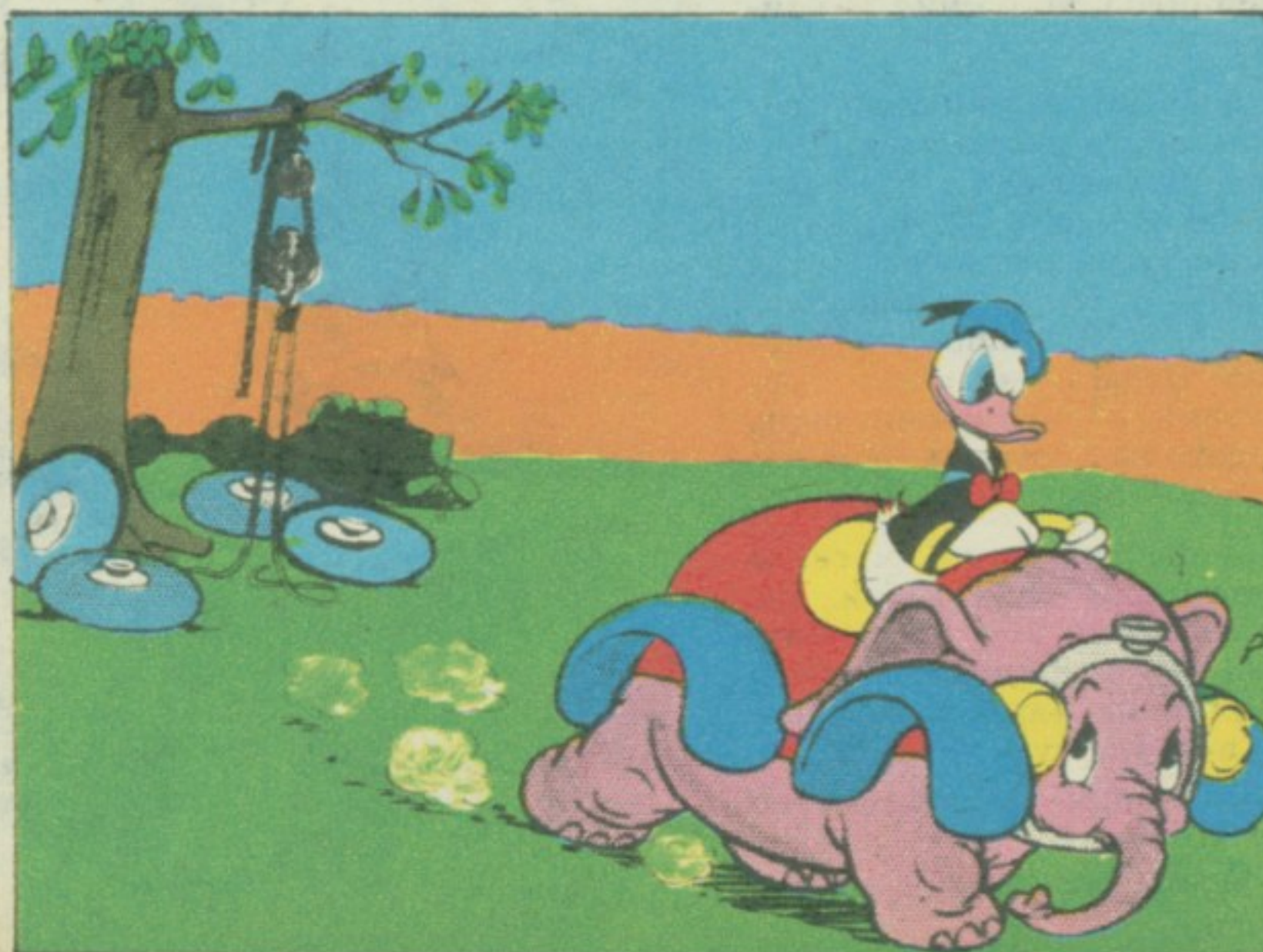
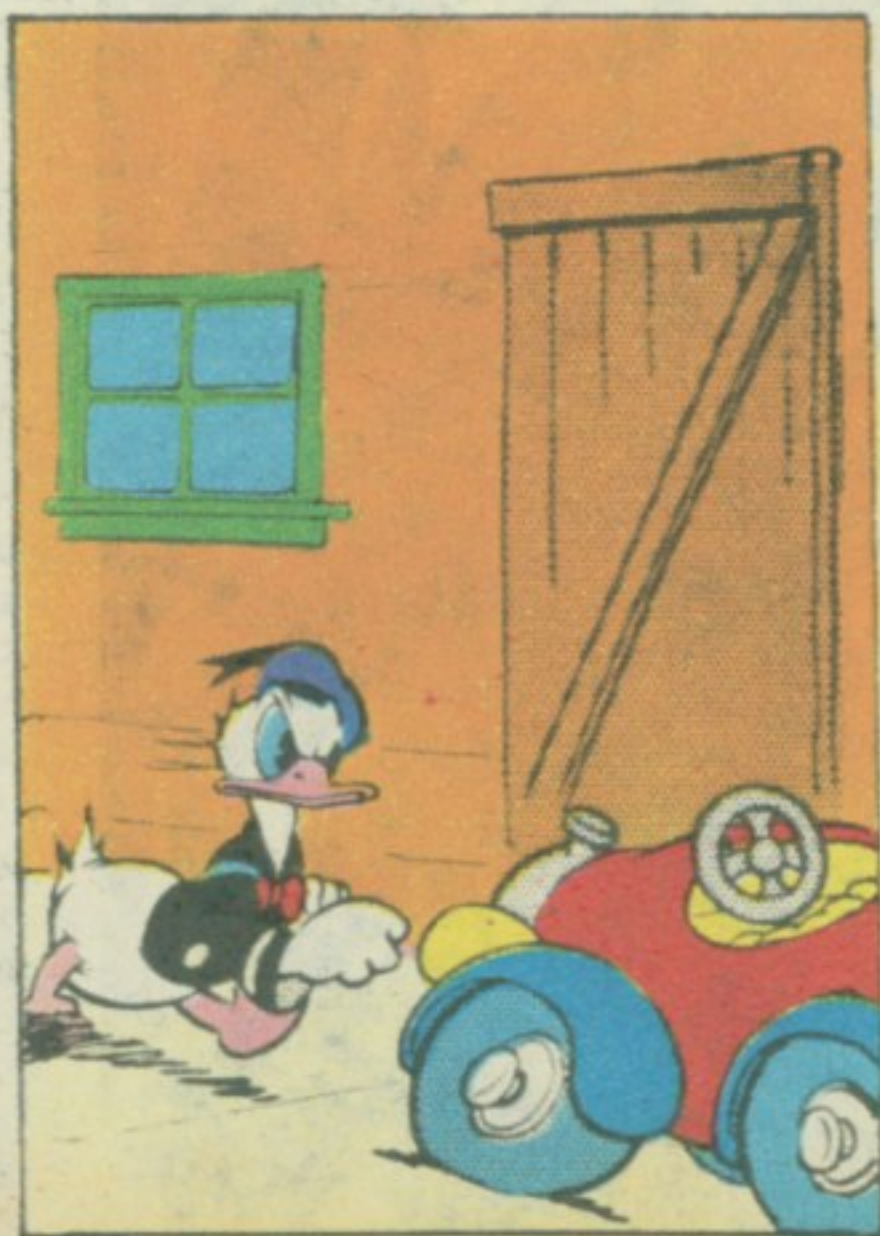
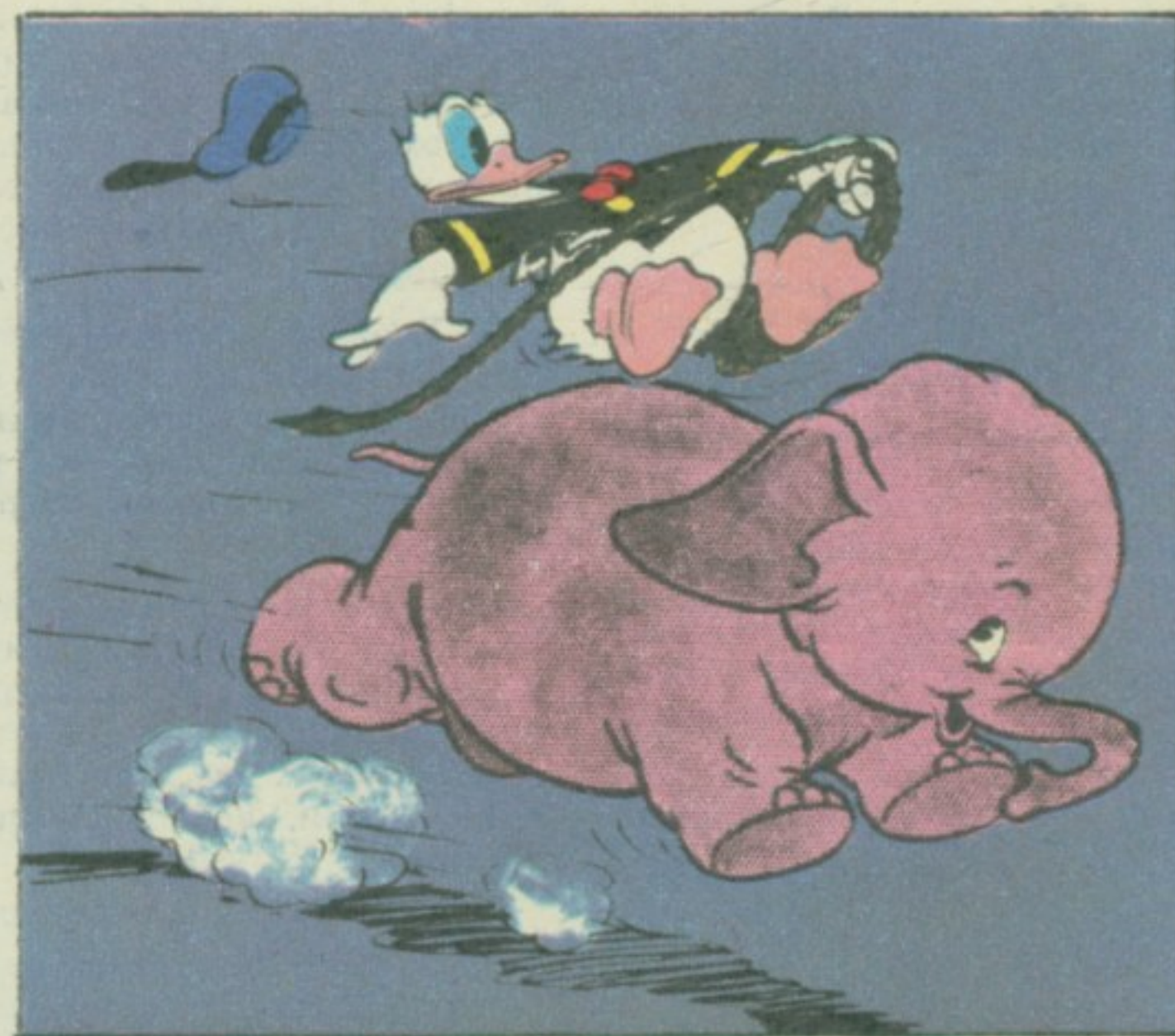
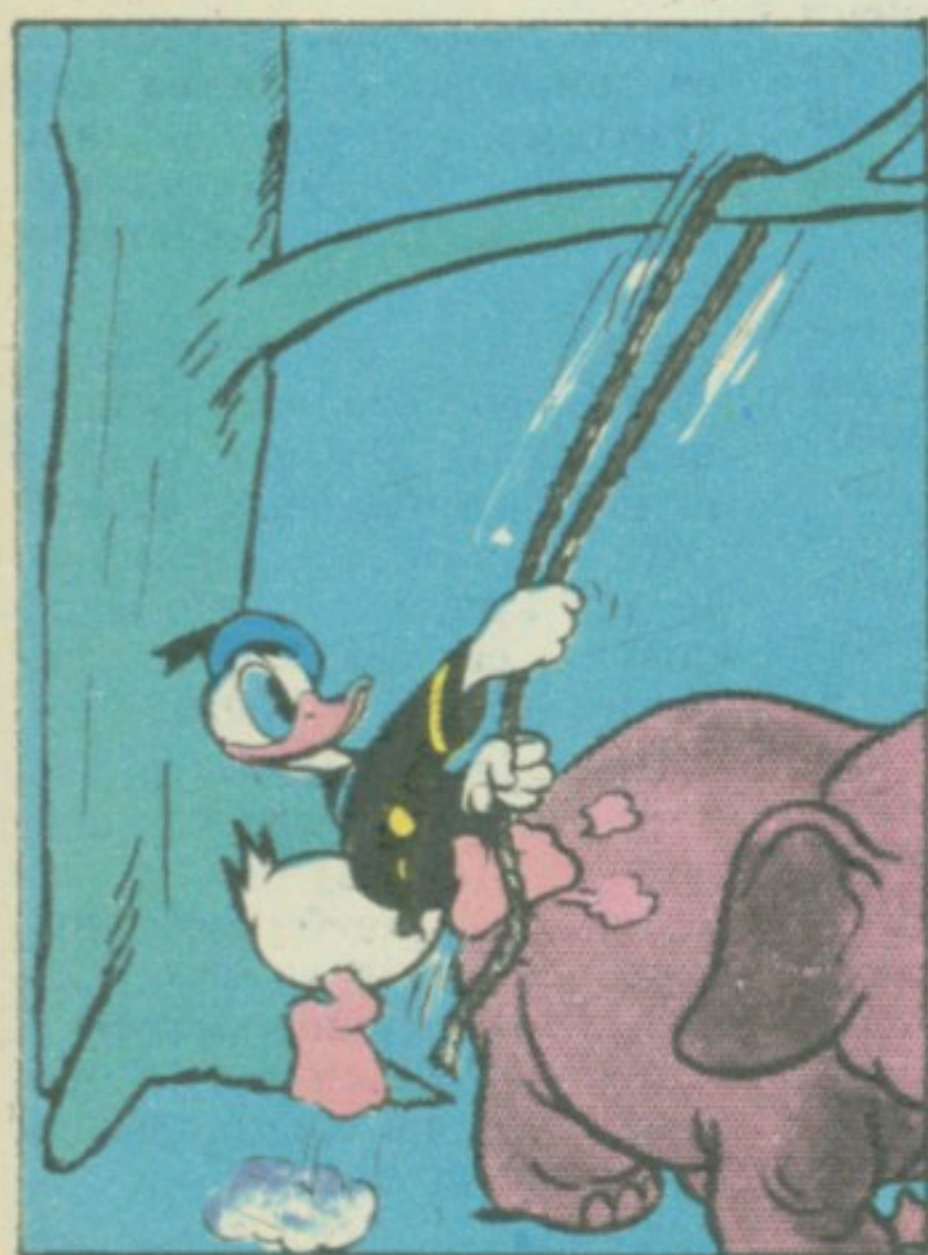
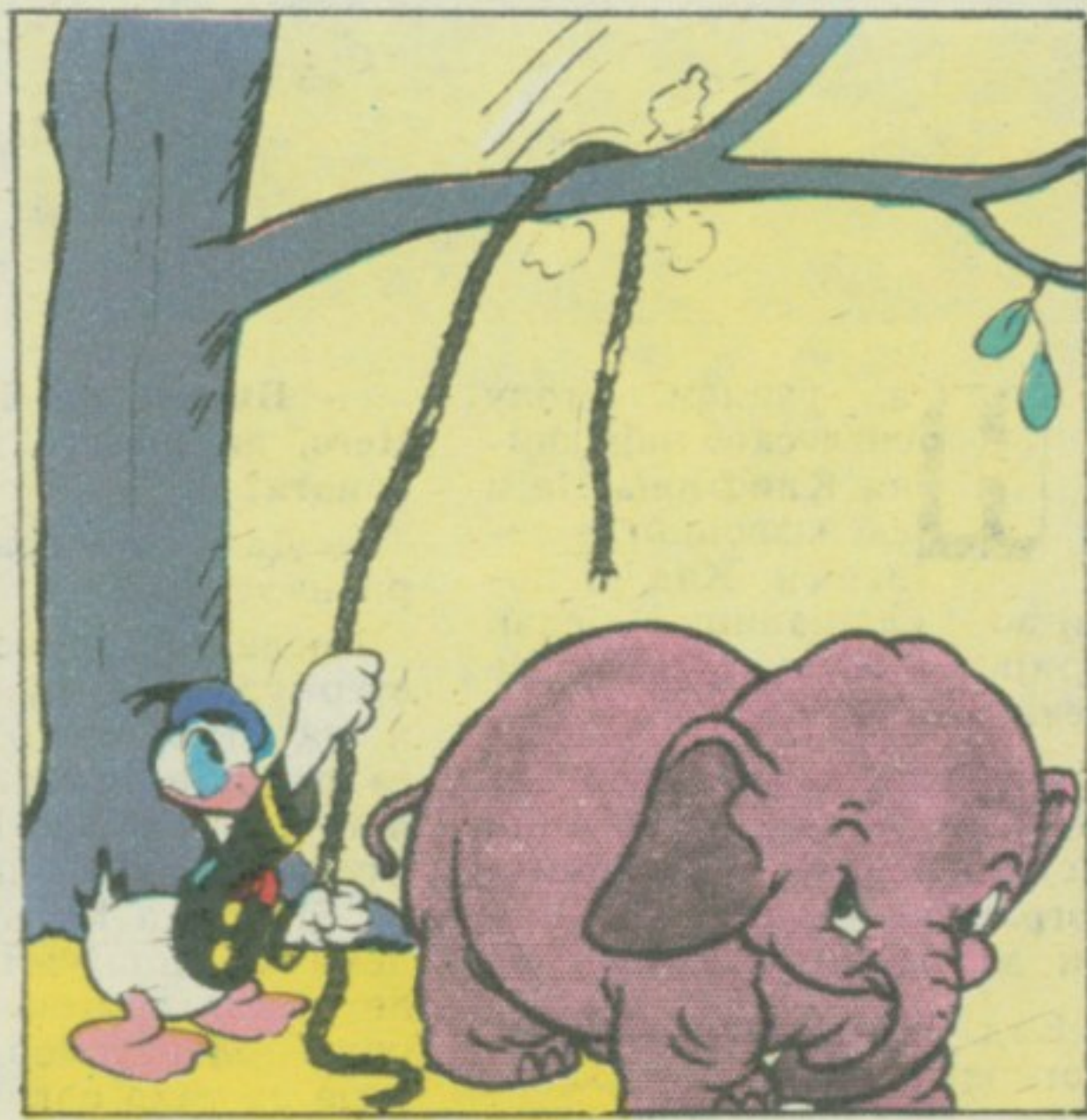
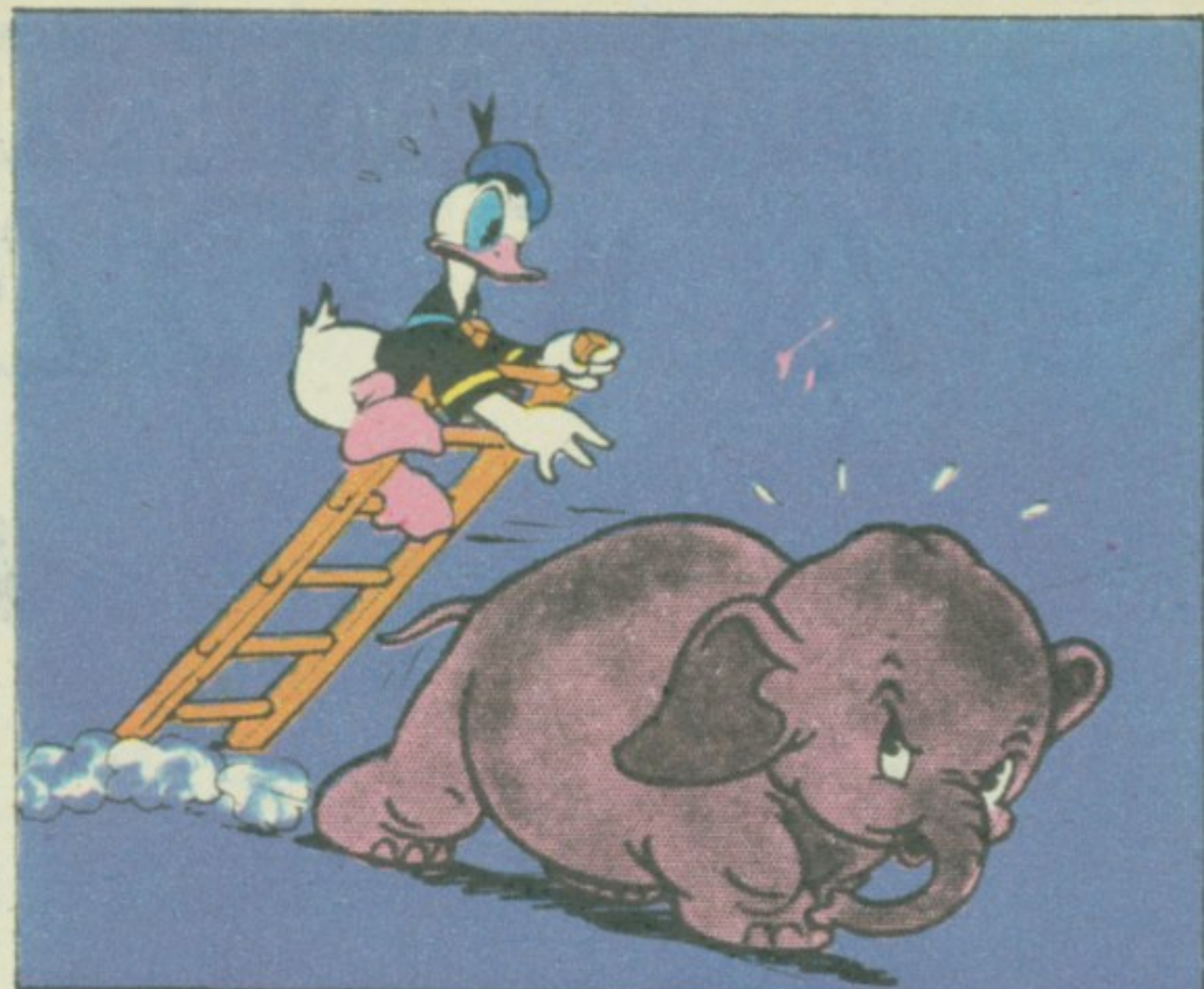
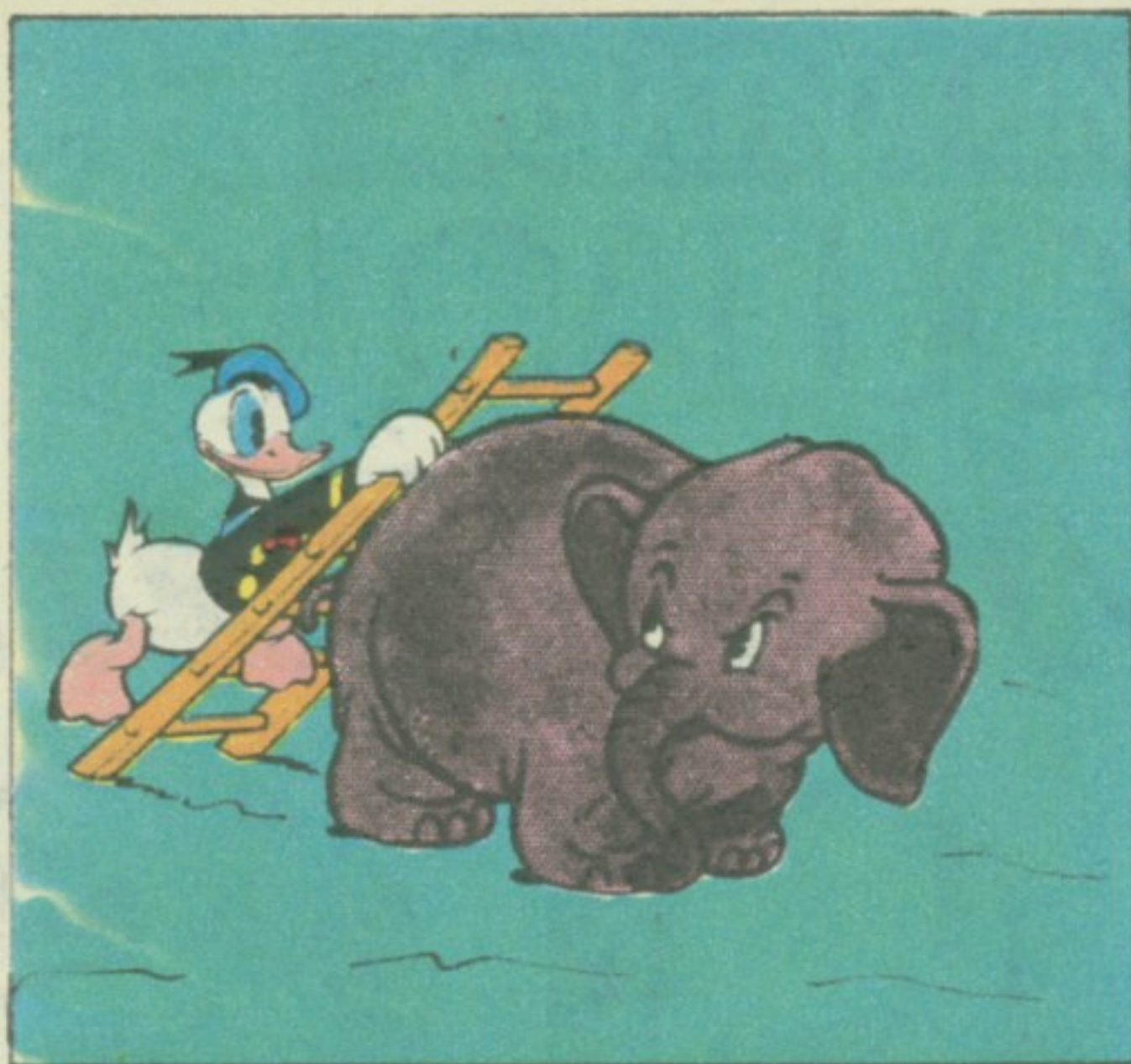
● Микеле Алеманди, који је
живео у 19. веку (умро 1858),
био је једно за другим капетан
у шпанској армији, командант
у белгијској, пуковник у швај-
царској и генерал у својој —
италијанској армији.

● Индија је прва земља на
свету по производњи бибера.
Гајење бибера прешло је кас-
није у Индонезију, Шри Ланку
и Бразил.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГЛУМОМ ПРОТИВ ХИТЛЕРА ДОБРО ДОШАО,

Монти!

Бићеш генералов двојник и од шебе умнојоме забиси усѣх инвазије — обраћаше се пуковник Лестер нареднику Клифтонџу Џејмсу. — И не заборави да су ти главна публика — немачки шпијуни.

КЛИФТОН ЏЕЈМС

БЕРНАРД МОНТГОМЕРИ

На радном столу енглеског наредника Клифтона Џејмса зазвонио је телефон. Кад је по-дигао слушалицу, један пријатан мушки глас је рекао:

— Тражио сам баш тебе, Џејмсе. Ја сам пуковник Дејвид Нивен из кинематографске секције. Желиш ли да радиш с нама?

Кад је Џејмс, збуњен, потврдио једним „радо“, Нивен је наставио:

— Пуковник Лестер жели да те види. Чекамо те за три дана у Лондону и све ћемо уредити да те твој командант пусти.

ДА ЛИ СТЕ ПАТРИОТА?

Три дана после тог разговора, једног мајског јутра 1944. наредника Џејмса и његову жену Еву такси је одвезао у Керзон Стрит, на адресу која је послана писмом.

Док га је жена чекала у холу, Клифтон се попео на први спрат где је срео Нивена.

— Кроз пет минута доћи ће пуковник Лестер — саопштио је Дејвид и отишао.

Док је размишљао зашто су га позвали у Лондон, полако су се отвориле једна врата и на њима се појавио висок човек сивих очију, у сивој кишној кабини. Пажљиво је гледао Џејмса неколико тренутака, а затим, очигледно задовољан својим посматрањем, рекао:

— Џејмсе, плашим се да ћете бити разочарани. Ви сте глумац, али нисте позвани ни ради снимања филма ни ради нове улоге у позоришту.

Наредник је замишљено ћутао.

Пуковник Лестер се насмеши:

— Ништа не брините... Него, да ли сте добар патриота?

— Да — збуњено одговори наредник.

После тога пуковник Лестер узео под руку Џејмса и укратко му објасни да га очекује изузетан и важан задатак где ће он као глумац играти главну улогу. Публика ће му бити — немачки шпијуни! А играће никог другог већ генерала Монтгомерија. Ако успе да тако одглуми чувеног генерала да немачки шпијуни јаве да је Монтгомери у Африци или било где ван Енглеске, немачка команда ће бити заварана и њена пажња одвраћена од правог места инвазије.

— Ето, то је све — заврши пуковник Лестер — Ти си одабран да будеш Монтгомеријев двојник и ми верујемо да нисмо погрешили у избору.

Занемео од изненађења, Џејмс се сети своје слике у новинама из 1940. године. Испод слике је писало: „Погрешили сте, ово није Монтгомери, већ поручник Клифтон Џејмс!“

— Наравно — опет се огласи пуковник Лестер —

све ово ћеш држати у највећој тајности. Инструкције ћеш добијати усмено, део по део, јер је пред нама врло мало времена: инвазија почиње ускоро. Имаш ли неку примедбу?

— Требало би упознати навикс генерала Монтгомерија, слушати његов глас, посматрати његове покрете да бих могао да га имитирам.

— Не брини, мислили смо и на то — одговори Лестер.

Кад се упутио вратима, пуковник застави Џејмса:

— Било би добро да своју жену пошаљеш кући. Реци јој да ћеш бити одсутан око месец дана и да за то време нећеш моћи да јој пишеш.

НАЈТЕЖА УЛОГА

Већ идућег дана наредник Џејмс је у Министарству рата први пут пажљиво посматрао генерала Монтгомерија: његов дола-

зак, кретање, понашање, поздрављање. Приметио је да његов поздрав није строго војнички, да капу носи накривљену на десну страну, а леву руку држи на леђима. Узбуђеном Џејмсу се чинило да никада неће моћи да опонаша личност с толико енергије и одмерености.

Нешто касније пуковник Лестер му је саопштио:

— Генерал Монтгомери одлази у Шкотску да би се одморио пред час Х. Тамо путујеш и ти. Посматраћеш га и тако усавршити своју улогу.

У Шкотској је наредник Џејмс видео да је генерал веома једноставан у свему. Није јео месо, рибу и шећер, није пио млеко и није пушио. Два човека, необично слична, често су се-

дели за једним столом, и обојици се чинило као да су пред огледалом. Џејмс је пажљиво слушао Монтгомеријев глас, изговор и наглашавање појединих речи које је често употребљавао. Сам генерал је намерно корачао по соби да би глумац могао што боље да уочи и запамти начин његовог хода и држања.

Кад се вратио у Лондон, нареднику је саопштено да је дошао час за његову необичну акцију. Добио је генералску униформу и обавештење да путује у Гибралтар.

— Чим изиђеш из авиона — давао му је инструкције пуковник Лестер — потражи мајора Фолија. То је Монтијев пријатељ. Затим ће ти Ралф Иствуд, гувернер Гибралтара, придружити добродошлицу. Рећи ће ти „Добро дошао, Монти“, а ти ћеш му одговорити: „Хвала, драго ми је што те поново видим“. Запамти да је Гибралтар пун немачких шпијуна и да их мораш уверити да си заиста Монтгомери.

СНАЈПЕРИСТА НА КРОВУ

Долазак Клифтона Џејмса у Гибралтар, идућег дана, тако је био припремљен планом. После добродошлице, кад су се затворила врата гувернерове палате, Ралф Иствуд је честитао Џејмсу:

— Био си одличан! Просто не могу да верујем да си двојник. Говорила сам Монтијеву пријатељу, али сам ипак на тренутак помислила да је дошао стварно он.

Али, кад се повукао у своју собу да се одмори, наредника Џејмса чекало је ново изненађење: гледајући кроз прозор, приметио је на крову свесне куће човека са снајпером упереним право у њега!

Прво је помислио да побегне, али је већ следећег тренутка закључио да тако сигурно не би поступио човек којег је глумио. Опрезно је пришао прозору и осмотрио пажљивије: човек са крова посматрао га је кроз доглед.

Ускоро се Клифтон Џејмс, наравно у генералској униформи, сусрео и са немачким шпијунима.

Док се шетао кроз врт гувернерске палате, Џејмсу је гувернер Иствуд показао два шпанска индустријалца за које се знало да су Хитлерови шпијуни. Представљени су и „Монтгомерију“ и он се с њима поздравио пријатељски, али ипак с резервом, онако како би то учинио прави генерал којег је опонашао.

Да нису посумњали да је заиста прави Монтгомери, наредник-глумац је знао већ неколико часова касније. Наиме, енглески агенти контрашпијунаже јавили су да су ухватили емитовање неке тајне радио-станице која је одр-

жавала везу с Берлином и потврдила долазак Монтгомерија у Гибралтар.

НЕОБИЧНЕ ШИФРЕ

Програм тајног пута наредника Клифтона Џејмса који је тако уверљиво глумио чувеног генерала предвиђао је и одлазак у Алжир, наравно, с истим задатком: обманути немачке шпијуне и „натерати“ их да јаве да је Монтгомери стигао и тамо.

Међутим, пре поласка у Алжир енглеска контраобавештајна служба дознала је да Хитлерови шпијуни у стопу прате Монтгомеријевог двојника, не сумњајући ни једног тренутка да ли је то заиста познати генерал. Због тога су неколико пута, увек кад су били уверени да су шпијуни широм отворили очи и уши и да помно хватају сваку реч. Џејмс у генераловој униформи и Ралф Иствуд водили, наоко тихо и тајно, разговоре о војним плановима. То су били разговори с изразима који су измишљени у том моменту, па је довитљив Џејмс говорио да, ако не успе план „303“ нека се онда прибегне остварењу акције „Х-2“ и сл. Наравно, све ове шифре биле су измишљене, а шпијуни су их памтили и слали у Берлин.

После Алжира, Џејмс је добио нови задатак: његова представа је завршена и морао је да се пресвуче, тајно врати у Енглеску и пази да га нико не примети, сасвим супротно од свега оног што је чинио дотад.

Вратио се иза кулиса, завеса је спуштена, али је и он и сви који су знали за необичну игру били потпуно задовољни његовом изврсном глумом. Задозвољни су били чак и немачки шпијуни, не слутећи да су обманути.

И. Лончар

ЧУДНОВАТА ОТКРИЋА

За псом у праисторију

Четири дечака, Марсел Равида, Жорж Анжеле, Жак Марсел и Симон Коенка шетали су једног септембарског дана 1940. године по шуми недалеко од варошице Монтињак, у француској покрајини Дордоњи. Као и увек, водили су Марселовог пса Робса који је весело скакутао десетак метара испред њих.

Дечаки су управо нешто жучно расправљали када их прекину Робсов лаваж. Пас се зауставио пред једним повећим отвором у земљи, њушкао неколико тренутака, залајао и нестао у јама.

— Изгледа да је наљутио зеца! — узвикну Жорж и притрча отвору.

— Какав зец! — одврати Симон. — Рупа је прилично велика, сигурно се ради о лисици!

Марсел је прислонио главу уз отвор, послушајући лаваж свог четворножног љубимца, који је долазио из велике дубине.

— Сачекајте да видим шта је са Робом, па ћу вас онда позвати — рекао је и полако склонио камење са улаза у јаму и тако себи ослободио довољно простора да уђе.

БИКОВИ, БИЗОНИ, КОЊИ...

Спустио се полако двадесет метара, а онда остао без ослонаца и кроз глатке глинене левак склизнуо на дно јаме, где га је чекао Робо, који је тек тада престао да лаје. Ка-

да су му се очи привikle на таму, Марсел је погледао где се налази. Био је у огромној пећини, дугачкој преко тридесет метара, а широкој најмање десет.

— Марсел! — дозивали су другови са улаза. — Излази већ једном!

— Сиђите и ви! — одвратио је он. — Ово је фантастично!

Један за другим, дечаки су се спустили низ глинене левак, сручивши се уз урлике изненађења на Марсела. Полако су се кретали дуж пећине пипајући пажљиво њене веома глатке зидове. Тек после неколико минута, када се повратио од изненађења, Симон се сетио да у цепу има кутију шибица.

Креснуо је дрвце и пламен је осветлио просторију.

Глатки зидови пећине били су украшени једноставним али дивним сликама бикова, бизона, коња и људи, у веома јаким нијансама црвене, жуте, окер и мрке боје. Дечаки су отворених уста буљили у ове цртеже и слике.

ТРКОМ ДО УЧИТЕЉА

— Ко је ово насликао? — упитао је Жак Марсела с неверицом. — Ко је уопште могао да дође овде и да наслика ове животиње?

Марсел је гледао у слике и ћутао. Све му је било јасно. Више пута је видео у овом крају многобројне групе научника како копају по земљи тражећи нешто и враћају се у Монтињак расправљајући о уметности палеолитских људи.

То „нешто“ дечаки су сада случајно пронашли.

— Идемо брзо учитељу Лавалу! — предложио је Марсел пошто је друговима укратко објаснио о чему се ради.

ШАТОР КРАЈ УЛАЗА

Онако блатњави и прљави од глине упали су у учионицу усред часа и углас покушали да објасне учитељу Лавалу шта су пронашли. Лавал, изгледа, није био много заинтересован за то откриће, сматрајући да деца нису пронашла ништа значајно и да су све то обогатила својом бујном маштом.

— Да ли би могао да ми нацрташ како, отприлике, ти цртежи изгледају? — упитао је Марсела.

Марсел је мирно прихватио пружену креду и почео да црта по табли. Већ после неколико секунди учитељ је био шокиран оним што је видео.

Један од дечака креснуо је шибицу и, када је пламен осветлио пећину, сви су остали заједно

Наочари су му спале с носа и разбиле се. Не обраћајући пажњу на њих, Лавел се обратио ученицима дрхтавим гласом:

— Сви идите кући! За данас је школа готова! Данас је празник!

После пола часа дечаки и учитељ нашли су се у пећини.

— Фантастично! Невероватно! Невиђено! Сензационално! Ово је сто пута лепше од оног што сам замишљао када су ми стручњаци причали! — викао је Лавел одушељено а пећина је одјекивала.

Вест о пећини са сликама из лова палеолитских људи није, међутим, изазвала очекивану реакцију. Људи су се у то време спремали за неизбежан рат са Хитлеровом Немачком и нису имали времена за археологију.

Учитељ се брзо снашао и позвао у Монтињак једног од најчувенијих праисторичара тог времена, опата Бреја, познатог у свету археолога као „папа праисторије“.

Бреј је брзо стигао и одмах предузео мере обезбеђења пећине, око које је почело да се окупља све више радозналаца. У овом послу су му помагали дечаки који су пећину открили. Марсел и другови прегледали су читаве ноћи под шатором на улазу у пећину, чувајући своје откриће.

Ова, данас чувена, пећина названа је ЛАСКО, по селу у чијој се близини налази и представља последње у низу палеолитских налазишта — центара интензивне ликовне делатности. Пећина Ласко назива се и „Сикстинском капелом праисторије“ према чувеној капели у Ватикану, украшеној Микеланђеловим фрескама („Стварање света“, „Страшни суд“). Сикстинској капели дата је ликовна синтеза веровања западноевропских хришћана, а у Ласкоу свет магичног мишљења палеолитских људи.

М. Ј.

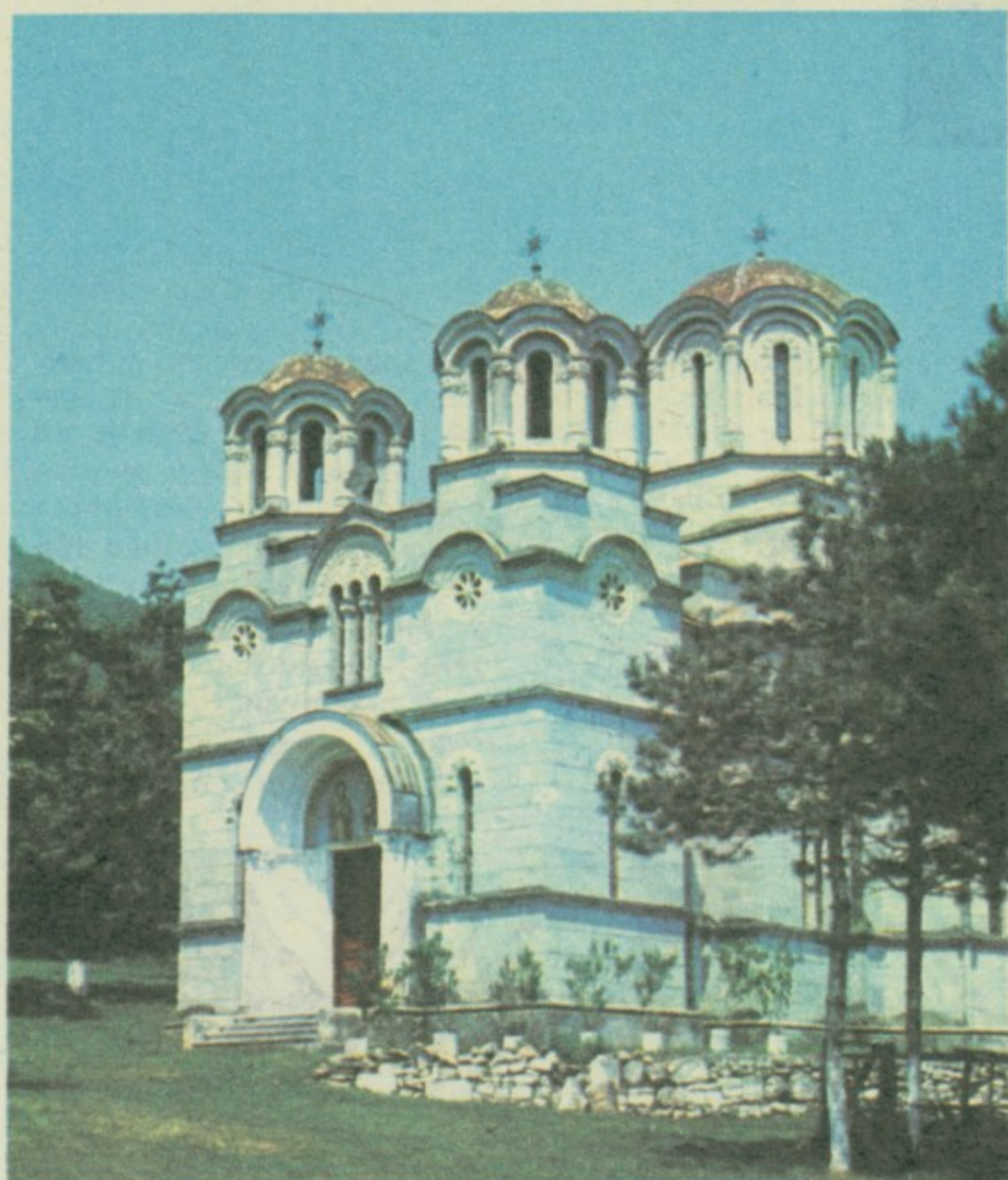
МИНИ-КВИЗ

- 1 Где живи пас-ракун?
- 2 Шта је химера?
- 3 Гавота је:
- 4 Антонио Вивалди био је:
- 5 Етногенеза је:

ОДГОВОРИ:

1- у пећини, 2- химера је створење из легенде, 3- гавота је врста птице, 4- Антонио Вивалди био је италијански композитор, 5- етногенеза је наука о пореклу народа.

ОВДЕ ЈЕ ЖИВЕО КИРИЛ ПЕЈЧИНОВИЋ — Манастир светог Атанасија у селу Лешок, удаљеном десетак километара од Тетова, један је од најстаријих у Македонији. Зачео се око Цркве Св. Богородице (на слици лево) подигнуте, по неким тврђењима, 1326. године, да би се у 17. веку процијенило подизањем Цркве Св. Атанасија (на слици десно) и конацима за калуђере. Године 1817. у овај манастир примљен је за калуђера Кирил Пејчиновић, велики македонски просветитељ и једна од најзначајнијих личности у историји македонске културе. Пејчиновић је сахрањен у манастирском кругу, а у конаку се налази спомен-соба по свештенику њему. Сада у манастиру живе две старе монахиње, игуман и једно службено лице.

ШАРЕНА ЦАМИЈА — Међу највећа културна наслеђа Тетова убраја се и Шарена цамија (Алаца-цамија). Нема писаних података када је изграђена, али предање вели да ју је око 1566. године подигла жена — Хуршиде анума! Спољни зидови цамије декоративно су обрађени и ишарани разним бојама. Проповедаоница у цамији израђена је од изрезбареног дрвета, а резбарене украсе радили су дебарски мајстори.

ПОЛОГ И

Између Шар-планине и Суве горе лежи плодна Тетовска котлина — Полог, дугачка оно 55 и широка 8—22 километра, а тачно у њеној средини у подножју Шаре — Тетово. Све до 14. века Тетово је било сеосно насеље, а нао град помиње се у 15. веку. У почетку је насеље носило име Хтетово, на шта упућује један запис. Посебан развој Тетово је доживело у 19. веку када је постало економски и културни центар Полога. Град носи обележја старе македонске градске и оријентално-муслиманске архитектуре.

СТАРИ МОСТ — Римљани су много пажње поклањали путевима и мостовима. На реци Пенг, највећој притоци Вардара, која извире из Шар-планине и дели Тетово на два дела, има чак четири камена моста — дело руку старих Римљана. Овај на слици најлепши је и најочуванији. На њему се рука цивилизације и најмање препознаје јер су стари мостови временом пропадали па су морали да се поправљају и реконструишу.

У ЊЕМУ ГРАД

ДЕРВИШКО ПРИБЕЖИШТЕ — Арабат-баба теће, стара дервишка текија, настала је у 18. веку по налогу господара Полога, Реџеп-паше. Легенда вели да је он био силџик, али када се његова кћи коју је много волео разболела од туберкулозе, преобратио се у добротиницеља. По савету својих људи наредио је да се за кћеркиног живота сазида и кула са које је она требало да удише чист ваздух, а око куле конак, сарај и друге зграде. Када је дозволио дервишима да се ту наседе, шедрван (покривени водоскок на слици) служио је за обављање молита. Дрвена таваница шедрвана изрезбарена је и представља велику уметничку вредност.

АМАМ КАО УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА — Господар Тетовске котлине био је и Абдурахман-паша, који је живео крајем 18. и почетком 19. века. Аман (купатило) који је подигао за себе и своје ближње био је у оно време невероватно луксузан и није много заостајао за султановим. Изграђен је од опеке и покривен ћерамидом и гледан споља личио је на тврђаву. Сада се у њему налази уметничка галерија.

ГОРЊА ЧАРШИЈА — Тетово и данас има две чаршије: Горњу и Доњу. Горња чаршија налази се на десној обали Пене и у прошлости је углавном била насељена православним становништвом. Она још чува лице прошлости: улице су криве, тесне, стрме и личе на прави лавиринт. Куће имају чардаке који се разликују од чардака на муслиманским кућама по томе што су истурени према улици и имају веће прозоре. Овај стари део Тетова биће реконструисан и обновљен.

Текст и снимци: Миленко Тодоровић

БЕГОВСКА ЧЕТВРТ — Појавом Турака Тетово је почело знатно да се проширује. Поред постојећег, македонског, у граду је формиран и муслимански део који су сачињавале махале Сеи и Теће, а касније Ески-џамија и Доња чаршија. Међутим, најугледнији је био део у којем су живели богати Турци, углавном бегови. Њихове куће су одскакале од осталих. Биле су то простране зграде са чардаком, ограђене високим зидовима и са баштама препуним цвећа и зеленила. Мада измењена, та градска четврт и данас постоји. У њој је најочуванија кућа познате породице Мехмед-бега Палошија. Њена улазна врата окована гвожђем (на мањој слици) још су употребљива.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ЕМА БЕЈТС ЈЕ ДОШЛА
ДО КАВЕЗА СА ЛАВО-
ВИМА ДА БИ НАХРАНИ-
ЛА СВОЈУ ЉУБИМИЦУ
ЕЛЗУ, АЛИ И ДРУГИ СУ
ЖЕЛЕЛИ СВОЈ ДЕО...

МОЈЕ ДРАГЕ МАЧКИЦЕ

Чувари Националног парка су се насмешили и љубазно поздравили омању старицу која је изишла из својих кола и, гутајући се, кренула према сграђеном простору за лавове. Они су добро познавали 72-годишњу Ему Бејтс која је често долазила да посети „своје драге мачкице“, како је називала лавове.

Пре неколико година Ема Бејтс је добила на поклон шест малих лавова које је неговала извесно време, а када су толико порасли да није више могла да их држи у кући, поклонила их је Националном парку Палм Бича, у Мајамију. Од тада је с времена на време долазила у Палм Бич да би својој љубимици, лавици Елизи, донела велики комад меса. Тако се и овог пута, 31. децембра 1975, са великим пакетом испод мишке приближила кавезу. Чувар обично никог нису пуштали да приђе тако близу лавовима, али пошто су познавали Ему Бејтс, само су је посматрали и смешкали се.

— Елза, мала моја, ево твог ручка — позвала је старица лавицу машући хартијом у којој се налазило месо.

Елза је зачула добро познати глас и потрчала према кавезу чекајући да јој старица баца месо.

Међутим, и други лавови су осетили мирис меса и за неколико секунди шест лавова се свом тежином наслонило на ограду, spremни да јурну на исти комад.

Онај која није волела

Жичана ограда кавеза није издржала тежину звери и провалила се. За неколико секунди Ема Бејтс била је опколена лавовима који су кружили око ње меркајући месо које је држала у рукама.

— Бежите од мене — повикала је старица, која још није била свесна опасности. — Месо је само за Елзу!

Све јој је, међутим, било јасно када је погледала у чуваре који

су бледи од страха, стајали мирно да не би уплашили лавове. Ема Бејтс је бацила месо међу лавове не би ли им скренула пажњу и добила времена да се докопа свог аутомобила. Окренула се и потрчала према колима, али се један од лавова бацрио на њена леђа и она је пала, лицем у прашину. Осетила је страхан бол када су јој се канце зариле у леђа.

Лав је још био на њеним леђима. Био је то Кеба — лав кога је Ема Бејтс од свих најмање волела. Када је старица бацила месо међу звери, Кеба је био једини који се није докопао ни парчета, па је скочио на некадашњу господарицу тражећи свој део.

Тада је један од чувара, Денис Пруит, са дугачком мотком пришао Кеби и покушао да га одвоји од старице. За то време сстали лавови су се, задовољни оброком, вратили у кавез. Кеба, који није добио ништа, решио је да се не повуче без борбе.

Погледом је пратио врх мотке и сваки пут би је брзим покретом шапе одгурнуо од себе.

Госпођа Бејтс се само плашила да чувар не раздражи животињу још више. Она је непомично лежала на земљи и чекала. Чувар Пруит поново је покушао да склопи лава са леђа госпође Бејтс јер је приметио да она много крвари од повреда канцама.

Посебан разговор

Раздражен ударцима мотке Кеба је почео да режи и изгледало је да ће се бацити на чувара, али је изненада одустао од свега и достојанственим ходом се вратио у кавез. Брзо су дотрчали други чувари и учврстили ограду, а Пруит је пстрчао да помогне старој Еми Бејтс.

Од великог губитка крви она се

онесвестила, тако да је Пруит морао да је довуче до кола и одвезе у болницу где су лекари констатовали да је при паду сломила вилицу а касније задобила безброј посекотина од оштрих лављих канци. Међутим, већ после неколико дана старица је била расположена као и пре несреће.

— Док сам лежала на земљи, покушала сам да замислим осећај кад ми се Кебини огромни очњаци зариле у врат. Очекивала сам тренутни бол и агонију а затим сам се онесвестила! — сећа се она. — Веома ми је жао што се ово догодило али се, у ствари, бојим мојих драгих мачкица. Десет година сам гајила шест лавова и не могу тек тако да их напустим. Чим будем изишла из болнице отићи ћу до парка да Елзи дам њен оброк. А с Кебом ћу имати посебан разговор.

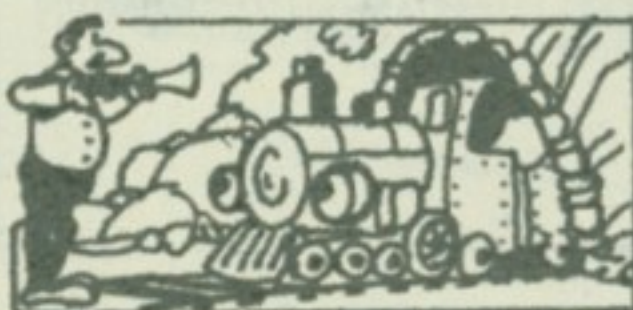
М. Ј.

АНЕДОТЕ НАЈСТРАШНИЈА ЗВЕР

Када би Сетону-Томсону, познатом природњаку и писцу узбудљивих прича о дивљим животињама, досадили љубитељи »страшних ловачких истинитих догађаја«, он би испричао канву измишљотину, као што је, на пример, ова:

»Једном тако над сам ловио, наиђем на траг дивљачи. Траг ме је одвео до

огромне, тајанствене пећине. Заузео сам бусију и стао да чекам. Најзад зачух страхан урлин. Из пећине излете ци-

новска животиња с пламеним очима. Нанишаним, опалим и погодим... воз.

ЖЕЉА ТАЛЕСА ИЗ МИЛЕТА

Године 585. пре наше ере, када су грађани грчког гра-

да Милета разбијали главу оно тога да ли да се умешају у рат између Лиђана и Миђана или не, филозоф Талес им је посаветовао да се не уплићу у тај сукоб.

Талес је тај савет дао својим суграђанима због тога што је по његовим прорачунима у то време требало да се догоди помрачење Сунца. Милећани су послушали филозофа и нису се покajали. Тек што су се Лиђани и Миђани нашли на бојном пољу, Сунце је ишчезло с неба. Страх је захватио

ратнике и Милећани, похитавши на место битке, заробили су и једне и друге.

Грађани Милета отишли су после тога

Талесу и запитали га канву награду жели за своје предвиђање.

— Биће ми довољно — одговорио је филозоф — ако причајући другима о мојим открићима будете назвали да су она моја и не припишете их себи или неком другом.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Тај сиви, облачни дан октобра 1943. године био је најхладнији те јесени. Или се тако бар чинило шеснаестогодишњем дечаку Атанасу Забасновском док је увијен у стари италијански шињел цвокотао од хладноће. Недалеко од њега лежао је младић с пушком у рукама. Био је само коју годину старији од Атанаса. Звали су га Злате.

Забасновски је седео на земљи ослоњен о камени блок и замишљено гледао у митраљез који је држао између ногу.

Били су, заиста, у великој неприлици. А све је почело час или два раније кад су Немци и балисти, припадници албанског националистичког покрета у служби фашистичког окупатора, кренули из Дебарца у опкољавање Прве македонско-косовске бригаде, случајно затечене у селу, у близини града.

Требало је чекати

Бригада се повлачила. Прихватајући борбу, борци су се расули у мање групице, најзад су се и извукли, али у жару битке Злате и Атанас, укупани иза гумна, то нису приметили. Тек кад је непријатељ продро у село, осврнули су се и видели да су остали сами. Са три стране били су опкољени. Узмичући и пуцајући, спустили су се према неком потоку, прегазили га и успели се уз падину. Избили су на плато, изабрали једну овећу стеноу и склонили се иза ње. Сад су били далеко од села. Могли су да виде шта се збива у селу, пошто је било на брегу насупрот њих.

Даље нису могли да се повлаче јер је непријатељски митраљез са брега косо плато иза њихових леђа. Требало је сачекати да непријатељ сиђе до потока када неће више бити у истој равни с њима, а самим тим ни моћи да решета брисани простор на платоу, једину могућност двојице младића за бекство.

Злате и Атанас су размисљали о свему томе. Били су уморни и исцрпљени од пуцања, трчања и пењања уз падину. Али шта ће бити ако непријатељ остави у селу митраљесца да нас држи под ватром док остали буду долазили да нас докрајче? — упитао се Атанас. Надао се да ће их убилачка жеља, ипак, све повести.

То је, значи, крај

Сасвим неочекивано по стени запраштале пушчани меци. Долазили су из непосредне близине. Атанас опрезно извире.

— Балиста, видео сам му капу! — довикну другу. — Сам је! Лежи тамо, иза оног великог камена!

— Сад нам се прио пише! — разочарано одврати Злате. — Држаће нас у

Пет метака за живот

Атанас Забасновски: у шеснаестој години живота велико искуство.

шаху док његови не стигну, а тада ће бити крај!

Прихватили су борбу. Пушкарање између двојице младића и балисте трајало је скоро читав час. Резултат никакав на обе стране: меци су се одбијали од стена и то је било све. Завладао је тајац. Само су из села повремено допирали врисак и јауци људи; балисти су по свом обичају крваво пировали.

Видео је млади Атанас Забасновски и горе ствари, али је неколико месеци после доласка у партизане из

Балисти су долазили све ближе. Двојица младића знала су да неће преживети ако се одмах не извукну из клопке.

родног Прилепа научио и то, да рат не добијају само храбри, него и мудри. А управо сада он и Злате били су у ситуацији када је живот могла да им спасе само мудрост, а не храброст и ратна вештина. Требало је, дакле, нешто смислити и то брзо, јер су балисти почели да се спуштају из села према потоку. Остало им је још да се попну на вис, на другој страни потока, и да избију на плато на којем су се налазили младићи.

Смрт се приближавала, а Атанас никако није могао да нађе решење које би их извукло из невоље.

Зашто не пуцаш?

Не знајући шта ће, младић је довикнуо балисти скривеном иза стене:

— Зашто не пуцаш, немаш муниције?!

— Немам! — зачу се одговор после краће паузе.

Истог часа Атанасу синусу сулуда идеја да добаци балисти пет метака: ако се не помери значи да не говори истину, ако посегне за муницијом постоји могућност да ће се заборавити и неопрезно показати неки део тела, довољно младићу да га смакне једним хицем. Нада слаба, али ипак нада.

Било је то и коцкање сопственим животом, јер да би добацио метке Атанас је морао да се усправи и изложи ватри из пушке балисте, који је могао и да се претвара да нема муниције. С друге стране, међутим, био је свестан чињеница да дајући муницију непријатељу пропушта прилику да му једноставно приђе и убије га, ако је није имао. Можда је признање да нема муниције део неког лукавог плана

балисте, помисли Атанас, али другог избора није имао.

Учинио је оно што је наумио. Меци су пали иза стене и расули се по земљи. Балиста их је грозничаво скупљао. Атанас је стајао и чекао. И догодило се оно што је толико жељено ишчекивао: непријатељ је несмотрено испружио десну ногу. Вирила је иза стене готово до колена. Младић је брзо подигао митраљез, нанишао и опалио. Балиста је вриснуо од бола, заборавио на све и скочио. Нови рафал пресекао га је преко груди. Пут у слободу био је отворен.

Атанас Забасновски је преживео рат и данас живи у Скопљу. Проглашен је за народног хероја као најмлађи мушкарац међу народним херојима Македоније. Са Златетом се разишао у току рата и никад више о њему ништа није чуо. Дуго га је мучило питање зашто је балиста признао да нема муниције кад то ниједан војник на свету никад не би учинио. Једини могући одговор који је сам себи дао био је да се крвник тако комотно понео зато што је видео да ће за који минут његови избити на плато и што је био убеђен да му двојица младих партизана неће поверовати. Међутим, није рачунао са својом грамзивошћу за муницијом. Она га је скупо коштала.

М. Тодоровић

И ТО ЈЕ ПРИРОДА...

ТРОВАЧИ ВАН ЗАКОНА

У животињском свету постоје
праве фабрике најстраш-
нијих отрова. Без
њих многе жи-
вотиње не би
могле
да опстану!

Нису само отровне
оне материје које
човек направи хе-
мијским путем у лабора-
торијама или које се ства-
рају после компликова-
них технолошких проце-
са у фабрикама. Праве Лу-
креције Ворције и Ката-
рине Медичи постоје и
међу — животињама.

Тако један грам отрова
шпанске муве (*Lutia ve-
sicatoria* L.) може смртно да
отрује 300 људи, теш-
ких по 67 килограма или
2500 деце од по 8 кило-
грама. Један грам сувог
отрова кобре убија око
140 људи, а иста количи-
на звечаркиног отрова
може да усмрти 25 воло-
ва или 60 коња или —
300.000 голубова.

ОСВЕТА НЕПРИЈАТЕЉУ

Ипак, у природи посто-
је и јачи отрови, као што
је онај који лучи бацил
дифтерије. Утврђено је да
тридести део грама тих
токсина може да убије
око 1000 људи, што одго-
вара катастрофи која нас
таје после експлозије ма-
ње атомске бомбе. До да-
нас биолошки није раз-
јашњено зашто овај ба-
цил лучи отровну супстан-
цу толико јаку да убија
домаћина у којем живи,
на тај начин он и себе
осуђује на смрт.

У животињском свету
само птице, сисари и не-
ки мекушци немају от-
ровне представнике. Они
постоје у свим осталим
животињским групама,
али нису у сродничким ве-
зама. Током еволуције сва
ка таква врста, род па и

читави родови самостално
су развили овај начин од-
бране од непријатеља.

У телима таквих животи-
ња отров се не прави на
исти начин. Неке од њих
снабдеване су нарочитим
„апаратима“ којима попут
шприца уносе отров у те-
ло жртве. Друге, пак, има-
ју у себи отровне жлезде
па је читаво њихово тело
— смртоносно. Такви
су даждевњаци, неке жа-
бе или рибе, они постају
отровни тек у устима или
стомаку животиње која
их је ухватила.

Отровне животиње су
углавном упадљиво обоје-
не, као да на тај начин
опомињу непријатеља да
им не прилази. У против-
ном — зна се шта га чека!

Међу зглавкарима, сем
ракова, има највише от-
ровних представника. Так-
ва је шкорпија која на
задњем делу тела има по-
вијену жаоку и кроз њу
шприца отров у жртву.
Отров се лучи из две ма-
ле жлезде и веома је сли-
чан змијском јер делује
на нервни систем. Ипак,
убод ових зглавкара ко-
ји живе на нашем тлу
није смртоносан.

УБИЈА КАМИЛУ

У случају да шкорпија
сама себе убоде она не
умире, али ако јој се то
догоди више пута, ипак
ће угинути.

Отровне жлезде пауко-
ва налазе се у вилицама.
Њихов отров паралише
центре који управљају ди-
сањем, слично као *kura-
ge* (добија се из биљке
Strychnos guyanensis) али
не утиче на рад срца.

Ипак, пошто је дисање
отежано, крв се засићује
угљендијоксидом, па срце
после десет минута пре-
стаје да ради. Наравно,
то се догађа само мањим
животињама, а за човека
је смртоносна ујед неке
врсте паука — *Latrodectus
lugubris* или *karakurt* —
који живи у јужним де-
ловима Совјетског Савеза.
Он је толико јак да може
да убије чак и — ками-
лу.

ОПАСНЕ БЕБЕ

На телима гусеница не-
ких лептирова налазе се
шупље длаке кроз које
пролазе отровне материје.
Имају их и „бебе“ лепти-
ра литијаша које у по-
воркама гмижу од хрasta
до хрasta у потрази за
храном, па тако могу да
оголе и читаве шуме. Хи-
тинске отровне длаке на

њиховим телима веома су
крхке, ветар их ломи и
разноси, па када упадну у
око, нос, или у плућа чо-
века изазивају несносан
свраб и јаке упале.

Најопаснији тровачи на-
лазе се међу — гмизав-
цима. Гуштери имају са-
мо два отровна представ-
ника који живе у јужним
деловима Северне Амери-
ке.

Змијски отров, поред то-
га што паралише све нерв-
не центре, може и да раз-
једа ткиво. После уједа
неких отровница које жи-
ве у Јужној Америци (на
пример — *Lachesis mu-
tus*) руке и ноге човека
могу потпуно да се рас-
падну или и да отпадну.

Једна мала риба, не ве-
ћа од тридесетак сантиме-
тара, која живи у Јадран-
ском мору, названа „ра-
пави змај“ (*Trichinus dra-
co* L.), има отровне жлез-
де испод шкрга и на леђ-
ном перају. Ако се човек
на њу убоде, ускоро му
пулс постаје неправилан,
долази до поремећаја у
дисању, настају халуци-
нације, а — веома често и
— смрт!

Крв неких јегуља као
што је *Anguilla* или *Mu-
gaena* веома је опасна.
Али, већ на температури
од 58 степени Целзијуса
престаје да буде отровна,
тако да сме да се употреб-
љава за исхрану после
кувања или печења.

И неке икре представ-
љају страшне отрове. Та-
ко икра мрене (*Barbus
vulgaris*) изазива тешка
стомачна обољења, али не
и смрт. Морске рибе
Diodon и *Tetrodon* које
живе у близини јапан-
ских обала имају веома
укусно месо, али њихова
икра је страхан отров...
Тако је у периоду од 1888.
до 1909. године у Јапану
забележено 3106 случаје-
ва тровања од којих се
2090 завршило смрћу.

Природа је намерно
створила све „фабрике от-
рова“ у неким животиња-
ма, дала их је оним које
немају оштре канце, ја-
ке чељусти или снажне
мишиће. Јер, захваљују-
ћи њима ова створења
могу да живе.

Б. Ј.

МОЗАИК

АУТОМОБИЛ СА УКУСОМ СЕНФА

Највећа аутомобил-
ска фирма у Францу-
ској „Рено“ катастро-
фално губи купце. Тра-
жећи нове изворе при-

хода фирма је недавно
за 35 милиона франка
купила концерн
„Женерал оксидентал“
који тргује сенфом, сир-
ћетом и другим зачи-
нима.

МИРИС ЗА ПСЕ

При уласку у један
резерват у америчкој
савезној држави Оре-
гону сваког посетиоца
попрскају мирисом. Сва
ког — другачијим. Ова

мера предузета је због
тога да би у случају
да се неки посетилац
изгуби управа резерва-
та могла да га тражи
помоћу — паса.

ЗА УЖЕ ГРЛИЋЕ

Многи Енглези кори-
сте празне боце од ви-
скија као — касице за
штедњу. Та њихова па-
вика претворила се у
праву несрећу за бри-

танске банке: из опти-
цаја је нестала огром-
на количина ситног нов-
ца. Директори бана-
ка, озбиљно забринуте,
поднели су захтев да
се убудуће за виски
производе боце са знат-
но ужим грлићем.

1 **ЛОПОВ ОД МАЛИХ НОГУ** — Иако је Франсоа д' Монкорбије био злочинац, разбојник и лопов којем се полиција стално налазила за петама, а глава уцењена за баснословну суму, постао је један од највећих француских песника. Велики део свог живота провео је међу разбојницима, беспризорним људима и по мрачним тамницама где је и писао песме које се данас налазе у свим светским антологијама поезије.

Родио се у Паризу 1431. године у веома сиромашној породици, па већ као седмогодишњи дечак почиње да краде да би некако преживео. Одмах му се допао начин живота људи који су кршили закон, јер су крађама, најчешће од богатих крчмара, успевали за себе и њега да набаве храну, одело и по који златник.

2 **ПРИМЕРАН УЧЕНИК** — Када је напунио петнаест година, Франсоа упознаје свештеника Гијома д' Вијона који га позива да живи у његовом стану. Старцу се одмах свидела бистрина овог дечака, па га учи да чита и пише и данима с њим дуго разговара објашњавајући му филозофију, старе легенде и историју. Мали беспризорник се показао као одличан ученик, помно је слушао сва та предавања и трудио се да што више научи.

3 **ЗАХВАЛНОСТ ДОБРОТВОРУ** — Одушевљен доброчинством овог старца, осамнаестогодишњи младић мења презиме и уместо Монкорбије сада се презива Вијон — на тај начин желео је да се захвали свом добротвору. Ускоро се уписује на париски универзитет и у 21. години добија звање „maître es arts“ (учитељ вештина). Ипак, и даље га привлачи раскалашан живот, па упркос саветима свештеника краде, оргија по крчмама и тамо смишља нове подвале.

ДА ОБЕШЕНИХ

4

ОПРОШТЕНО ТИ ЈЕ! — После једне свађе са неким лоповом 1455. године, Франсоа убија свештеника Самуаса који је хтео да их раздвоји. Одмах бежи из Париза и годину дана се скрива по селима и планинама. Крајем 1456. године опростен му је тај злочин, али већ после неколико месеци, чим се вратио у град, учествује у једној пљачки и краде 500 златника.

6

ИЗГНАНСТВО БЕЗ ПОВРАТКА — Чим је пуштен из затвора, почиње да пише своје најпотресније дело „Тестамент“ које и данас представља једну од најлепших песама француске поезије. Али, због нових крађа ускоро је опет у тамници: овог пута осуђен је на смрт вешањем. У ишчекивању пресуде пише чувену „Баладу обешених“. Међутим, 5. јануара 1463. године казна му је замењена десетогодишњим прогонством из Париза.

5

У ОКОВИМА — Заједно са својом дружином названом coquillards (у жаргону: путујући просјаци) бежи у Ангерс и у предасима између нових крађа довршава своје прво дело које се састоји од 320 стихова. За то време његова лоповска дружина упада у околна села и краде изазивајући огорчење становништва. Почетком 1461. године Франсоа је ипак ухваћен и у оковима спрведен до затвора орлеанског бискупа. У октобру исте године помилован је јер је новокрунисани краљ Луј XI тако хтео народу да покаже своју благод.

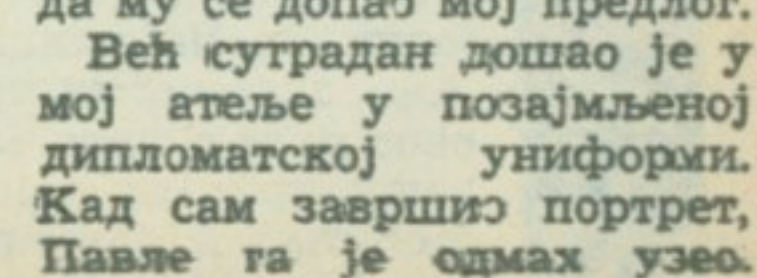
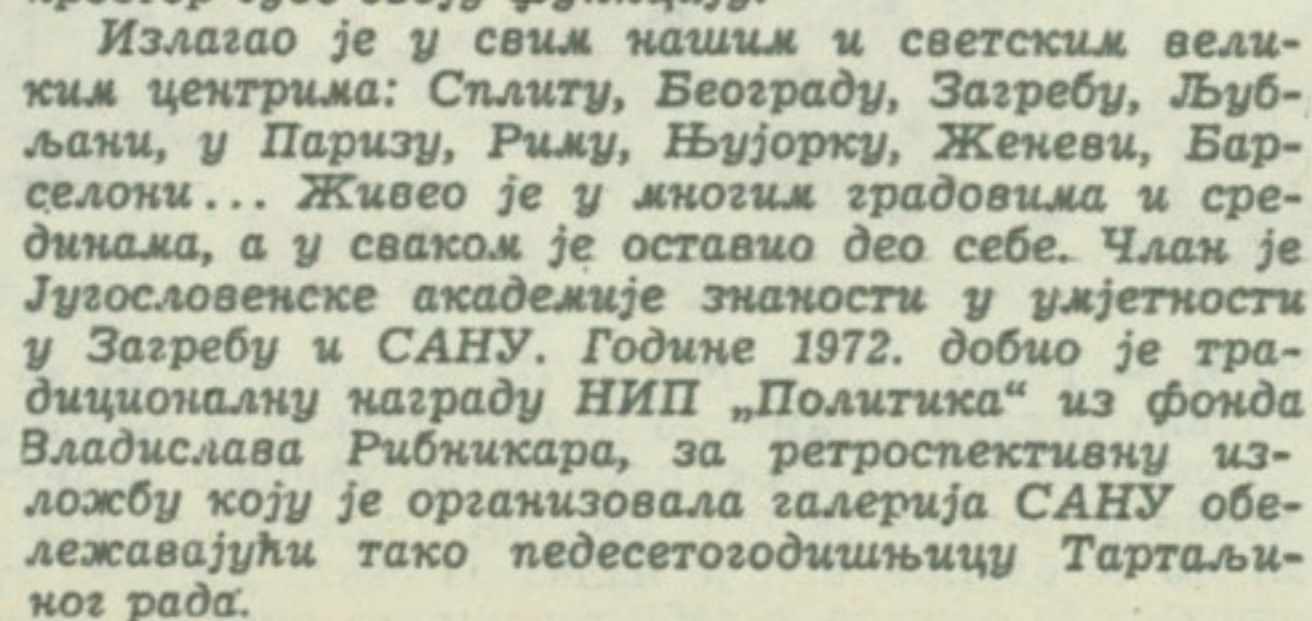

7

СА СМЕХОМ И ПЛАЧЕМ — Пошто је напустио Париз изгубио му се сваки траг. Прво издање Вијонових песама штампано је 1489. године, а његов случај је јединствен у историји светске литературе: провалник, убица и велики песник били су у истој особи. Франсоа је био свестан своје склоности према пороцима, није могао да им се одупре, али је излаз из света злочина тражио у стиховима. Његова исповест је људска, о себи говори „са смехом и плачем“, а страх од смрти даје његовим песмама потресну снагу. Данас многи сматрају да је био претходник модерне поезије.

КРЕМАТОРИЈУМ ЗА КИЧ

На супротној страни угле дао сам осветљен екран пре ко којег се шетала нека сенка, а испред су били редови празних седишта. Тек када су ми се очи навикле на таму, схватих да су седишта, у ствари дебеле таванске греде, а екран — врата Бијељиневог атељеа преко којих се налазило

Три године касније тај рад је био приказан на изложби у Барселони где је добио најпохвалније оцене.

Прошле су од тада године и једне зиме сретосмо се Павле и ја у Београду и он ми, са загонетним изразом на лицу, саопшти да је пронашао још једну моју „ванредну слику“, па ме зато позива да дођем у његов стан. По начину како је подвукао оно „ванредна“ схватих да ту нису баш чиста псала.

Дођох у његов стан који се налазио у Јевремовој улици број 33, с неком стрепњом у срцу. Пре него што сам сео, у топлој соби препуној дивних слика, он из футроле извади увијен портрет једне даме из високог друштва, напудерисане и обучене и балску хаљину. Посрвенех од стида кад то видех, јер је испод слике читко било исписано моје име. Сметох се, нисам знао у шта да гледам... Уто неко зазвони и Павле пође да отвори врата. Чим је изашао из собе, ја зграбих ту слику, отворих зажарену каљеву пећ и убацих је унутра.

После неколико минута Павле се врати у собу и поче да мирише ваздух.

— Шта то гори? — запита осврћући се.

— Крематоријум — одговорих с блаженим изразом на лицу.

Морао сам да уништим ту компромитујућу слику јер је била једна од оних које понекад уметници раде по поруџбини, само да би дошли до новца, а људи из снобовских кругова добро су их плаћали. Стидео сам се те слике која је била далеко од било какве уметности и заиста ми није јасно како је Павле успео да је пронађе.

На међународној изложби слика у Женеви 1921. године Марино је изложио 6 слика, али на непознат начин 5 његових дела тада је нестало! Ништа није помагало што је од надлежних тражио објашњење. Сlike нису пронађене. И, после 55 година, недавно је од кустоса Модерне галерије у Загребу, Јелене Ускоковић, добио писмо којим му јавља да је у Цириху пронашла 3 његове изгубљене слике. Сазнала је у ствари да их је неки Предраг Петровић купио на бујњој пијаци у Цириху од непознатог човека.

— Када сам добио дијапозитиве тих својих радова, осећао сам се као да сам пронашао један давно нестали део себе! — каже осамдесет трогодишњи сликар који и данас сваког дана до 22 часа слика у свом атељеу, на трећем спрату Ликсне академије у Загребу, одмах поред учioniце у којој је предавао 40 година.

Забележила: Б. Јерemiћ

МАЛА ЗАБАВНИКОВА ГАЛЕРИЈА

МАРИНО МАРТИН: Аутопортрет (1917)

ДО БЕСКРАЈА И НА

ЗА НАУЧНИКЕ ЈЕ И ДАНАС ВЕЛИКА ЗАГОНЕТКА КАКО СУ ЉУДИ У КАМЕНОМ ДОБУ УСПЕЛИ ДА НА ПРИМИТИВНИМ ЧАМЦИМА ПРЕПЛОВЕ УДАЉЕНОСТ КОЈУ И НАЈСАРЕМЕНИЈИ ПРЕОКЕАНСКИ БРОВОДИ САВЛАЂУЈУ ТЕК ЗА НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ.

Једно од најнеобичнијих острва на свету је Ускршње острво, које је и најудаљеније копно Полинезијског архипелага у Пацифику. Находи се на 27 степени и 8 минута јужне географске ширине и 109 степени и 28 минута западне географске дужине и удаљено је од Чилеа, коме и припада, преко четири хиљаде километара. Најближе насељено острво далеко је од Ускршњег острва преко две хиљаде километара. Разумљиво је онда зашто домородци, који су готово сви Полинежани, називају ово острво „Те Пито о те Хенуа“ — „Пупак Земље“.

Али, за историчаре, нарочито оне који су испитивали путеве и начин како су људи у давна времена савлађивали огромна морска просторства, Ускршње острво је изузетно занимљиво и значајно. Јер, оно је ближе јужноамеричком континенту, а на њему живи малобројан народ полинезијског порекла и особина. У вези с тим дуго се постављало питање које је још актуелно како су Полинежани на примитивним кануима препловили неколико хиљада километара и населили се на „Пупку Земље“.

ПРЕД СПАЈА КОНТИНЕНТЕ

Неки историчари тврде да у каменом добу, кад је вероватно насељено Ускршње острво, није било добрих помораца нити су људи тог доба познавали навигацију помоћу звезда и Сунца. Ова група научника претпоставља да је Берингов мореуз некада био прекривен ледом или копном и да су само на тај начин људи могли да пређу с једне стране на другу. Тешко је вероватно да је у доба примитивних чамаца и оскудног познавања мора и неба човек могао да преплови тако уску водену препреку од копна до копна која се може прећи и погледом. Ови историчари такође не верују у причу Шкотланђана да су могли да преплове око хиљаду и сто километара и да доспеју на брдовито острво с много топле воде — Исланд.

Међутим, малено Ускршње острво, дугачко само 24 километра, јасно доказује да су тврдње научника који мисле овако — нетачне. Јер, кад су Европљани први пут ступили на то најудаљеније острво на свету — Девис 1686. или Кук 1772. године — домородци су још живели као у каменом добу. Они су, да-

кле, овакав начин живота сачували захваљујући својој издвојености још из оног времена када су се први досељеници населили на острво, што се, према томе, десило у каменом добу. Али, неки докази несумњиво говоре у прилог супротним тврдњама да је човек каменог доба морао да буде морепловац, и то добар зналац и ђуди мора и оријентисања према небеским телима.

Неки научници, напротив, верују да су први становници Ускршњег остр-

Данас на овом острву живи око 450 људи.

У ДВОСТРУКОМ КАНУУ

Да би лакше дошли до сазнања како су древни Полинежани ипак успевали да у примитивним кануима превале и тако огромне удаљености, научницима су помогле легенде народа са сасвим друге половине Земље. Реч је, наиме, о скандинавским

љавајући многа острва у овом великом воденом просторству. Непознати истраживачи открили су на тим маратонским и неизвесним путовањима и Нови Зеланд, а претпоставља се да су дословили и до обала Јужне Америке. Да би препловио ову удаљеност и најмодернијем преокеанском броду потребно је неколико месеци. Зар онда није заиста чудно како су људи који су живели животом каменог доба успевали да једноставним чамцима од издубље-

траг својих предака све до првих досељеника на ново копно. На Новом Зеланду, на пример, који је насељен око 1350. године н.е. сваки од данас ретких маорских домородаца може да прича о чамцу којим су његови пра-прадедови стигли на острво из централне Полинезије.

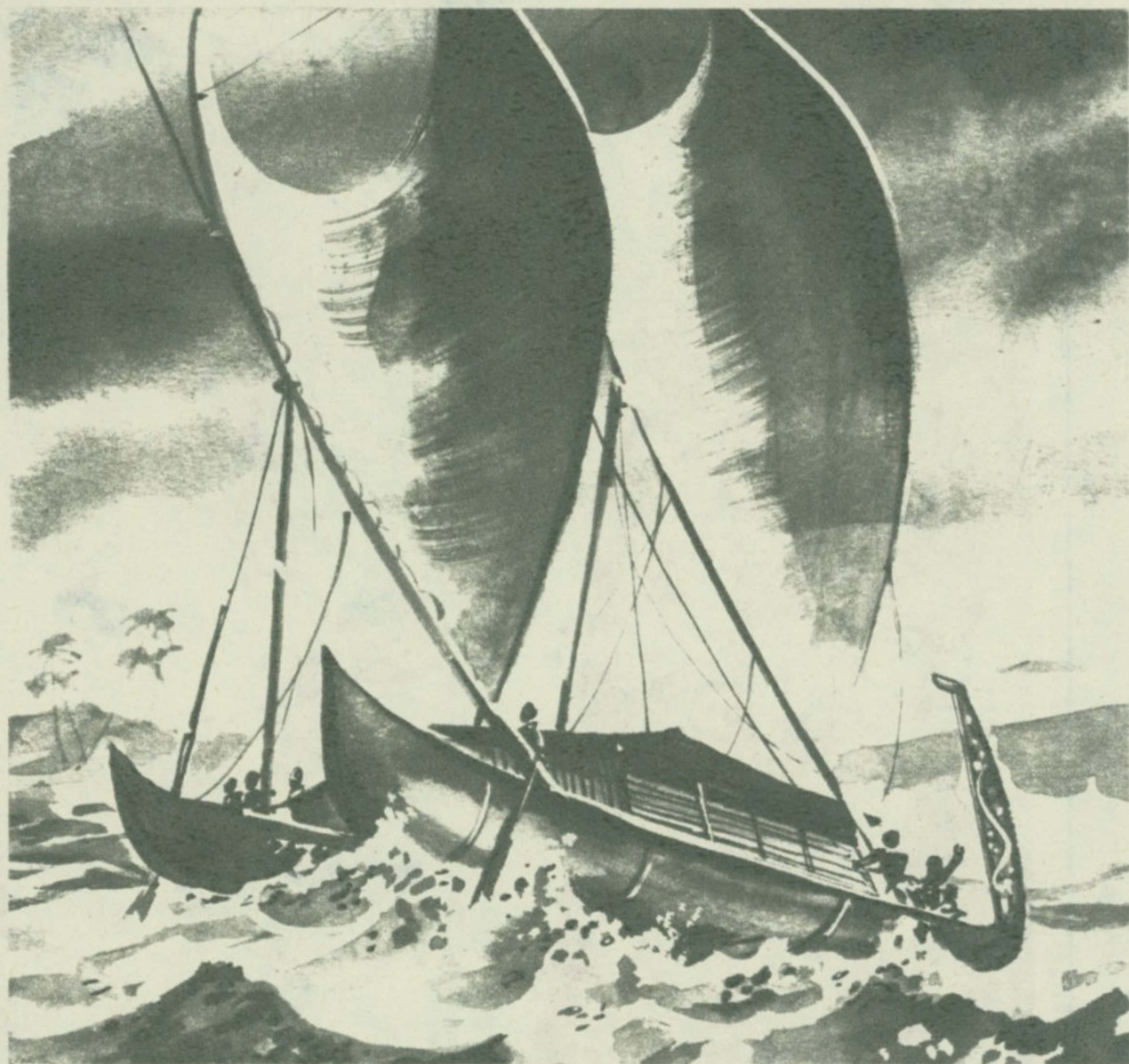
КОМПАС НА НЕБУ

Зачуђује и то што су и Полинежани и Викинзи пловили по океанима на којима су честе ужасне олује и ветрови који руше и носе све пред собом. Исто тако, сви ови храбри поморци морали су да мисле и знају како да се држе једног одређеног курса при пловидби, како да нађу место које траже и како да се врате у луке одакле су испловили. Велики проблем је била храна, затим вода, непознавање компаса или било какве друге помоћне справе без које данашњи морепловци не плове ни преко Ламанша.

Наравно, главна бусола била је Сунце и звезде. С колена на колена преносило се знање о морским струјама, о ветровима, плимама и осекама, дубоким и плитким водама. Знали су како треба ловити рибу из кануа наред пучине и како да се сакупи киша која ће заменити воду.

Морепловци Тихог океана ипак су имали једну велику предност у односу на Викинге. Они су, наиме, са сигурношћу знали да им невреме увек долази са западне стране, да им ветрови дувају у леђа и у једра, ако су их имали. Европски поморци, међутим, живели су на источним обалама Атлантика и против себе су увек имали јаке ветрове са запада. Зато је азијским морнарима било лакше да плове према истоку, испред ветра. Али, ово се углавном односи на северни део Пацифика. У јужном делу Тихог океана, баш у пределима где су се одигравала велика сељења и путовања, источни ветрови су чешћи од западних, али још повољних, тако да су их добри поморци могли искористити тако што су у једној сезони пловили на исток, а враћали се у другог.

Исландски Викинзи једрили су источно од Норвешке и Балтика, на југ све до Африке и Цариграда, западно до Гренланда, северно до острва Јан Мајен, а претпоставља се и

ва морали да се досељавају у више наврата, у мањим групама, а не одједном. Сматра се да су први примитивни досељеници овог необичног копна у бескрају Тихог океана допливали са Маркеских острва.

Кад су Европљани први пут пристали уз стрме и неприступачне обале Ускршњег острва, на њима је, сматра се, живело око 300 домородаца. Око 1871. године број становника пао је на само 111 људи. Узрок овоме је одвођење у робство и многе болести које су донели белци са собом.

сагама, где се нестварно и мало вероватно преплиће са истинитим. Пажљиво проучавајући исландске, норвешке и шведске саге, научници су дошли до закључка да су морепловци са севера слободно пловили Атлантиком пре хиљаду година као што то данас чине рибари. Они су населили Исланд, стигли до Гренланда и, највероватније, открили обале Северне Америке.

Као Викинзи, и морепловци Полинезије су лутали тропским водама Пацифика, у отвореним лађама, откривајући и насе-

ног дрвета преброде исте раздаљине где су тајфун и циновски валови веома чести?

Велики двоструки кану „Источних Викинга“ преносили су на нова копна и непозната острва групе људи, жена, деце, псенеку козу, пса или свињу, кокошке, воду и храну за путовање. Ове селидбе Полинежана тако су добро и стварно сачуване и приказане у њиховим многобројним легендама и песмама још и данас да породице готово сваког од ових острва у Тихом океану могу да прате генеолошки

ЗАД

до Шпицберга. Морепловци Гренланда доспевали су источно до Норвешке и западно до Лабрадора. Истовремено, Хавајци су пловили на још веће удаљености, до Тахитија и острва Самоа.

При проучавању викиншких сага и полинезијских легенди, историчари су уочили да се у њима готово и не спомињу буре и ветрови на мору. Из овог се закључује да су стари морепловци узимали опасности на мору као нешто обично и сувише јако да би се таквој сили могло одупрети. Због оваквог уверења древни поморци су само искоришћавали струје и ветрове, уместо да се боре против њих. Тако су Полинежани и допливали до Ускршњег острва, најудаљенијег од свих која је открио човек каменог доба.

Малено Ускршње острво послужило је историчарима географских открића као неоторив доказ да је човек каменог доба пловио океанима и да су полинежански морепловци открили и настанили најудаљеније и најусамљеније острво у Тихом океану.

И. Лончар

ДОК СЕ ПИКАДИЛИ ГУШИО У НЕЗАПАМЋЕНОМ МЕТЕЖУ А ЧЕТА ПОЛИЦИЈАЦА ПОКУШАВАЛА ДА УСПОСТАВИ РЕД, НАДЛЕЖНИ СУ ЧУПАЛИ НОСУ СА ГЛАВЕ.

JE СТАО

Извините што вас узнемиравам — чуо је тог јутра шеф смене Градског предузећа за одржавање путева када је подигао слушалицу телефона. — Ја сам из X полицијске станице са Пикадилија — настављао је учтиви глас — па сам хтео да питам да ли ће се радови на коловозу наставити јер сам већ ангажовао чету полицајаца да регулишу саобраћај... — О чему ви то причате — прекинуо га је шеф смене. — Какви радови на коловозу Пикадилија? Очигледно сте се преварили.

Ипак, није била реч о забуни. Пикадили се већ трећи дан гушио у незапамћеном саобраћајном метежу. Узалуд је цела чета полицајаца покушавала да рашчисти гужву. Неубичајено за хладнокрвне становнике британске

метрополе, често се чула сирена нестрпљивих возача. Колона аутомобила отегла се унедоглед — гужва какву Лондон не памти.

БЕЗ ПОГОВОРА

Три дана раније, почетком септембра 1932, Пикадилијем се шетао један елегантан човек. Радознало је гледао излоге, пролазнике... На плочнику испред биоскопа „Цесеј“ група радника живо је коментарисала јучерашњи пораз лондонског „Арсенала“ у сусрету са „Манчестер јунајтедом“. Поред њих, уз плочник, налазио се паркиран камион са ознаком Градског предузећа за одржавање путева. Радници су чекали шефа да им одреди посао за тај дан.

Докони шетач је за тренутак застао, а онда енергичним кораком пришао групи радника.

— Мојци, шеф је бољестан, данас га ја замењујем. Кренимо на посао!

Радници се згледаше јер, иако су били навикли на промене шефова, свој нови бос је сувише елегантно обучен. Ипак, оклевајући, прихватише се алата.

— Чека нас изузетан по

сао — наставио је „шеф“ гласом који не трпи поговора. — Због нових електричних инсталација за један део Хајд-парка, морамо данас ископати три шахта. По плану који сам добио они треба да се ископају на средини коловоза.

И посао поче. Обичан, рутински који су обављали свакодневно. Само, место и време били су мало несвични. Постављене су забране на коловозу, опомене за сужење пута...

Тек што су радници почели да раде, пришоше им два бобија и љубазно се понудише да помогну у регулисању саобраћаја. У први мах „нови шеф“ уздрхта, а онда срдачно потапша полицајце и упути их на раскрснице.

Пикадили, једна од највиталнијих саобраћајница Лондона, већ је увелико био закрчен: возила су могла да се крећу само једном траком коловоза и то у оба смера. Не мању гужву стварали су пролазници који су љубопитљиво застакљивали поред радника, што и није било нимало чудно јер су се радови те врсте искључиво изводили ноћу или за време празника и Ђен-да.

Пред сумрак „шеф“ је

радницима саопштио да је посао за њих на Пикадилију завршен јер сутрадан треба да стигну електричари.

ХИТАН САСТАНАК

Управу Градског предузећа за одржавање путева после позива из X полицијске станице захватила је права паника. Телефони су непрекидно звонили, директор је цептео од беса, градоначелник Лондона сазвао је хитан састанак градских отаца. За то време на Пикадилију је још владала незапамћена гужва.

На првим страницама лондонског „Гардијана“ остванула је вест о новој смијалици ненадмашног шампиона у прављењу несланих шала Хораса де Вер-Коула. Брука је пукла Лондоном, а становништво се, на очајање Градског предузећа за одржавање путева и Градске управе, слатко смејало новој подвали.

У близини Лондона, у свом летњиковцу у Вулпсу, Хорас де Вер-Ксул се у међувремену спремао да отпутује у Француску како би бар за извесно време измакао бесу огорченог градоначелника.

Д. А.

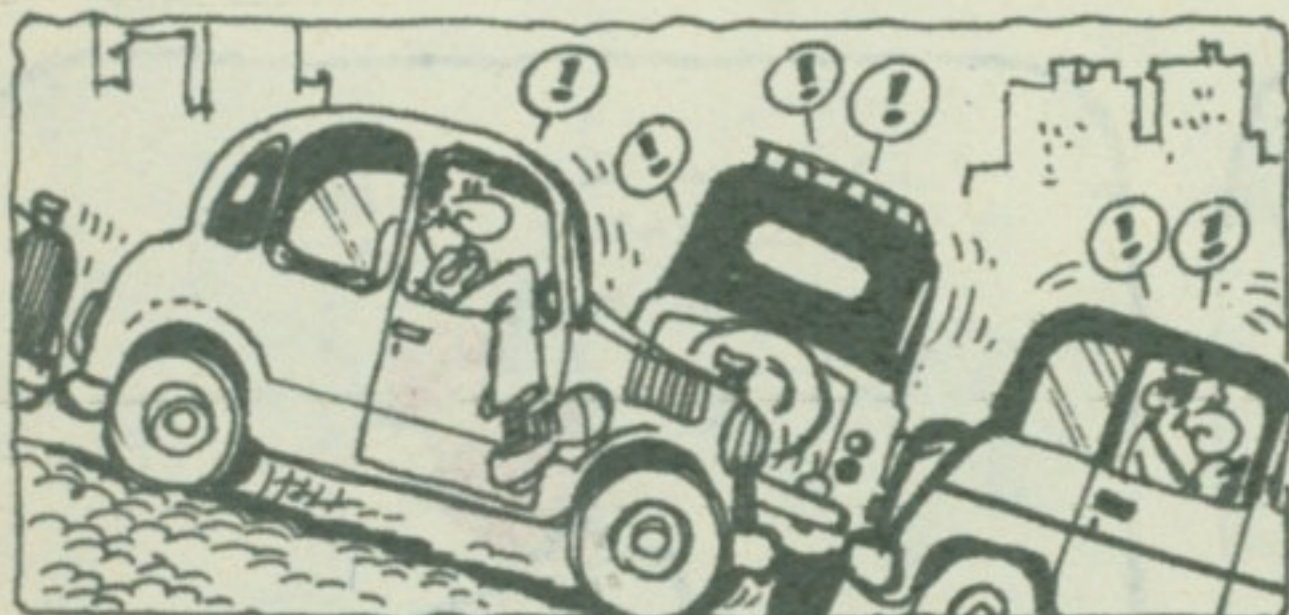
ЛУДА УЛИЦА

Пета авенија у граду Велсу, који се налази поред истоименог језера у Флорида у Сједињеним Америчким Државама, мирне душе може се назвати — лудом!

Ова авенија, познатија под именом Спук Хил, дугачка је и строма, али на једном њеном делу у дужини од 32 метра јавља се природни фепомен који за бавља не само Американце него и туристе из целог света. Наиме, док се на означеном

мотор, мењач „избаци“ из брзине и аутомобил заустави па кочница отпусти, кола почињу сама од себе да се крећу узбрдо улицом и то великом брзином као да су малтене у четвртој брзини и на равном путу!

Пошто је Пета авенија јавна саобраћајница, нико не мора да плати ни цента да би доживео ову природну атракцију. Да ли је ту у питању јако магнетно поље, или досад неоткривено својство гра

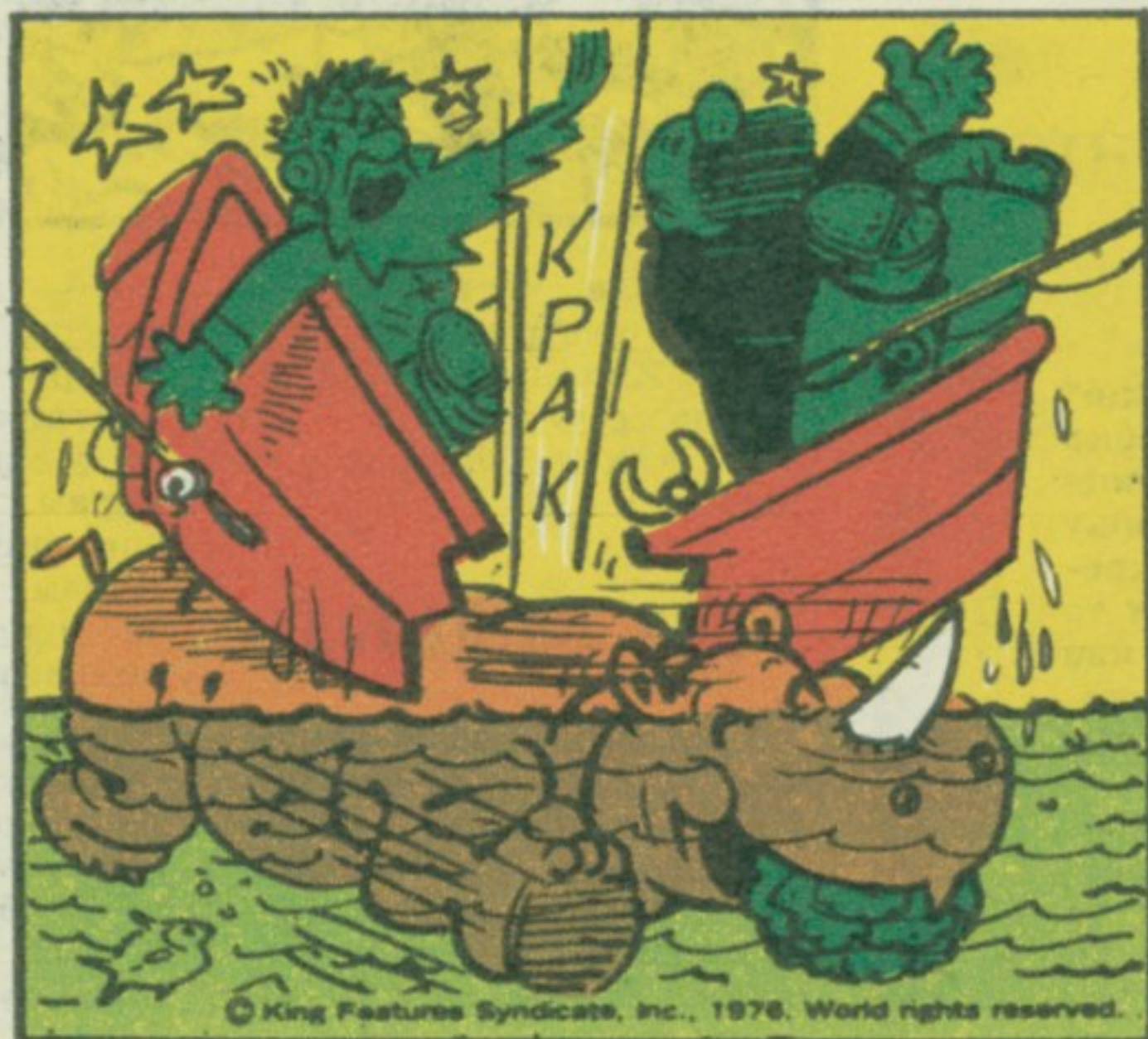

делу улице моторна возила крећу низбрдо сасвим нормално са упаленим мотором и уз помоћ мењача, за вожању узбрдо ништа од тога није потребно! Једнаставно, кад се угаси

витације, то нико од научника не уме да објасни. Док они решавају ову мистерију и споре се, многобројни туристи и грађани Велса весело се забављају на Спук Хилу.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФНО

ФАНТАЗИЈА: НЕОБИЧНА БИКА

ЈА САМ ВИЛБЕР
ПОЛДЕР, ПИСАЦ НАУЧНО-
ФАНТАСТИЧНИХ РОМАНА!
РАДИМ У РЕДАКЦИЈИ
ЛИСТА „ФАНТАЗИЈА“!
ЈЕДНОГА ДАНА
УПОЗНАО САМ
ДЕВОЈКУ ДАМАРИС
КОЈА МИ ЈЕ
КАЗАЛА:

НЕКОЛИКО
МИЛИОНА
СВЕТЛОСНИХ
ГОДИНА ОДАВ-
ДЕ, ЧЕТИРИ
ПЛАНЕТЕ
ОКРЕЌУ СЕ ОКО
ЗВЕЗДЕ НУКРЕ!
ТО ЈЕ НАШЕ
СУНЦЕ! ЈА САМ
ВЛАДАРКА ИФ-
НИНГА, ЈЕДНЕ
ОД ТЕ ЧЕТИРИ
ПЛАНЕТЕ
!

„СТАНОВНИЦИ
ОСТАЈЕ ТРИ
ПЛАНЕТЕ ЗВАЦИ-
ЛИ СУ МЕ С ПРЕС-
ТОЛА И САДА
ИФНИНГОМ
ВЛАДАЈУ РОБОТИ!
МЕНЕ ПРОГОНЕ
И ХОРЕ ДА МЕ
УБИЈУ“

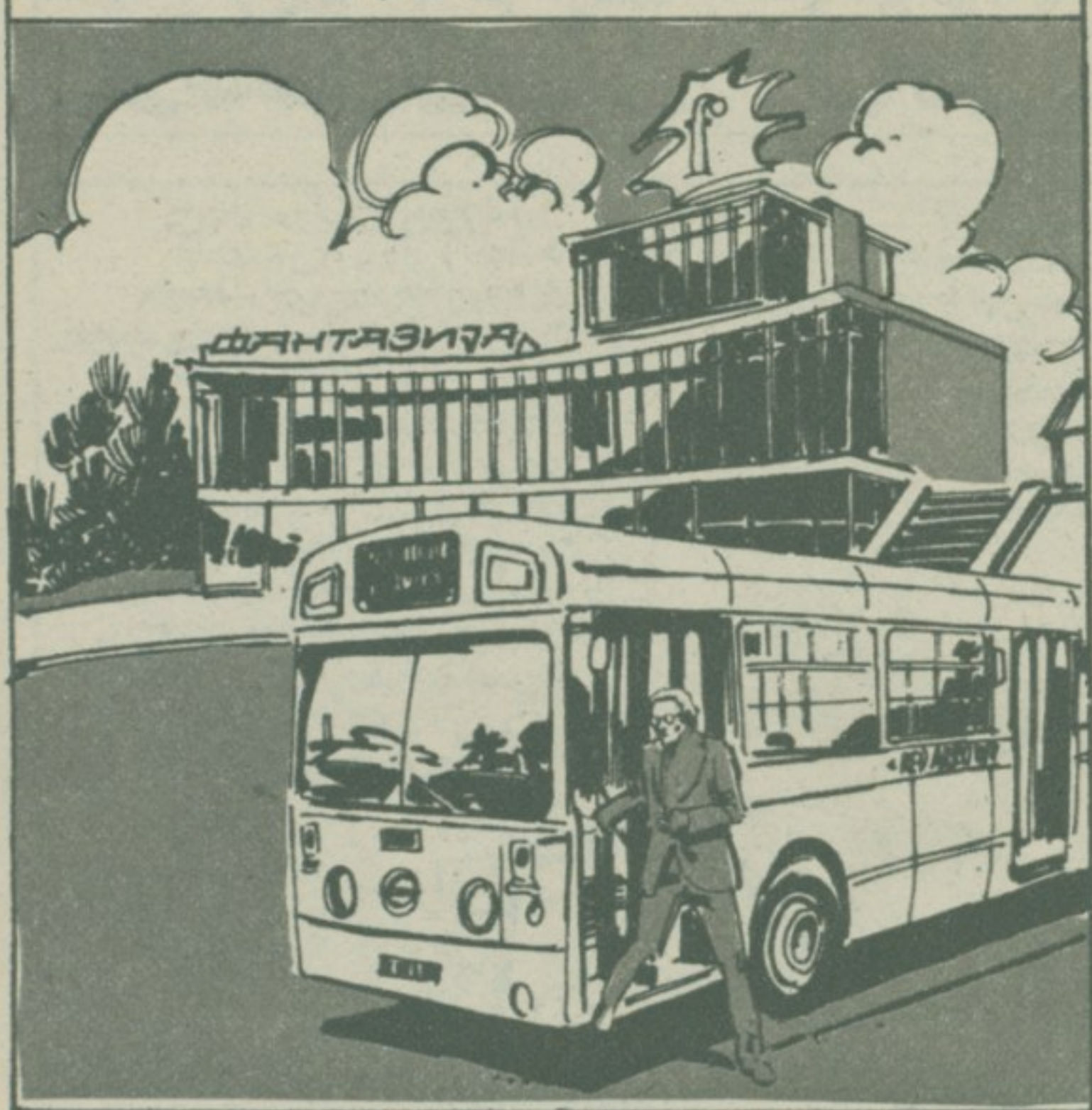

„НИСАМ ВЕРОВАО У СВЕ ТО ДОК
НИСУ ПОЧЕЛЕ ДА МИ СЕ ДОГАЂАЈУ
НЕВЕРОВАТНЕ СТВАРИ...“

АЛИ ДА ПОЧНЕМ
ОД ПОЧЕТКА...

ОВО ЈЕ РЕДАКЦИЈА ЛИСТА
„ФАНТАЗИЈА“...

У ЊОЈ СУ РАДИЛИ...

... ГРАЂУЛИНГ, КОГА СМО ЗВА-
ЛИ ГУНЂАЛО...

ОПЕТ НЕМА ПАПИРА!
ЈА НА ЧЕМУ ЈА ДА
ПИСЕМ
?

... ФЛЕТИ, ЧИЈИ ЈЕ НАД-
МАК БИО КРАЦКО...

ЗАР НЕ ЗНАШ
ДА ЈЕ ШЕФ
ЗАВЕО
ШТЕДЊУ
?

... СЕКРЕТАРИЦА ТИНА
КОЈА ЈЕ БИЛА ЗАЉУБ-
ЉЕНА У МЕНЕ...

ВИЛБУРЕ, ВЕЧЕ-
РАС САМ СЛО-
БОДНА И ЧОП-
ШТЕ НЕ ЗНАМ
ШТА ДА РА-
ДИМ!

СТРАШНО ЈЕ
КАД ЧОВЕК НЕ
ЗНА ШТА ЋЕ
СА СОБОМ!
ТРЕБАЛО БИ
ДА ИМАШ
НЕКИ ХОБИ
!

... И НАШ ШЕФ МОРИНС КОЈИ ЈЕ
ИЗНАД СВЕГА ЦЕНИО ДИСЦИПЛИ-
НУ НА РАДУ.

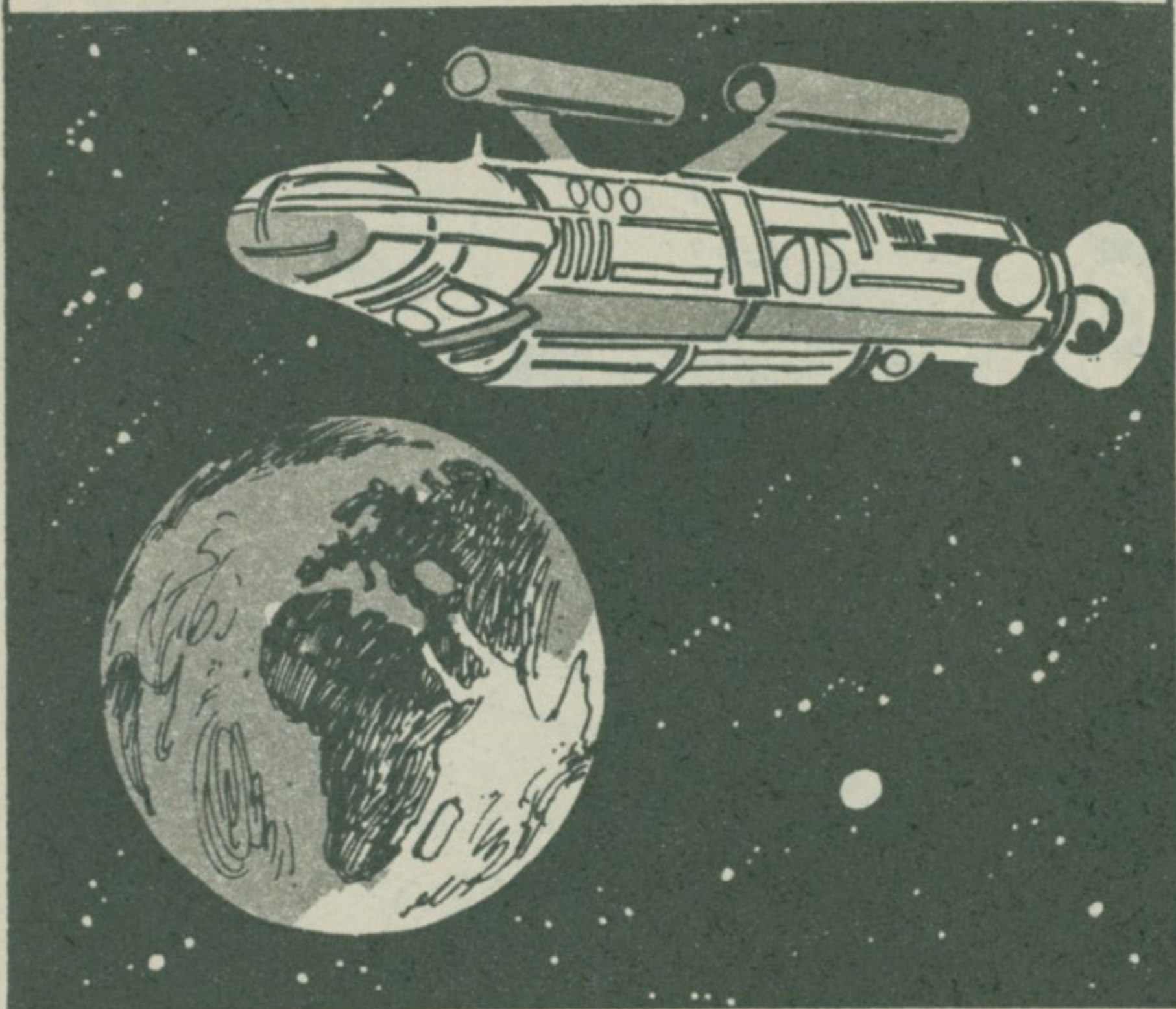
ВИЛБУРЕ,
ТИНА! ПРИ-
ВАТНЕ РАЗ-
ГОВОРЕ
ВОДИТЕ
ПОСЛЕ
РАДНОГ
ВРЕМЕНА
?

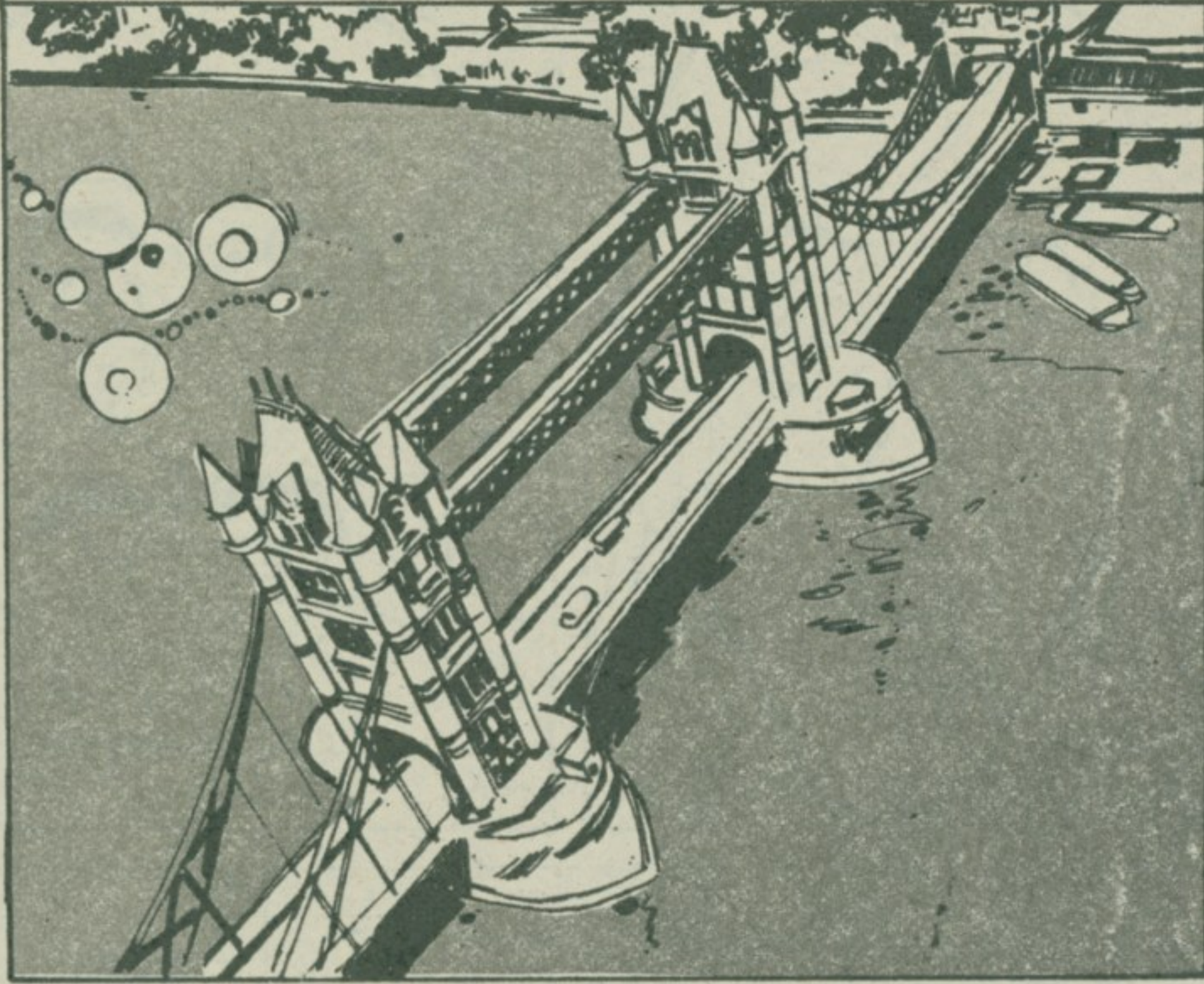
„ФАНТАЗИЈА“ БИ БИЛА РЕДАКЦИЈА КАО
И СВАКА ДРУГА ДА ЈА НИСАМ РАДИО
У ЊОЈ...

ЈЕДАН СВЕМИРСКИ БРОД
ПРИБЛИЖАВА СЕ
ЗЕМЉИ...

ИЗНАД ЛОНДОНА, НЕОБИЧНА
МАСА ИЗБАЧЕНА ЈЕ ИЗ
БРОДА...

ЗА ТО ВРЕМЕ У
РЕДАКЦИЈИ „ФАНТАЗИ-
ЈА“...

КОЛИКО ПУТА САМ
ВАМ РЕКАО ДА
МЕ НЕ УЗНЕМИ-
РАВАТЕ ДОК РА-
ДИМ! ЗОВИТЕ
КАСНИЈЕ!

ШЕФ МОРИНС ЈЕ НАС-
ТАВИО ДА ДРЕМУЈКА...

ИЗНЕНАДА...

ПРВО ТЕЛО ЈЕ
ОСВОЈЕНО!

ИЗНЕНАДА, ОСЕТИО САМ
КАО ДА МЕ ЈЕ НЕКА
НЕВИДЉИВА РУКА
ЗГРАБИЛА...

ВИШЕ НИСАМ БИО
ГОСПОДАР СВОГ
ТЕЛА...

НЕ...
НЕЕЕ
?

ВИЛБУРЕ,
ЈА ТИ НЕ МОГУ
ПОМОЋИ, ЧАК
НИ ПОМОЋУ
ТЕЛЕПАТИЈЕ!
АЛИ, ТИ
МОРАШ ИЗ-
ДРЖАТИ!

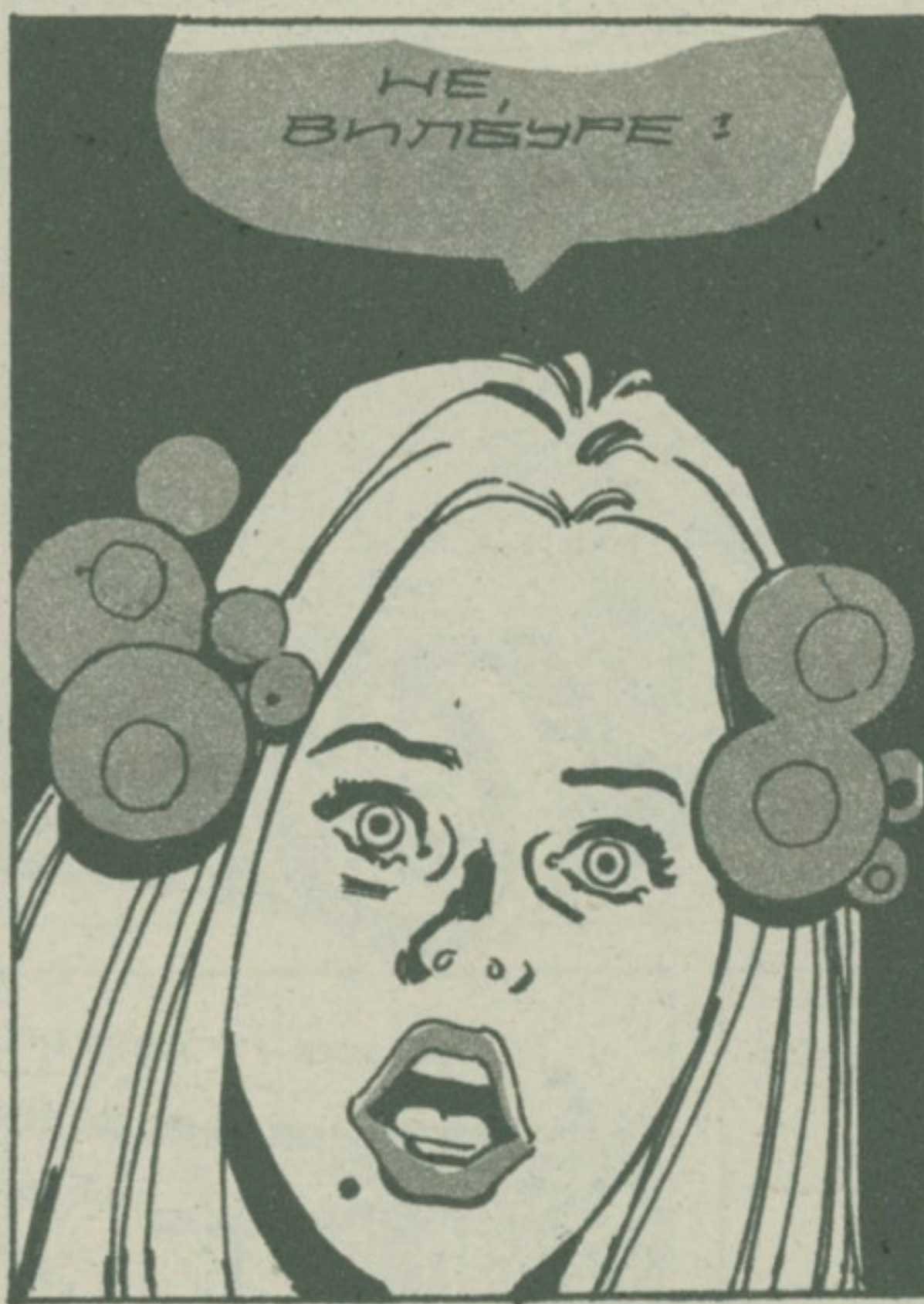
ЧИНИЛО МИ СЕ ДА...

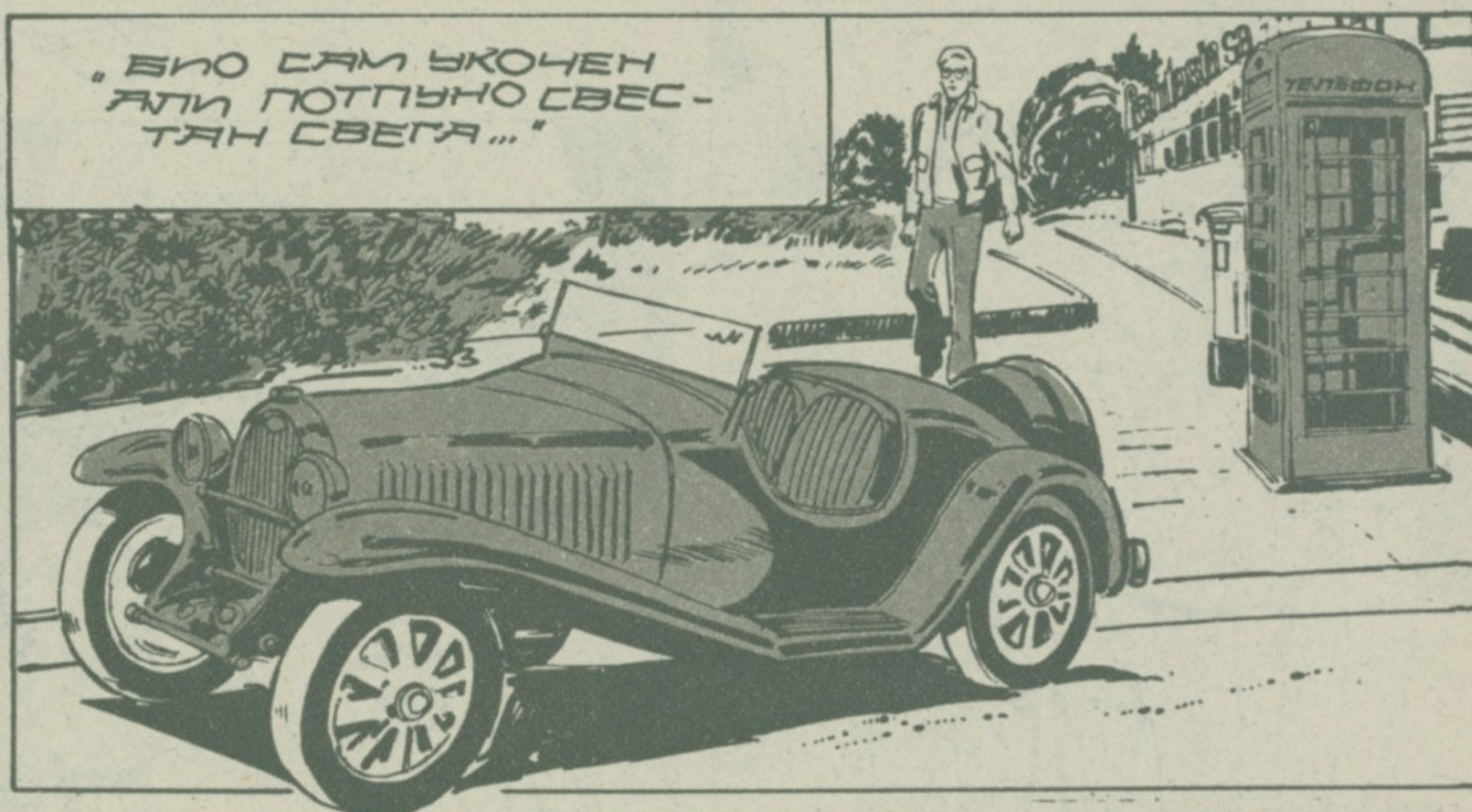
ПОЧЕО САМ ДА
ПРОПАДАМ...

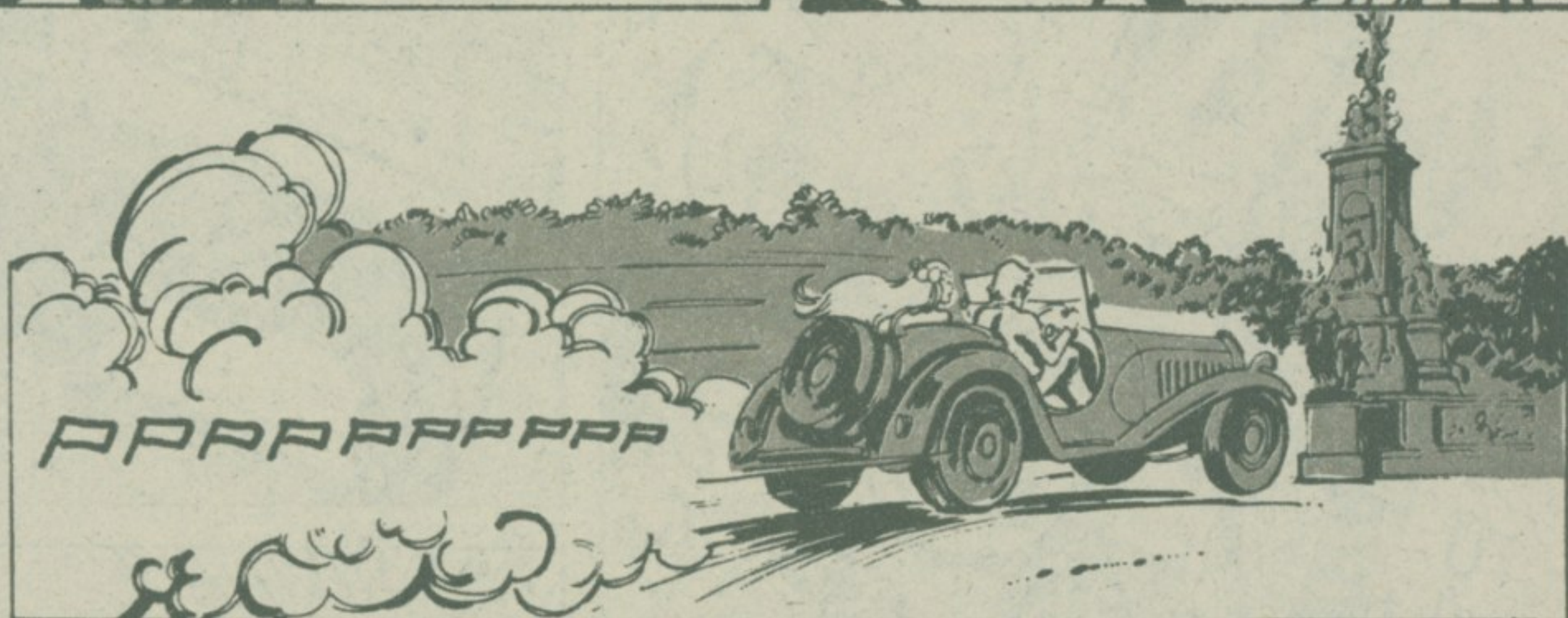
НЕ
ЗНАМ
?

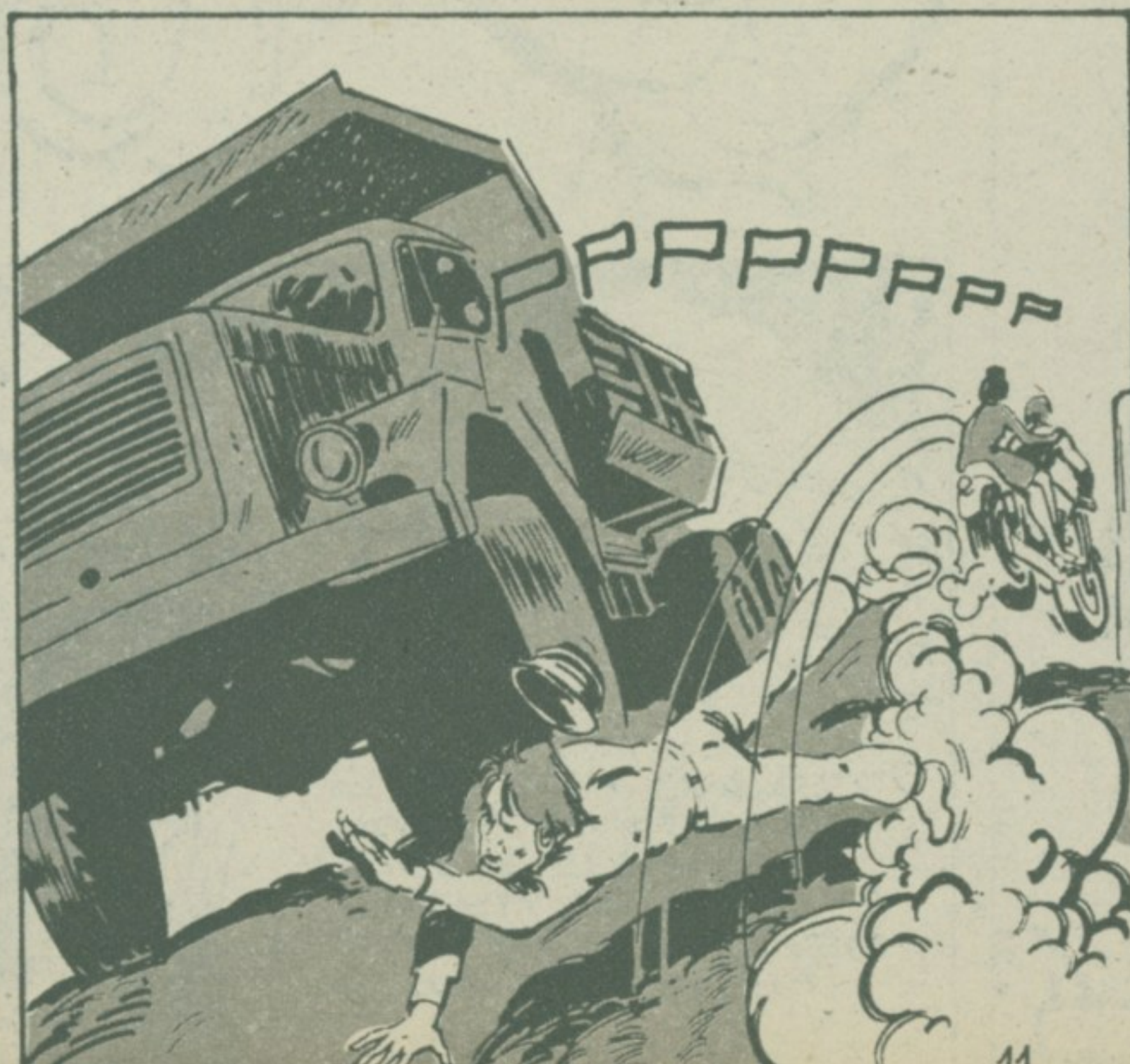
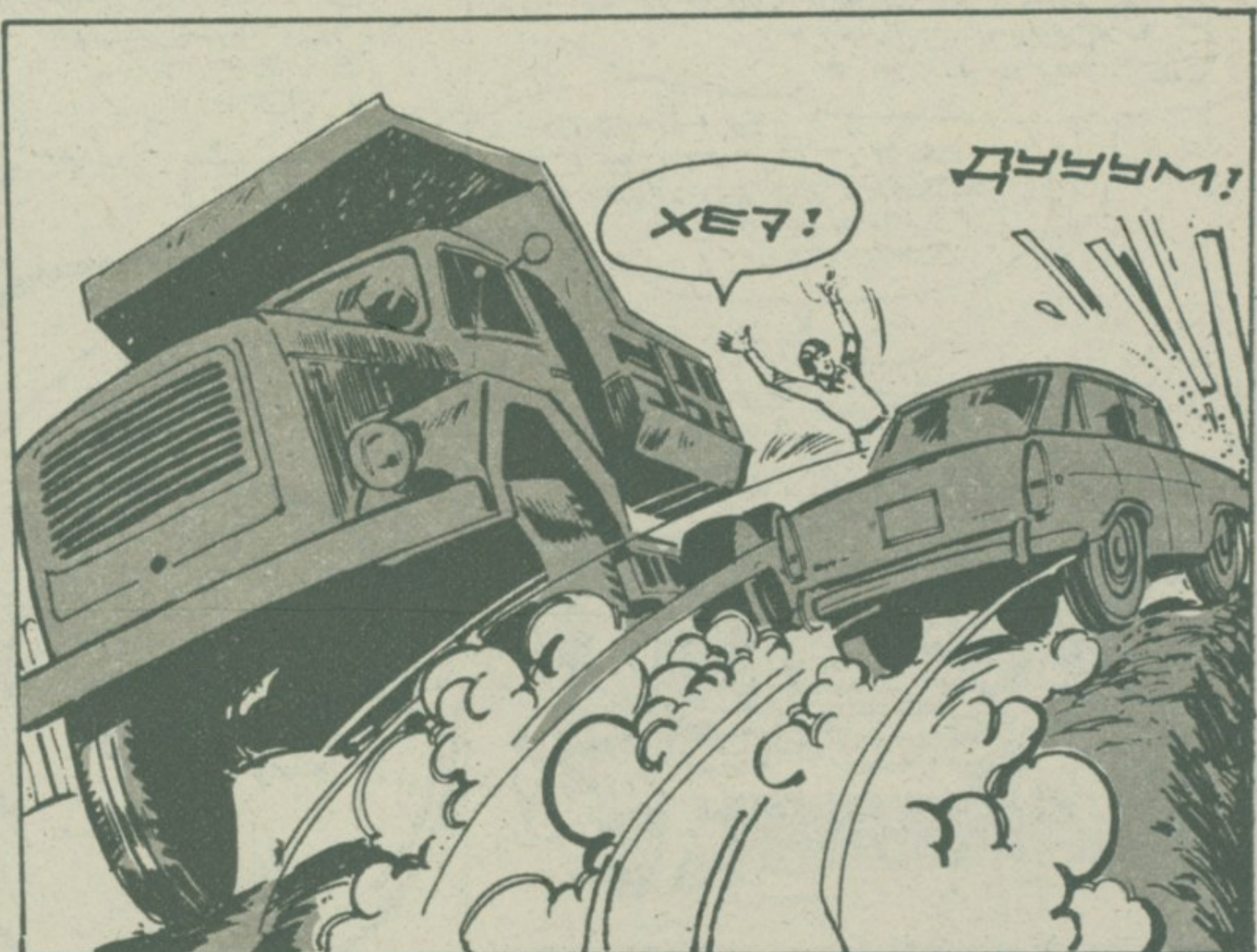
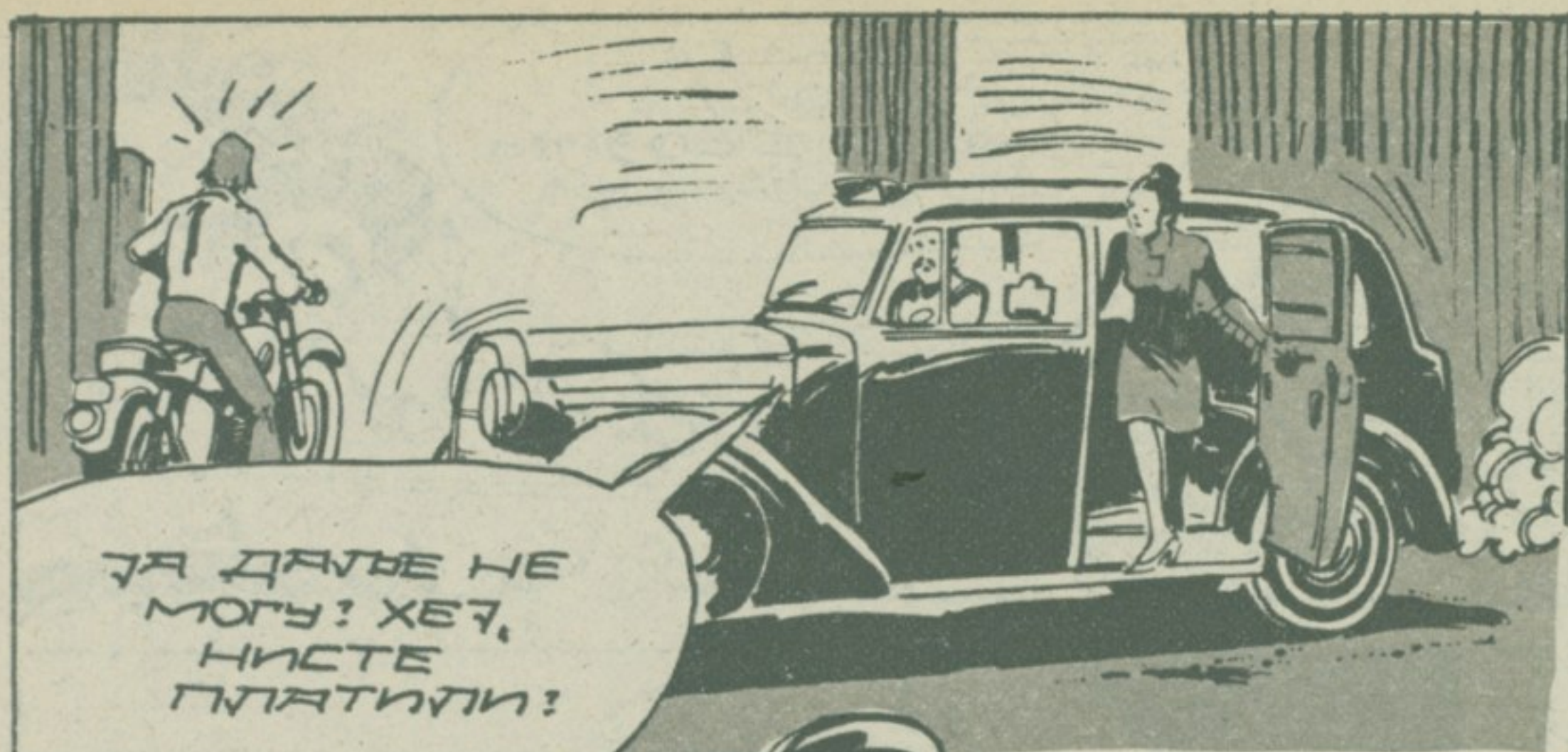
НИШТА
ЈА НЕ
ЗНАМ
?

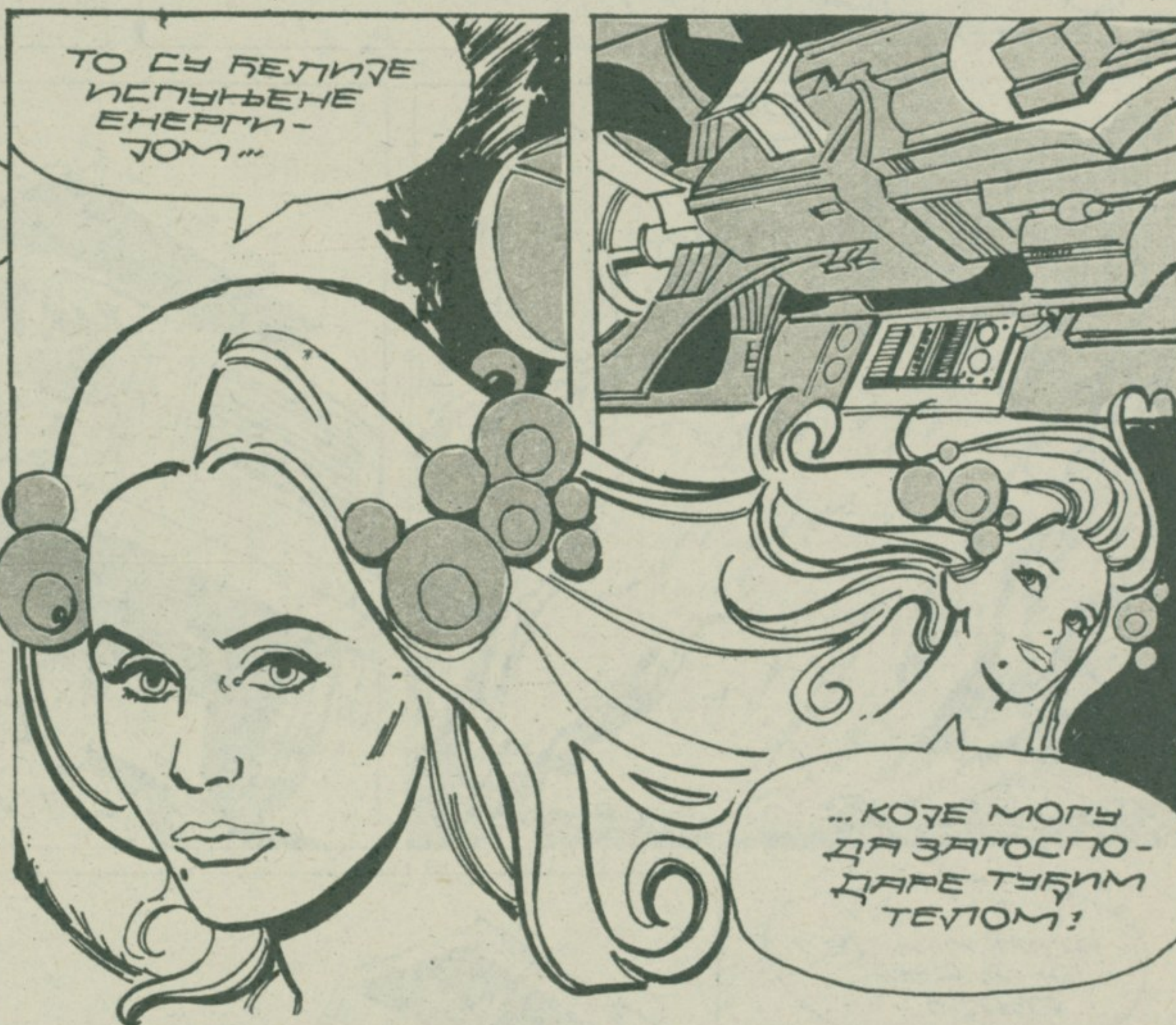
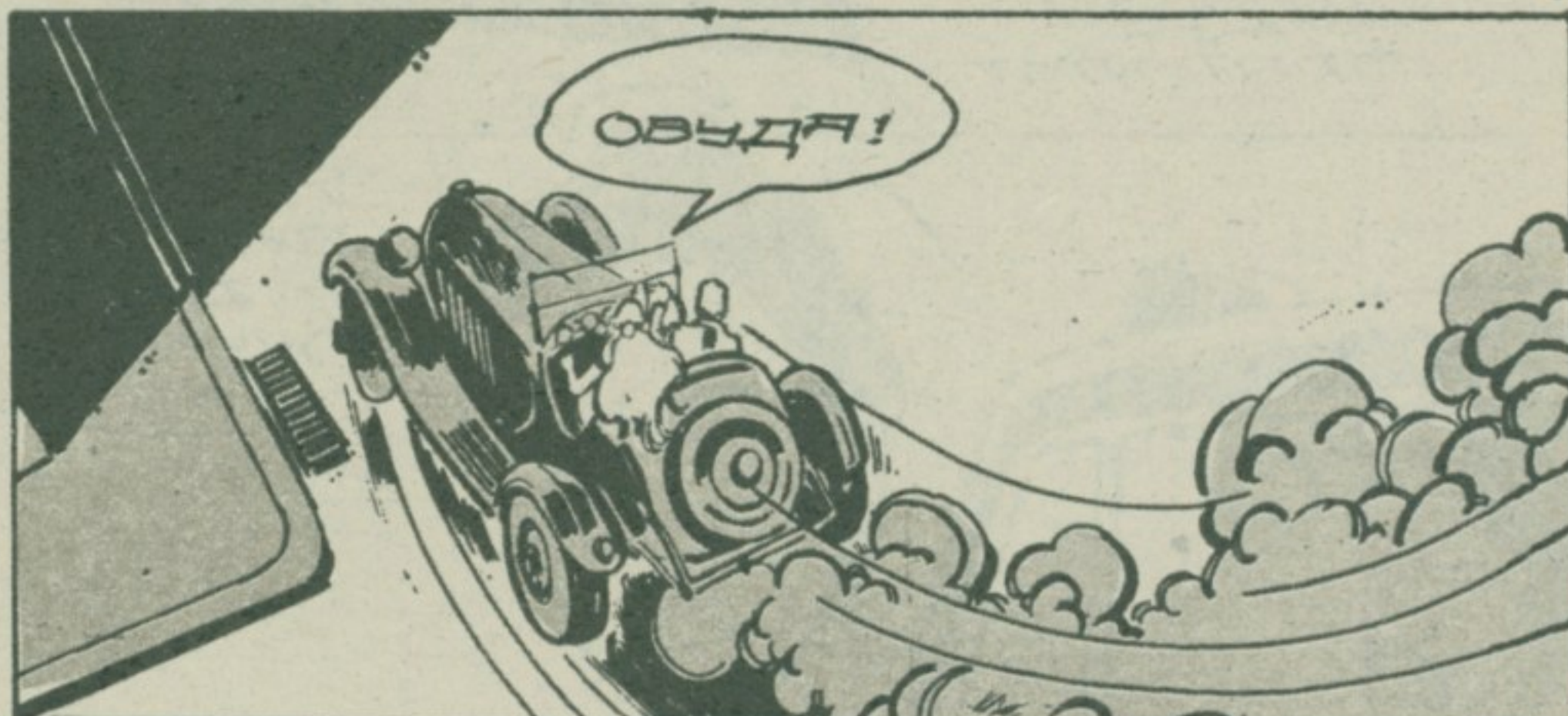
... НЕМА КРАЈА ТОМ
ПРОПАДАЊУ.

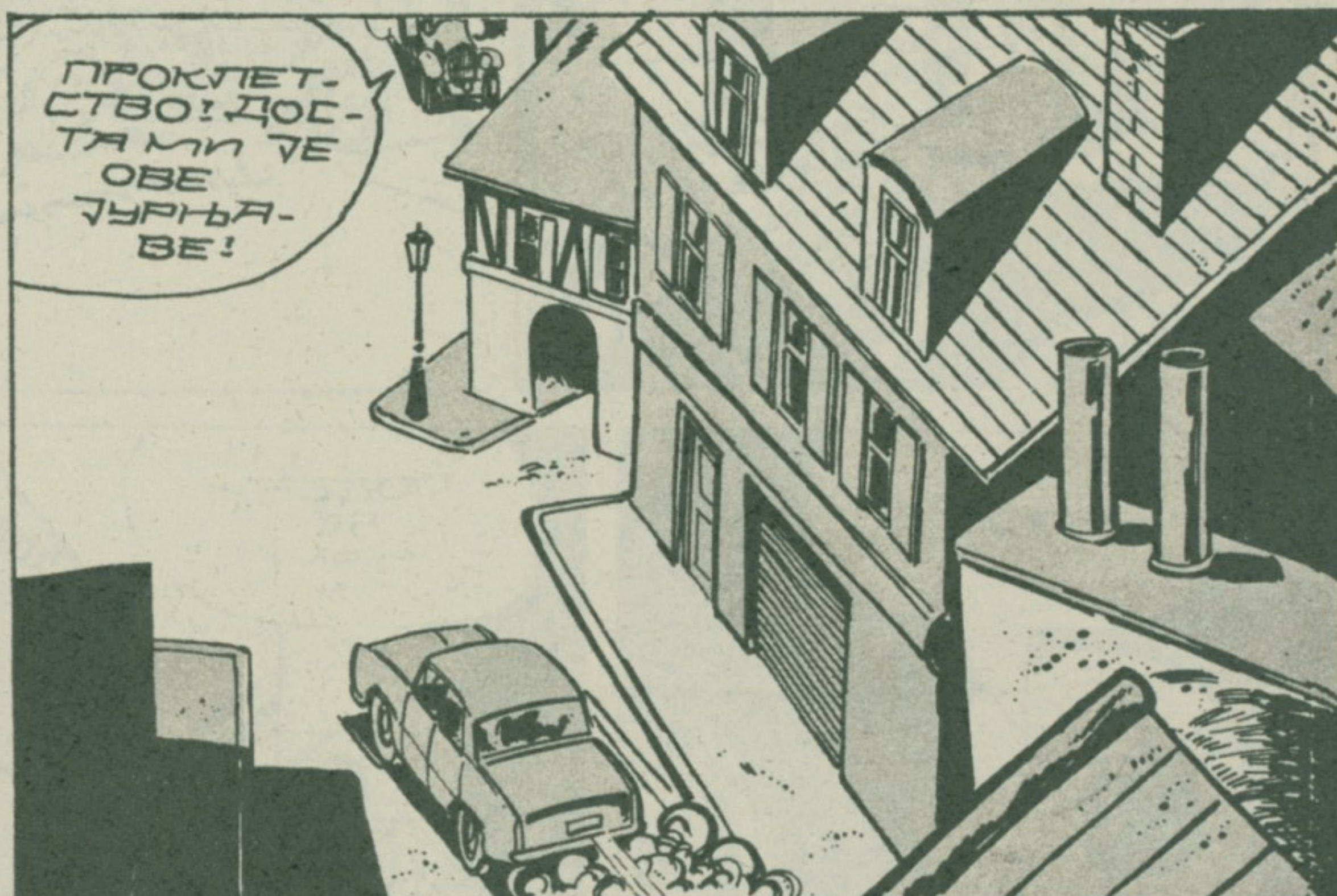
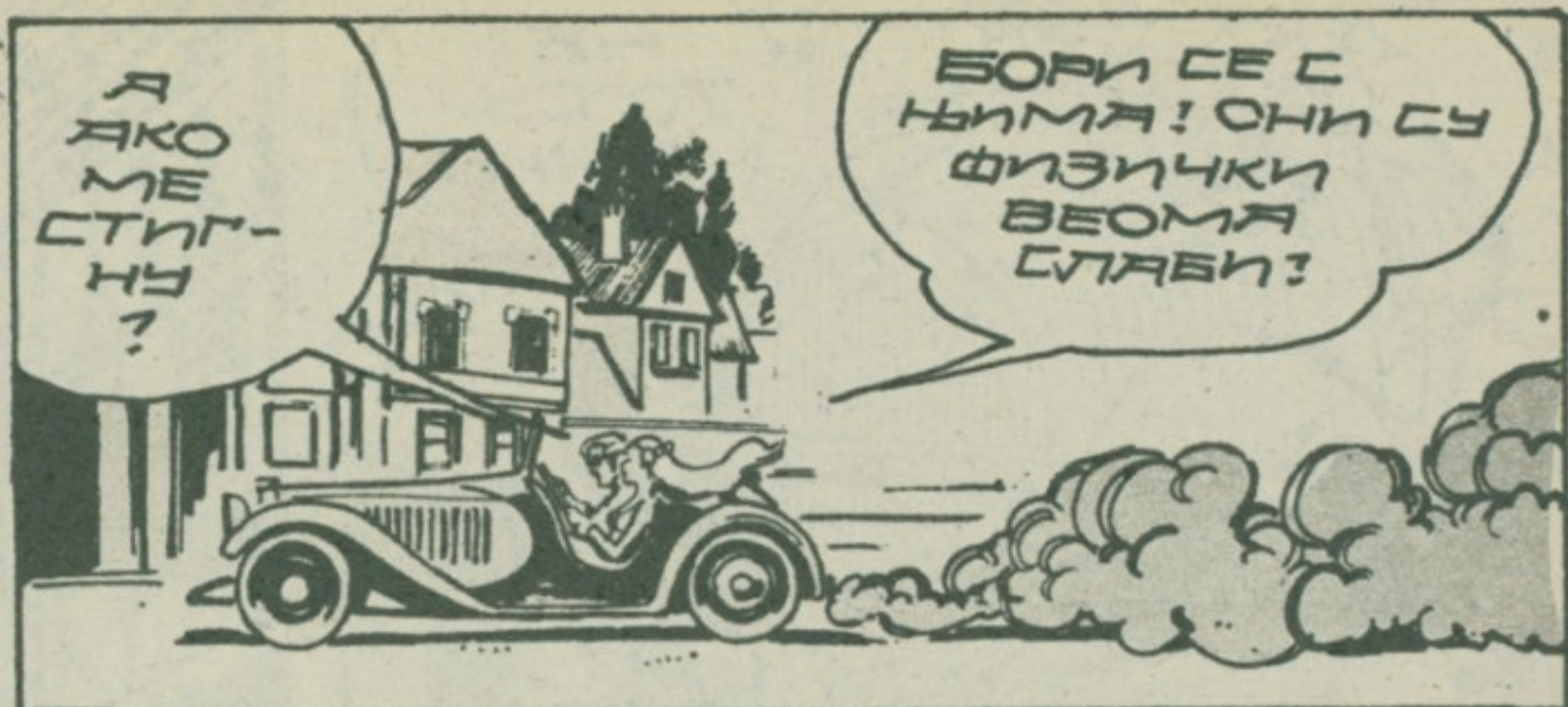

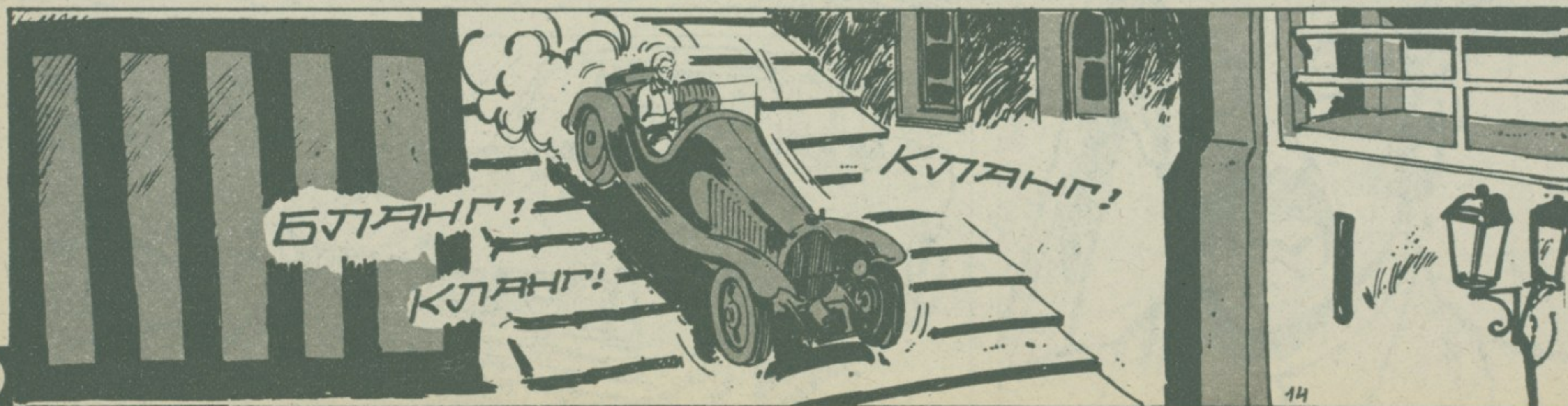
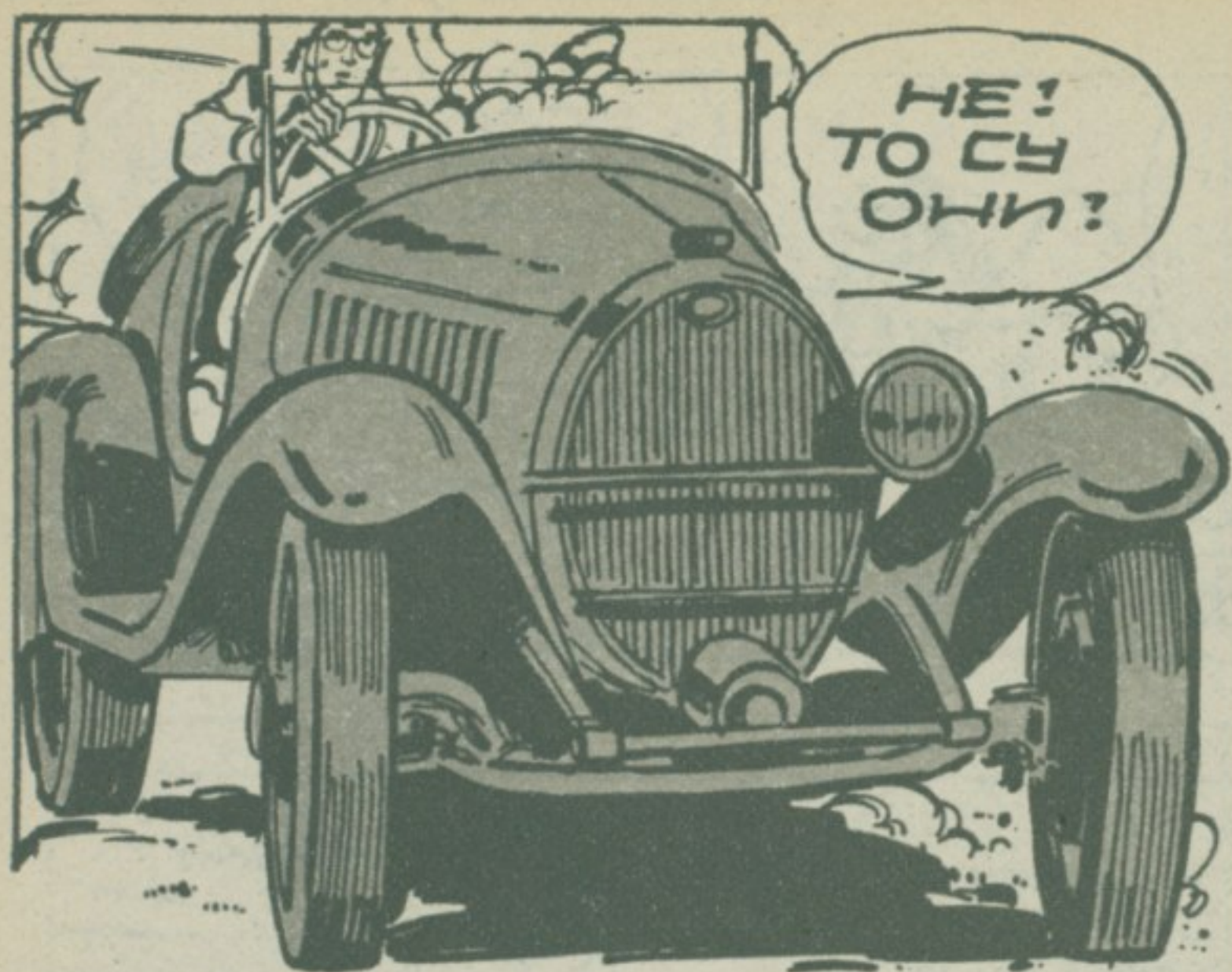

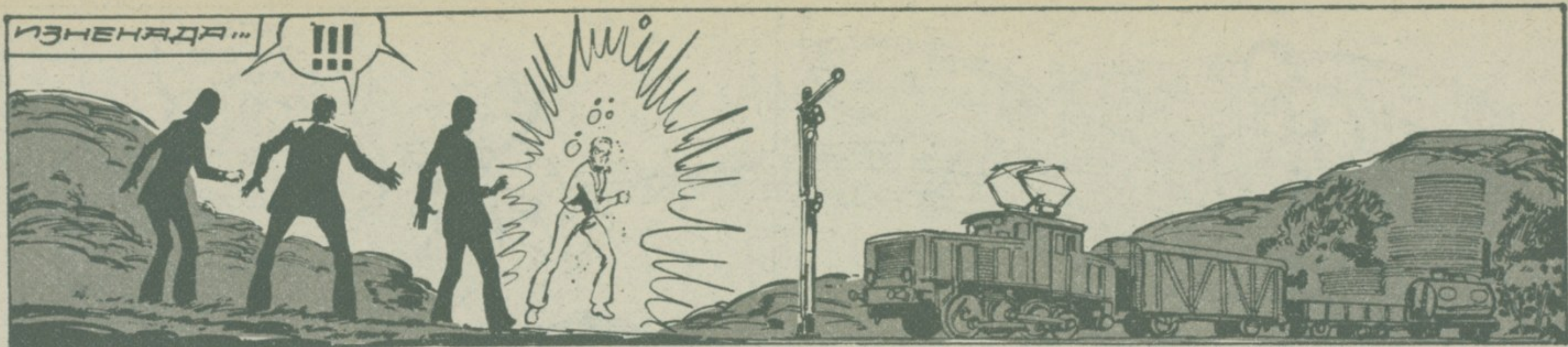

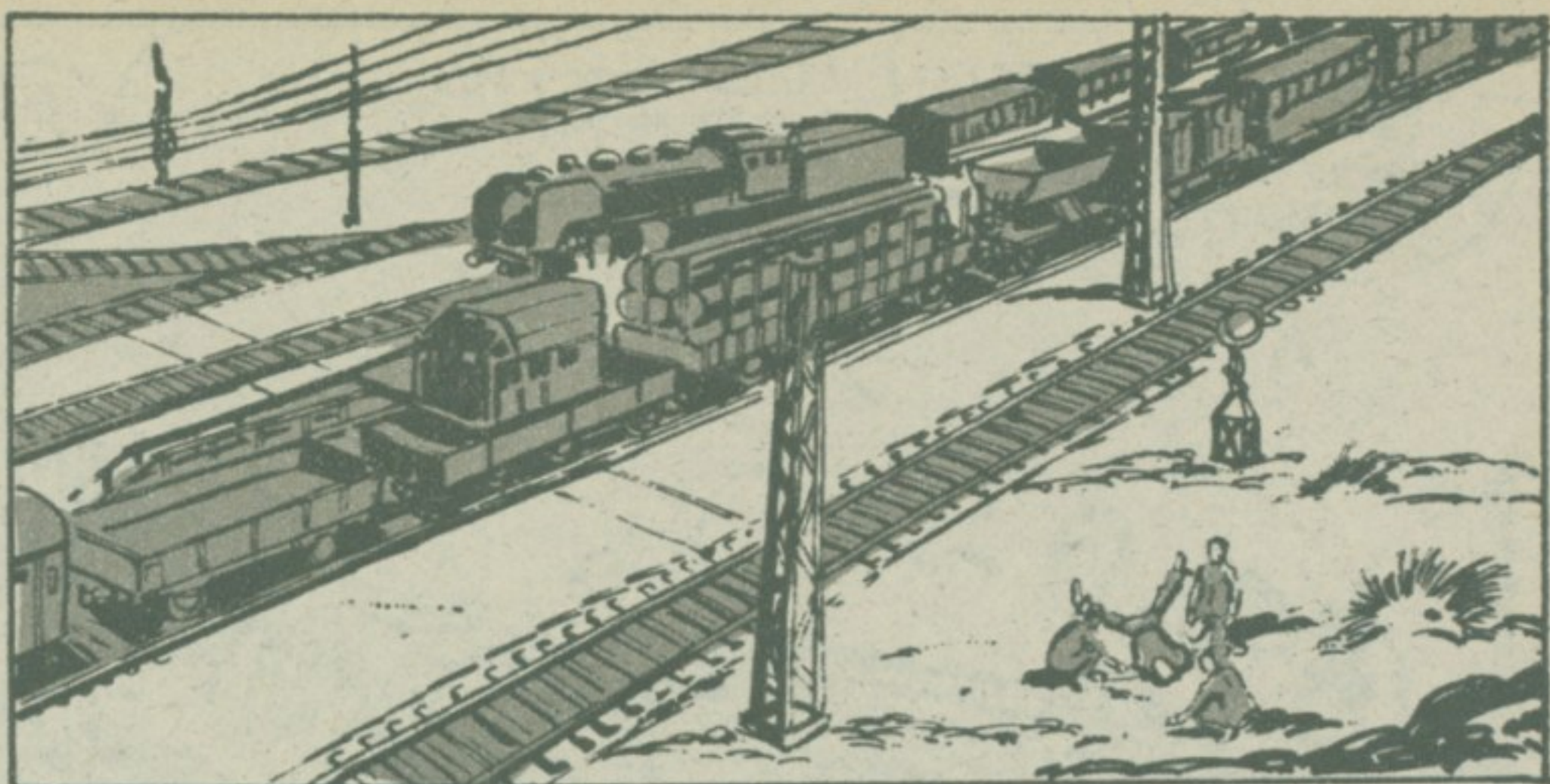

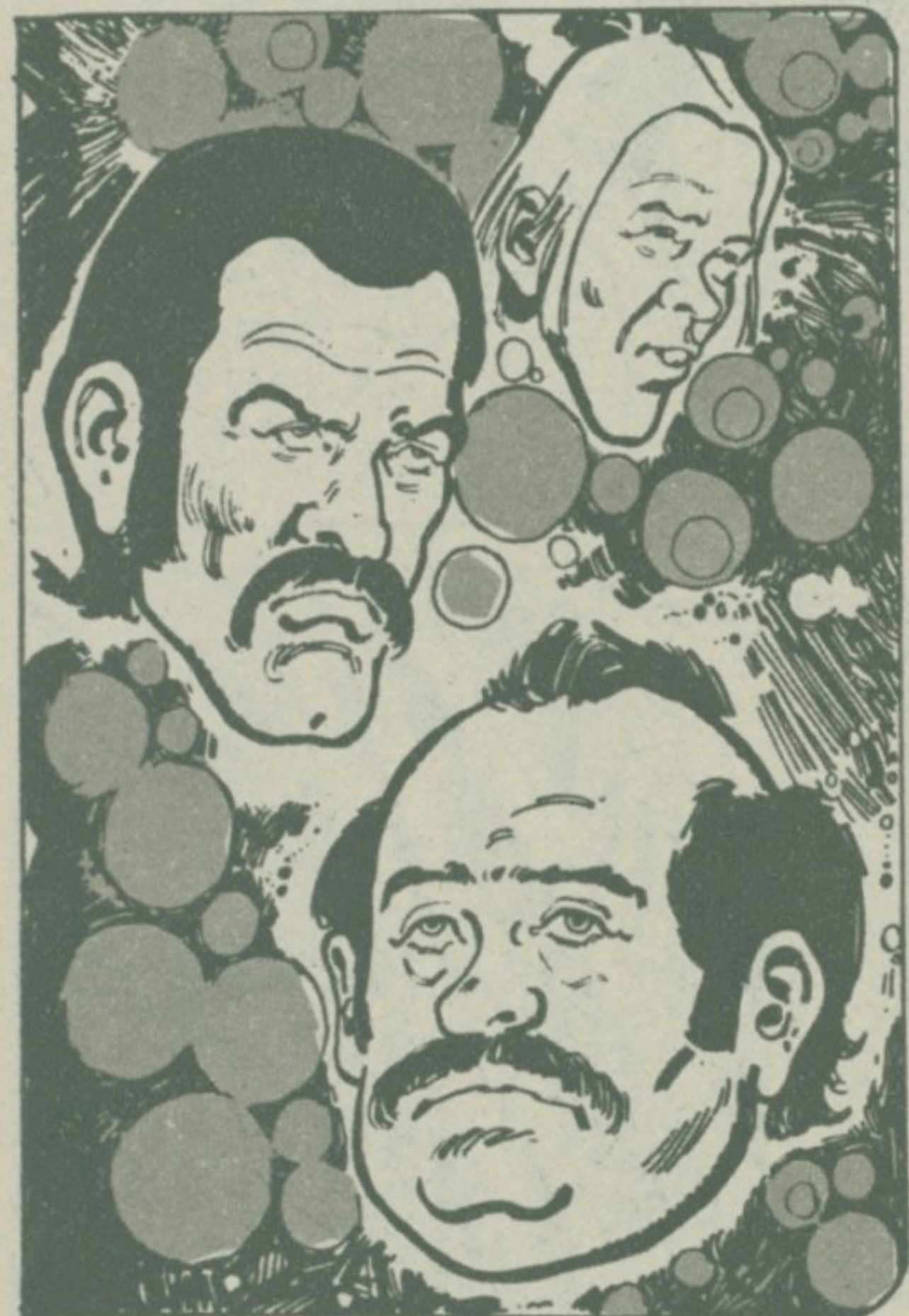

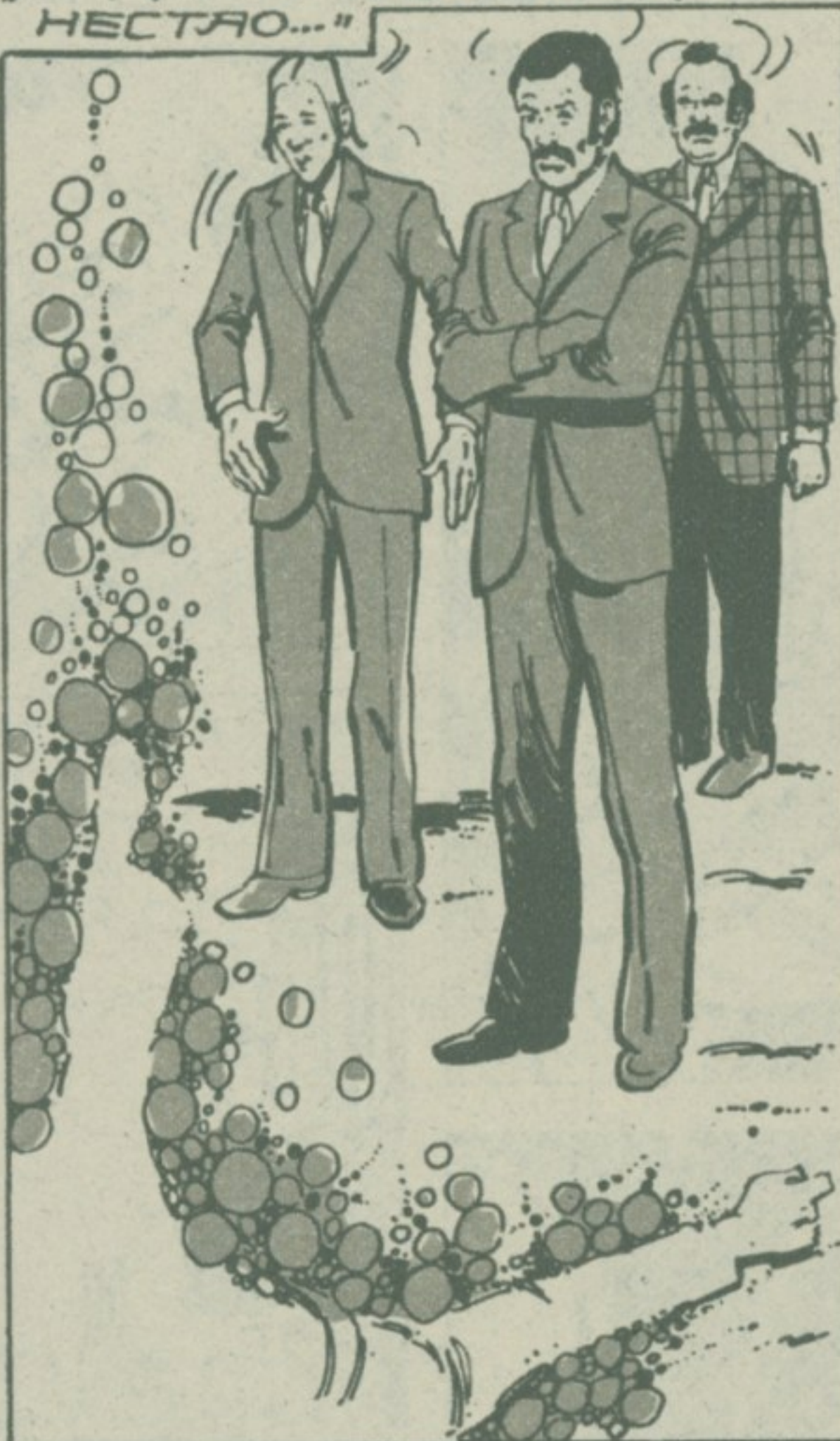

"МОРИС, ФЛЕТИ И ГРАУ-
ЛИНГ СТАЈАЛИ КАО
УКОПАНИ..."

"...А ЈА САМ ИЗНЕНАДА
НЕСТАО..."

ПОГЛЕДАЈТЕ!
ОВО ЌЕ
ВИЛБУРОВ
АУТО!

ГЛУПОСТИ!
ШТА ЌЕ
ОН
ОВДЕ!?

ПИТАМ
СЕ КАКО
СМОСТИГ-
ЛИ ОВА-
МО?

ТАКСИ!

УХ! ШТО МЕ
БОЛИ
ВИЛИЦА!
КАО ДА МЕ
ЌЕ НЕКО
УДА-
РИО!

НИШТА МИ
НИЌЕ ЈАСНО!
СЕДИО САМ У
РЕДАКЦИЈИ И
РАДИО И ОДРЕД-
НОМ СЕСТВО-
РИО ОВ-
ДЕ!

ТО ИСТО
ДОГОДИ-
ЛО СЕ И
МЕНИ!

НЕ ГОВОРИТЕ ГЛУПОСТИ!
ЈА САМ ВАС ПОЗВАО
ДА МАЛО ПРОШЕ-
ТАМО!

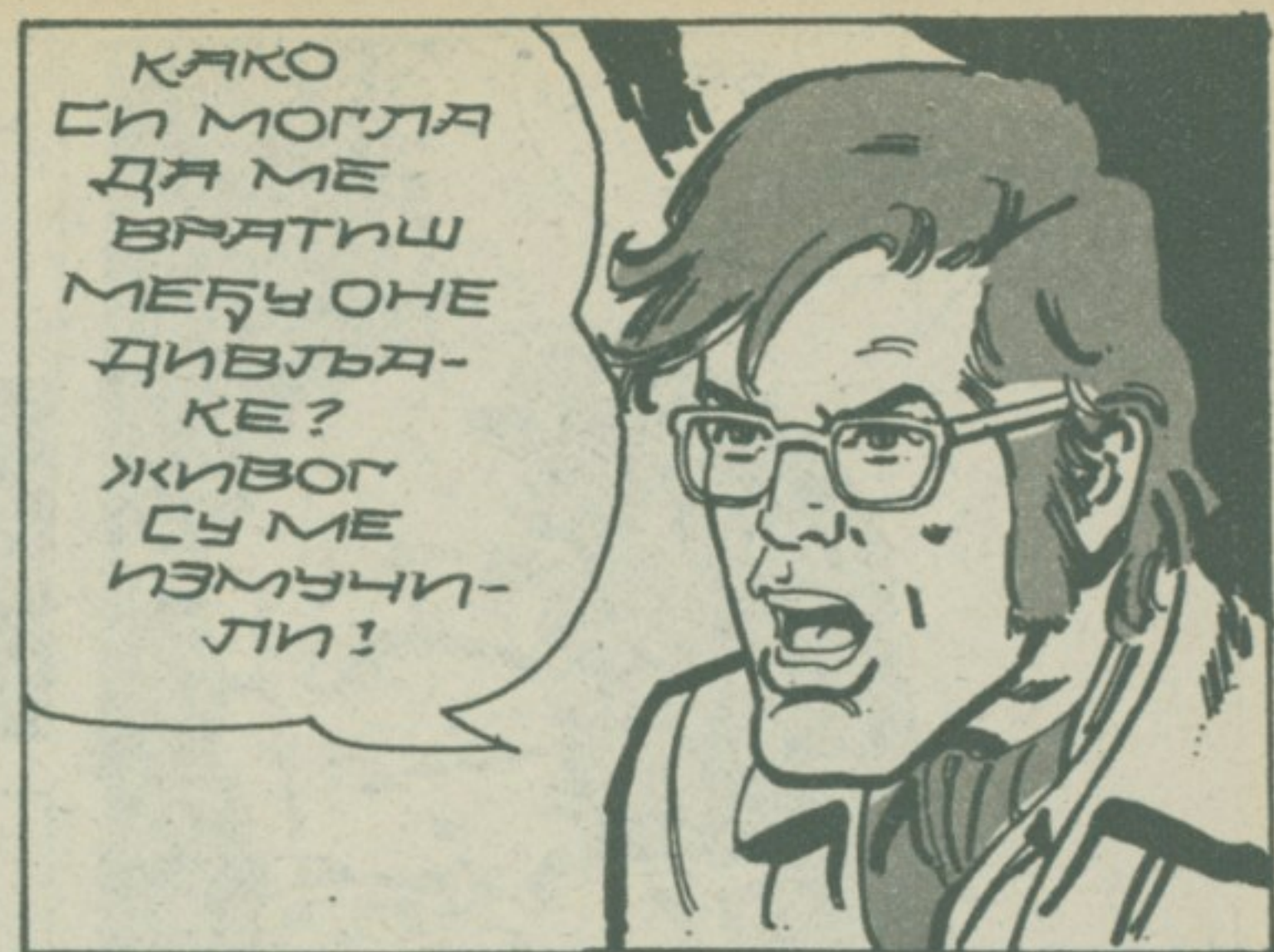

ЈЕСТЕ ЛИ СИ-
ПЬРНИ У
ТО?

ВИ ТВРДИ-
ТЕ ДА СТЕ
НАС ОВАМО
ДОВЕЛИ
?

ПА НАРАВНО!
ПАМЌЕЊЕ
МЕ ЈОШ
ДОБРО
СЛУЖИ
!

АЛИ, ОНИ БЕ
НАС ИПАК
НАБИ!

"ДАМАРИС МИ ЈЕ
ИПАК КАЗАЛА ДА
ВИШЕ НЕ ТРЕБА
ДА СЕ БОЈИМ
БИЋА СА ГЛА-
НЕТЕ КЛЕСИС..."

"ОНА ИМ ЈЕ ТАМО
ПРИПРЕМИЛА
ЗАМКУ..."

СЛАДНО СИ
ТО ИЗВЕЛА,
ДАМАРИС!

ТЕБИ ЈЕ
САДА
ПОТРЕБАН
ОД-
МОР!

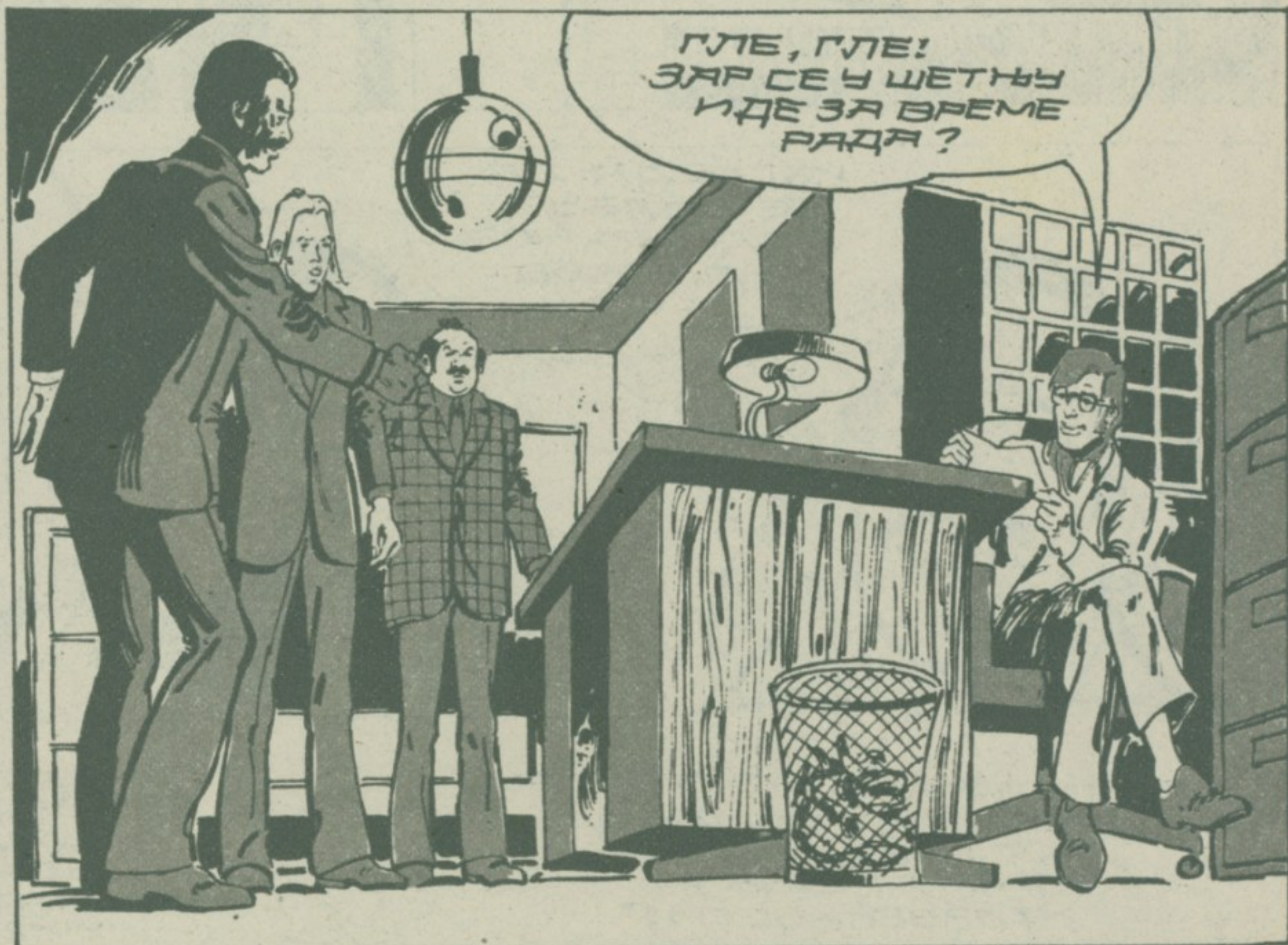
НЕ!
ЖЕЛИМ
ДА
БУДЕМ
ЈОШ
С
ТОБОМ!

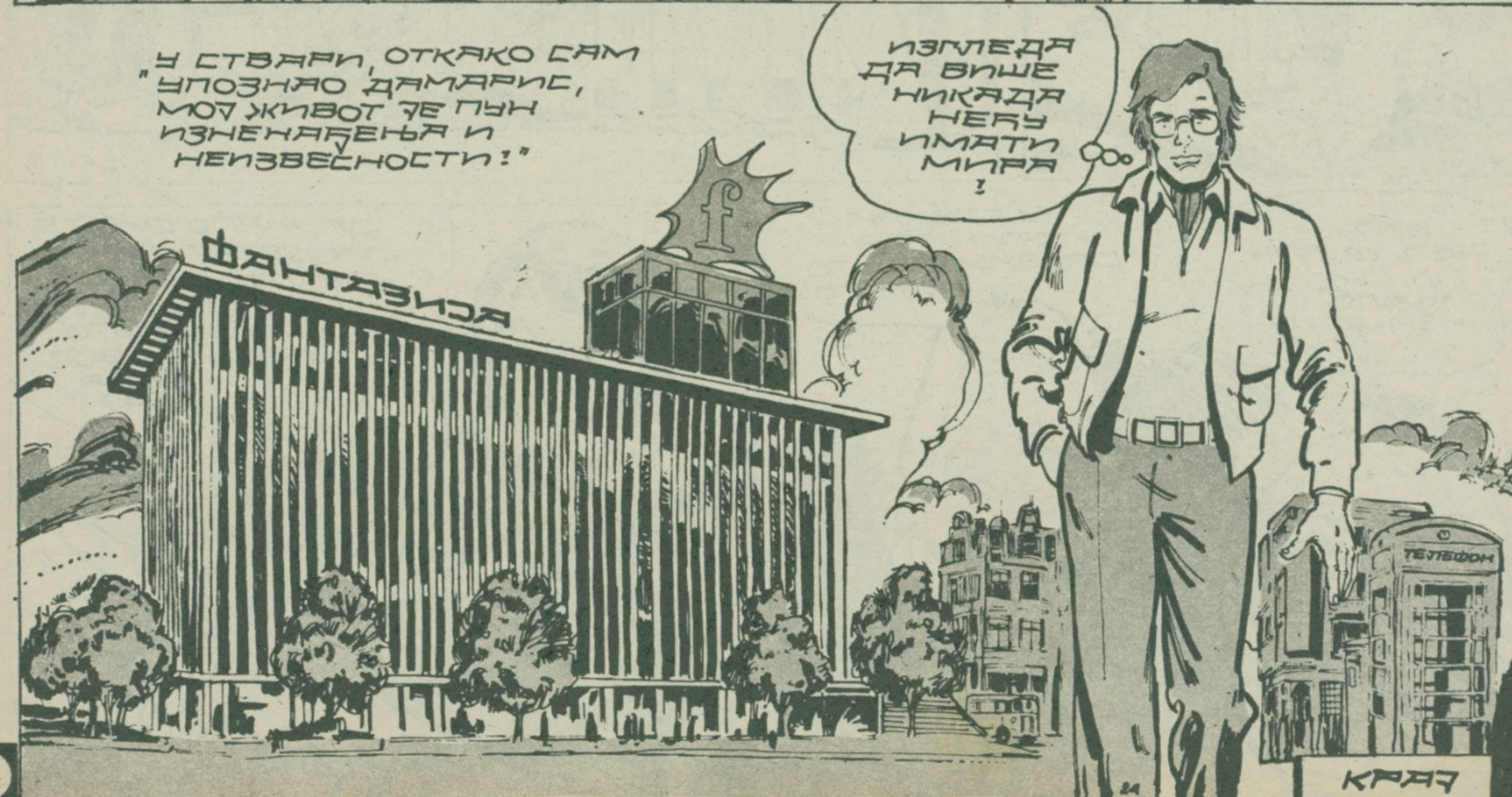

МОРАШ ДА
БУДЕШ У
КАНЦЕЛАРИЈИ
ПРЕ НЕГО ШТО
СЕ ТВОЈ
ШЕФ
ПОЈА-
ВИ!

АЛИ,
ДАМА-
РИС...

ДРАГУЉИ У СТОМАКУ

НАЈСИГУРНИЈИ НАЧИН ДА СЕ САКРИЈЕ УНРАДЕНИ НАКИТ ЈЕ — ПРОГУТАТИ ГА. АЛИ, ПОЛИЦИЈА СЕ СЕТИЛА РЕНДГЕНА.

У малом приморском граду Лорјен, у Бретани, већ око 11 часова увече улице су потпуно опустеле и у њима је завладала уобичајена тишина. Спарно августовско вече 1959. године и ваздух препун влаге натерали су многобројне туристе и становнике да тако рано оду на починак. Кроз широм отворене прозоре ниских камених кућа извесно време допирали су одломци понеке свађе, испрекидани смех или плач деце. А затим се све утишало, светла су се погасила, градић је заспао.

Око 1 сат по поноћи, тешку тишину наруши бука великог црног „ситроена“ који пројури кроз градић. Зауставио се на периферији, испред мале и неугледне радње за израду златног накита и продају драгуља. Фарови се угасише и из аутомобила изађоше два човека, док је трећи остао у колима. Само за тренутак засталоше на тротсару мрачне улице, неколико пута се осврнуше, а онда један од њих зазвони на вратима продавнице.

Убрзо су зачули кораке с друге стране и после неколико тренутака омањи човек седе косе промоли главу кроз полуодшкринута врата. Батеријском лампом осветлио је лица придошлица, извесно време посматрао их је испитивачки, а онда се озари: очигледно их је препознао. Шушкајући безубим устима, позва их да уђу. Пре него што је затворио врата за неочекиваним гостима, старац је сасмотрио улицу и околне зграде. Када се уверио да их нико није видео,

полако је спустио резу и два пута окренуо кључ у брави.

Сутрадан Алберт Хавин није отворио радњу, иако је у градићу Лорјен био познат по томе што се у њој појављивао с првим зрацима сунца. И наредних дана, иако су купци лупали о излог, он се није појављивао. Позвана је полиција, врата радње су разваљена, али старац није пронађен.

Тек месец дана касније његово изрешетано тело нађено је на једној усамљеној плажи. Истрага није дала никакве резултате.

У дослуху с бандом

И када се нико није надао, сасвим изненада, клупко је почело да се одмотава. Распитујући се о животу овог старца полиција је ускоро сазнала да је Алберт Хавин био особењак који није познавао ни своје најближе суседе. У Лорјен се доселио петнаестак година раније и одмах створио радњу за израду златног накита. Посао му није цвetaо, изузев лети када су туристи куповали најчешће накит од шкољки или имитације злата и сребра.

Међутим, у његовој лабораторији за топљење злата, за коју је полиција претпоставила да више од деценије није коришћена, пронађене су посуде за топљење овог племенитог метала. По њима се јасно могло закључити да су недавно употребљаване. Поред њих су се налазиле најмодерније алатке за брушење драгог камења.

Све је указивало да је Алберт имао пуне руке посла, мада је ретко ко у том малом месту куповао накит.

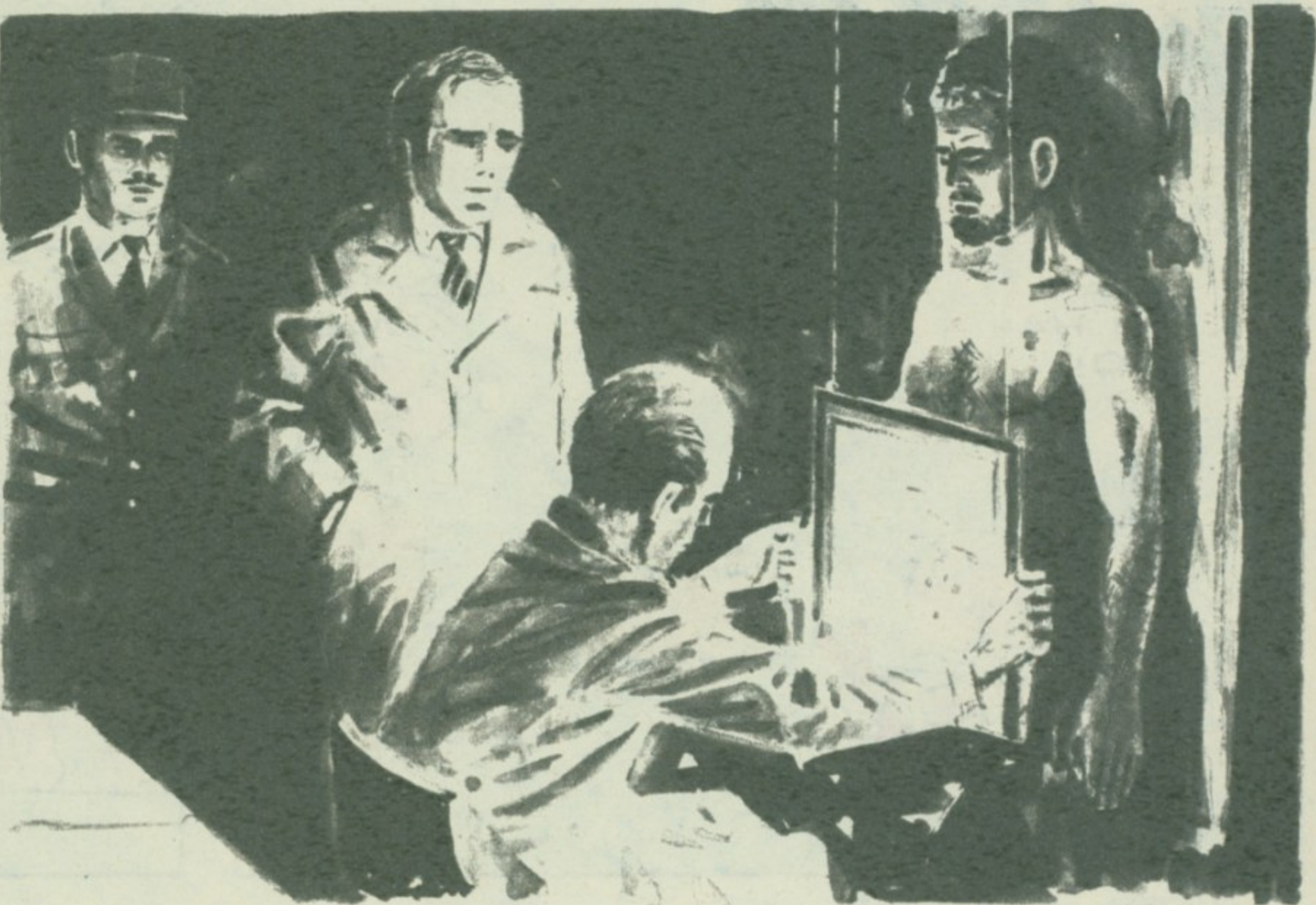
То је одмах дало идеју полицајцима: скромни

дина на рачуну се скупило читаво богатство.

Две године касније, после туче у озлоглашеном париском локалу, ухапшен је један младић који је признао да је убио злата-

тражи помоћ професионалних златара који за „малу услугу“ примају огромне своте новаца.

Не треба красти накит старији од пет векова — неписано је правило крад-

златар био је у дослуху с неком бандом! Она му је доносила украдено злато које је он претапао.

Претпоставке су се показале тачним. Алберт је за велике паре топио злато и брусио украдене драгуље којима је мењао облик тако да их касније ни власници нису могли да препознају. Међу старим папирима који су пронађени испод његовог душека полиција је нашла број рачуна у једној париској банци који је гласио на име Марсел Диран. Провером је утврђено да такав човек не постоји. Значи било је то лажно име Албертово. Сваког месеца он је преко поште слао у банку неколико хиљада франака и за 15 го-

ра Алберта.

— Годишама је сарађивао са нама — изјавио је на суђењу. — Али изненада, једног дана је одбио да нам чини услуге. Запретио је да ће позвати полицију и све испричати ако га још једном посетимо. Једини начин да му заупишмо уста био је — да га убијемо!

Специјализовани лопови

Крађе злата и драгог камења најчешће наручују трговци накитом. Некада се догоди да тај накит, сем што је златан, нема неку већу вредност јер је израђен серијски. Зато се одмах продаје, најчешће сто тинак километара од места крађе, на железничким станицама или пред улазима у метро. Али, ако је накит веома вредан, па чак и познат широм света, јер је убележен у каталоге колекционара или је власништво влада, онда се — прерађује. Златне наруквике, огрлице, минђуше, без обзира како су лепо биле израђене, претапају се у златне шипке, а драго камење се поново бруси. Међутим, нису исто осетљиви на обраду сви ти „каменчићи“: брилијант се може разрезати на два дела без икакве опасности да ће бити оштећен, док смарагди и рубине може да прерађује само стручна рука. Зато се најчешће и

љиваца накита. Веома га је тешко продати, а када се претопи, има малу вредност јер садржи доста легура. Ови специјализовани лопови добро су развили посао. Ако је крађа била успешна злато се одмах претапа, а ако је посао слабији, златари растављају наруквике или огрлице, често састављене и из стотињак делова, и од њих праве, на пример, гомиле привезака.

Један од таквих стручњака био је и Алберт Хавин који се прочуо међу криминалцима јер је могао смарагд да разреже на десетак комада. Тако су се крађе вишеструко исплаћивале лоповима.

Овај посао је најразвијенији у Милану јер се тамо, најчешће у баровима, окупљају мафијашки. Сви они баве се и додатним „активностима“: трговачки су путници, хотелијери, власници ергела или заступници великих фирми. Тешко их је ухватити на делу јер су добро организовани, а сваки члан гарантује за свог колегу ако полиција нешто посумња или га ухапси. У случају да неко из било ког разлога жели да иступи из „удружења“, то најчешће плаћа животом.

Често се дешава да, притешњени доказима, крадљивци накита гутају свој плен. Међутим, полиција се досетила: све сумњиве подвргава рендгенском снимању.

Б. Ј.

Denis
ОД БРОЈА 19 ИЗЛАЗИ
СВАКЕ СРЕДЕ
СА МНОГО ВРЕДНИХ
НАГРАДА!
Denis!

ДВА ХИЩА

Осамнаестогодишњи младић мислио је само на то како да убије краљицу. Када је то и покушао, јавност је сазнала невероватну истину.

Изгледао је сасвим обично, налик на већину својих вршњака, витак и висок, светлоплаве косе. Али, осамнаестогодишњи Едвард Оксфорд имао је једну опасну фикс-идеју: желео је да убије краљицу! Сматрао је да ће тако сам постати енглески краљ.

Купио је за две фунте пар пиштоља и почео редовно да вежба на лондонском стрелишту Стренд. Док је нишанио у постављену мету, у својој глави видео је сасвим други циљ: лице двадесет једногодишње краљице Викторије.

Не бојте се!

Једног јунског поподнева 1840. године, у отвореној кочици у коју су била упрегнута четири коња, краљица је изашла у шетњу с мужем, принцем Албертом. Отпоздрављала је народу који је клицао на њеном путу, кад се из гомиле изненада издвојио Едвард Окс-

форд и пришао кочици на око шест корака. Раскопчао је капут и извадио оба пиштоља, нанишанио и опалио: промашио је краљицину главу за сантиметар.

Принц Алберт је загризео жену и повикао:

— Не бојте се, све је у реду!

Али, одговорио му је Оксфорд:

— Имам ја и други пиштољ!

Уто је одјекнуо пуцањ и краљица се срушила на под кочице. Настао је тренутак слећености у којем се нико није померио с места док неко не повика:

— Промашео је!

Краљичини коњи одјурили су у галопу, а свет је опколио Оксфорда у чијим су се рукама пиштољи још димили. Зачули су се повици:

— Убијте га!

Дотрчао је један полицајац и одвукао га.

Краљица је за то време јецала на путу ка својој резиденцији. Није била по-

вређена, пошто је и друго зрно из Оксфордског пиштоља пролетело на палац поред њене главе.

Обичан бармен

Вест се брзо прочула по Лондону и постала главна тема разговора. Никома није било јасно ко је желео да убије краљицу која је била омиљена, а уз то још и очекивала прво дете.

Почеле су да круже гласине како су на пиштољима били утиснути иницијали „Е. Р.“ и политичари су закључили да иза њих стоји име Ернестус Рекс. То је значило да је атентат припремила међународна завера на челу са краљем Ернестом од Хансвера који је претендовао на енглеску круну. Али, најочигледнији и једини кривац још је био Ернест Оксфорд.

Полиција никако није могла да објасни зашто је Оксфорд желео да убије краљицу. Прво питање ко је му је упutio инспектор

Партирц гласило је чиме се бави.

— Ја сам бармен — одговорио је Оксфорд на не мало истраживачко чуђење. Јер, изгледало је сувише невероватно да би обичан бармен могао да буде члан међународне завере највишег нивоа. Зато је полиција одлучила да претресе његов стан.

Једини члан

У малом Оксфордском стану пронађени су папири тајне организације која се звала „Млада Енглеска“ и чији је циљ био да изведе преврат и преузме власт у Енглеској. Папири су открили готово војничку организацију чији су генерали носили звучна имена, као Ханибал, Нептун, Марс. Њена правила су налагала да сваки члан мора да буде до зуба наоружан пиштољима и бомбама, а приликом ступања у организацију полаже фанатичну заклетву да је спреман да умре за њену ствар.

Полиција је преврнула Лондон у потрази за осталим члановима ове организације, али без икаквог успеха. Тада је једино Оксфордско признање обуставило истрагу. Показало се, наиме да је цела организација само плод његове маште и да је он био — једини члан! На видело је почела да излази тужна истина о овом младићу.

Мајка Едварда Оксфорда изјавила је да је имао тешко детињство уз окрутног оца-пијаницу. Дечак је врло рано почео да испољава чудне склоности, тако је своју топ-играчку пунио правим барутом, а како је растао постајао је све усамљенији. Није имао пријатеља и тешко је успео да се запосли. Притиснут самоћом, свашта је замишљао, па је тако настала и тобожња организација „Нова Енглеска“.

Едвард Оксфорд је затворен у лудницу и у њој је провео свих 27 преосталих година свог живота. М. К.

ИСТОРИЈСКЕ ЖИВОТИЊЕ

СЛОН ЛУЈА XIV

куртоазне обичаје који су владали на француском двору: када је Његово Величанство пролазило, он би се клањао, милсвао га сур-

лом и пригушено трубио од милосште.

Парижани су долазили у рекама да се диве краљевом слону који им је иска-

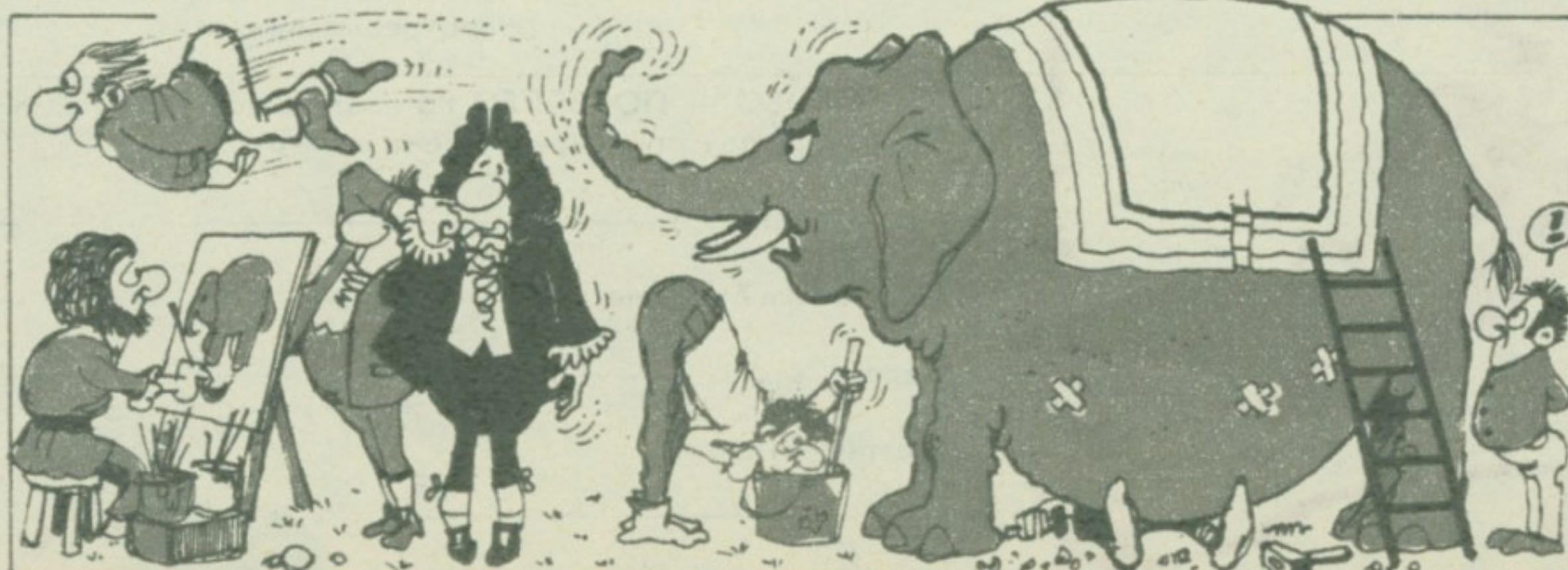
зивао своје пријатељско расположење на хиљаду начина, што је још више задивљавало свет. Највећи сликари тог времена овековечили су његов слоновски портрет, а слон се показивао као врло стрпљив и захваљан модел!

Ипак, када је један сликар желео да му наметне

мало неспретну позу са сурлом уздигнутом навише и отворених уста, то је захтевало и присуство једног лакеја који је имао задатак да вара слона дајући му тобоже хлеб.

Слону се није допала ова подвала и искористио је један тренутак одмора да се напије воде. Када се вратио, залио је и сликара и његово платно млазом као из шпрека!

Хроничари су описали још једну дрскост овог слона. Један од његових надзорника није баш најбоље поступао са њим. И слон је искористио прву прилику да шчепа човека сурлом око струка, да га завитла и тако далеко одбаци, да се овај разбио о земљу и неколико тренутака касније издахнуо.

Године 1668. француски двор, а и читава Француска, видела је првог слона, ако се не рачуна онај којег је Харун-ал-Рашид послао Карлу Великом 802. године. Овог сада послали су Лују XIV на дар Португалци из Конга. Они који су га довели били су не мало изненађени када су чули да краљ Сунце уопште није имао слона у својој штали!

Тај слон је имао четири године и убрзо је примио

ВЕЛИКИ ДИЗНИЈЕВ РЕЧНИК

Ова нова књига из богатог Дизнијевог стваралаштва намењена је најмлађима. Помоћу ове књиге деца кроз игру и разоноду уче и упознају нове ситуације на улици, у пошти, на станици, у ресторану, у циркусу, на аеродрому и космодрому, на мору и на селу, у кући. Лако ће схватити појам величине, боје, звука, мере, игре и играчке. Речник је штампан на: српско-хрватском, хрватско-српском,

руском и енглеском језику.

Формат књиге је 30 x 20 см, 121 страна у боји. Књига је богато технички опремљена, у тврдом повезу, с пластифицираним корицама у боји.

Цена књиге је 100.— динара.

Читаоци Политикиног забавника уживају посебан попуст, тако да књигу добијају за 80.— динара. КУПЦИ ИЗ БЕОГРАДА могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка 9.

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЦИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ВЕЛИКИ ДИЗНИЈЕВ РЕЧНИК“ на:
1. српскохрватском, 2. хрватско-српском, 3. руском, 4. енглеском.

(Непотребно прецртати)

ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕТЕМ по повлашћеној цени од 80.— динара (плсћање поштару приликом пријема књига).

Име и презиме _____

Поштански број и место _____

Адреса стана _____

Потпис купца _____

- 51575 Миња Субота:
Франка, Франка...
- 51582 Вага Херман и
Кемал Манџука:
Мало љубави...
- 51594 Тома Крижманић:
Обичан човек...
- 51615 Маја де Радо:
Нешто...
- 51820 Корни група:
Ој, додоле...
- 51828 Драган Антић:
Ја знам све...
- 51637 Вања Стојковић:
Шта ће бити са
нама...
- 51840 Ганеша: За уснуле
очи...
- 52006 Јадранка Стојко-
вић: Путовања...
- 52538 Родољуб Вуловић:
Кристина...
- 52543 Радмила Каракла-
јић: Ти ћеш ми се
вратити...
- 52548 Зоран Лековић:
Немој крити ли-
це...
- 52550 Воба Стефановић:
Кома да дам...
- 52553 Корни група:
Једна жена...
- 52558 Лола Новаковић:
Дуга топла ноћ...
- 52560 Група Сан: Папир
ни бродови...
- 52567 Драган Антић:
Ја се враћам...
- 52571 Воба Стефановић:
Мари, Мари...
- 52581 Трио Даг:
Растајак...
- 52604 Дитка Хабел:
Сањајмо...

52520 Бисера
Велетанлић:
Волим те...

52524 Воба Стефановић:
Чувај се ватре...

52618 Бети и Боб:
Желим те...

Ексклузивно за читаоце Политикиног забавника!

ВЕЛИКИ ПОПУСТ: свака од плоча које доносимо
на овој страни стаје — само 6,00 динара!

Пружамо вам изузетну прилику да преко нашег
листа набавите грамофонске плоче и поупните своју
дискотеку.

Малопродајна цена сингл-плоче је 16,00 динара.
Међутим, ако одаберете 10 плоча, објављених у овом
броју Политикиног забавника, онда је цена 60,00 ди-
нара, односно — 6,00 динара по комаду!

На наруџбеници треба да наведете најмање 10
плоча које желите да купите, а платићете поштару
кад вам их донесе. Наружба не може бити мања од
60,00 динара јер паковање и поштарину не плаћате
ви него ми.

СПЕЦИЈАЛНО ЗА ОВУ ПРИЛИКУ!

СВИРАЈ МОЈУ МУЗИКУ

3

Политикин забавник
11001 Београд, Македонска 29

НАРУѢБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима:

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити
поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

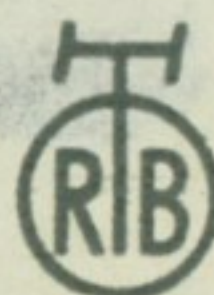
(Датум)

(Потпис)

Наружбеницу попуњава лице које ће платити плоче.

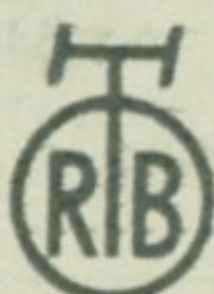

52569 Даниела:
Забраните ми то...

- 52606 Елда Вилер:
Неодфослапо
писмо...
- 52614 Сенка и Зафир:
Хајде да се
играмо, мала...
- 52616 Ратко Караљевић:
Једна звезда...
- 52621 Драган Антић:
Сакрај моју
музику...
- 52617 Корни група:
Куда идеш,
свете мој...
- 52619 Воба Стефановић:
Вратими снове
за двоје...
- 52623 Лутајућа срца:
Ти си ту...
- 52626 Зоран Лековић:
Воли, воли...
- 52627 Елда Вилер:
Још те се сећам...
- 52628 Сенка Велетан-
лић: Човек кога
волим...
- 52629 Преле и Прија-
тељи: Врати ми
снове за двоје...
- 52632 Ентузијаст: Мома
Григоркиња...
- 52634 Лутајућа срца:
Наша љубав...
- 52640 Група Сунце:
Летњи сат...
- 52642 Ивица Томовић:
Остављам драгу...
- 52643 Зоран Лековић:
Љубав је свуд
око нас...
- 52644 Грџпе СОС и
Заједно: О рук,
нале...
- 52645 Лола Новаковић:
Пролеће будиш
у мени...
- 52646 Драган Антић:
Врати се...

- 52648 Маја Оцаклије-
ска: Кад нежне
спирке замре
тон...
- 52656 Воба Стефановић:
Руже...
- 52659 Евровизија '74:
Дан љубави...
- 52660 Зафир Хаџићманов:
Од сунца до сна...
- 52664 Бисера Велетан-
лић: Доћи кад
зима одлази...
- 52669 Аница Зубовић:
Писмо једне
жене...
- 52671 Мирко Петински:
Кад стигне јесен...
- 52673 Ј-вбица Лолић:
Музика је увек
добар лог...
- 52677 Група Мај: Још
учек сањам...
- 52679 Мирко Петински:
Скопљанка...

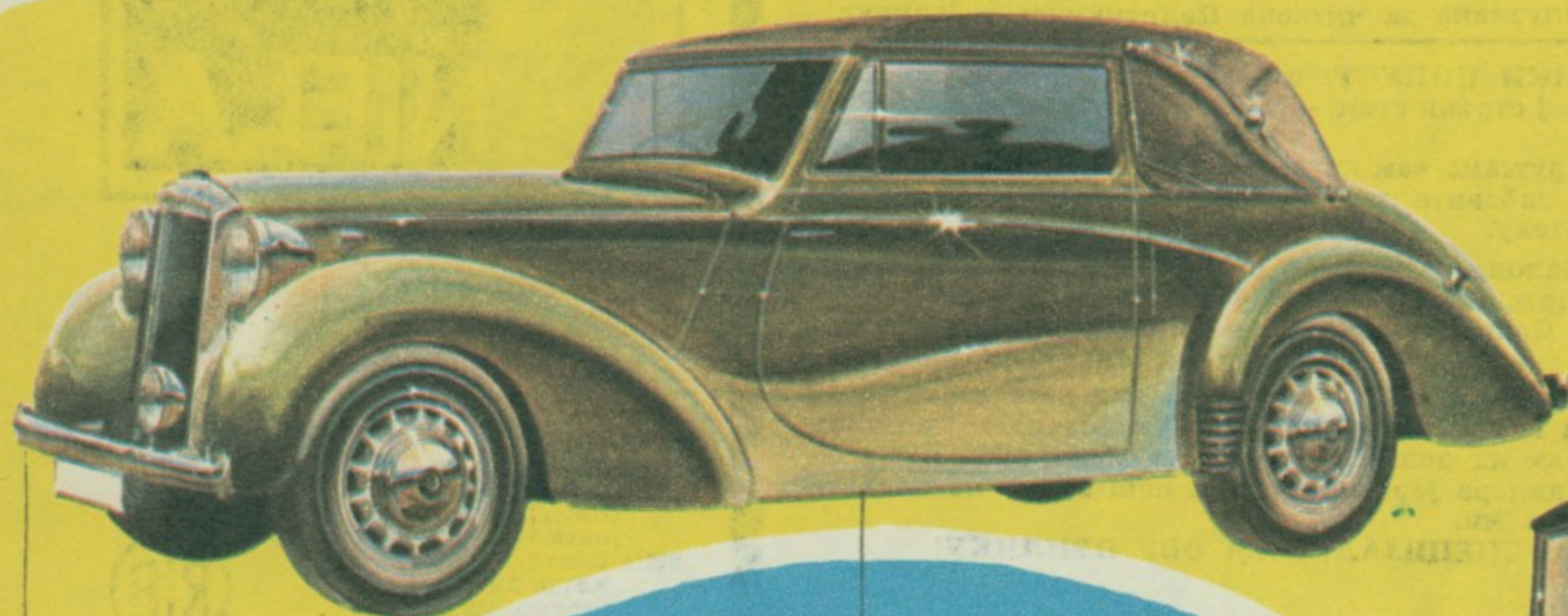

**ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА**

ДАЈМЛЕР

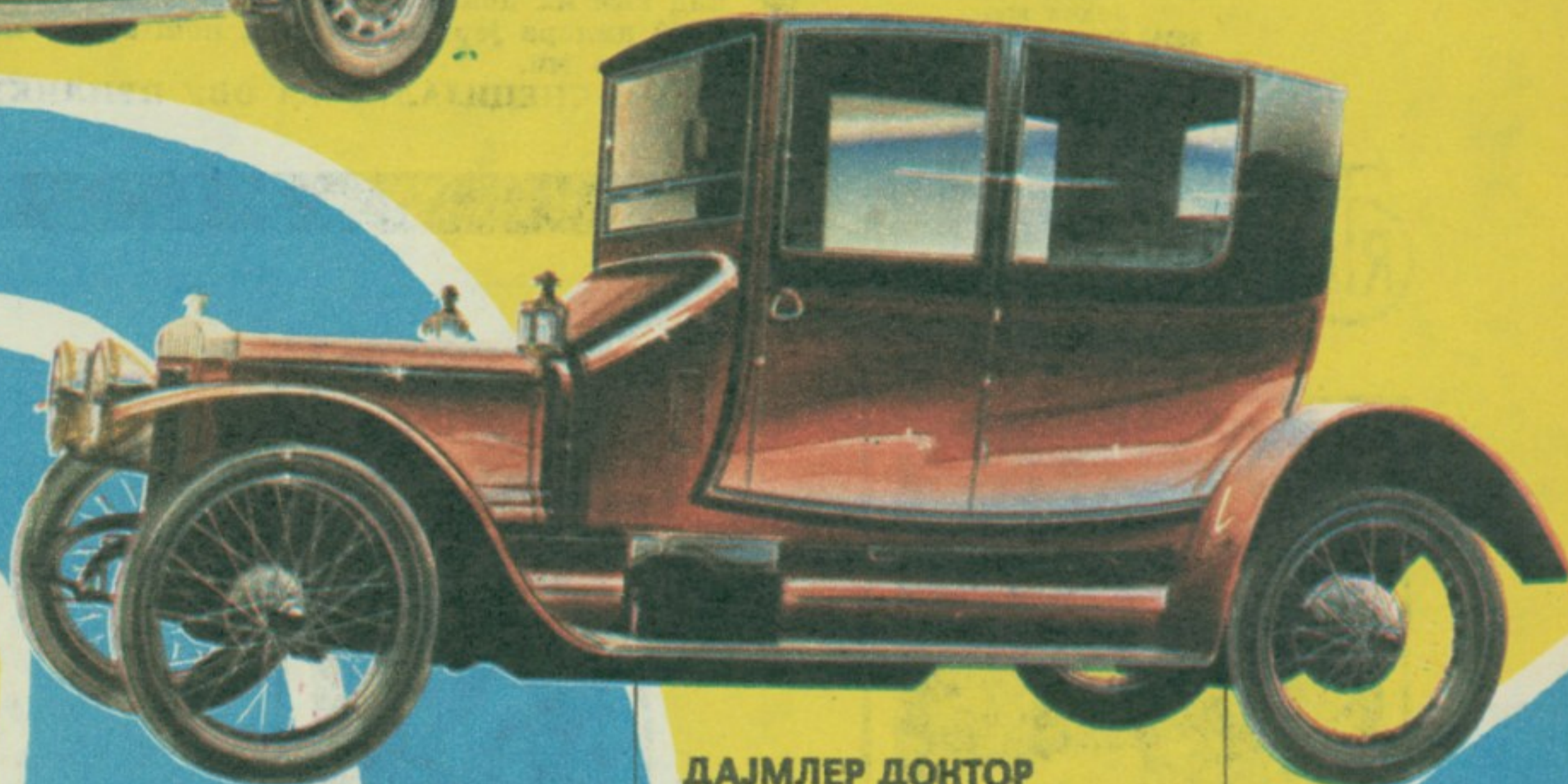
Дуго су кола на парни погон покушавала да се пробију у саобраћај, али због великих техничких недостатака, незграпности и спорости, ово возило, за које је утрошено много труда и времена, престало је да се употребљава. Било је то крајем прошлог века, управо у време када је 1885. године објављено да је Немац Карл Бенц конструисао бензински мотор који се може монтирати на нешто измењене кочије.

У исто време, на другом крају Немачке, до истог проналаска дошао је још један Немац — Готлиб Дајмлер. Свој брзоходни бензински мотор од 900 обртаја у минути, Дајмлер је уградио на кола са четири точка која је сам конструисао. Предност тог мотора над свим претходним конструкцијама лежала је у његовој лакоћи и великом броју обртаја јер су

ДАЈМЛЕР ДРОП ХЕД КУПЕ 1947.

мотор са 6 цилиндара и укупном запремином од 2522 кубика, 4200 обртаја у минути, 85 коњских снага, максимална брзина 138 километара на час.

ДАЈМЛЕР ДОНТОР КУПЕ 1915.

мотор са 4 цилиндра и укупном запремином од 3300 кубика.

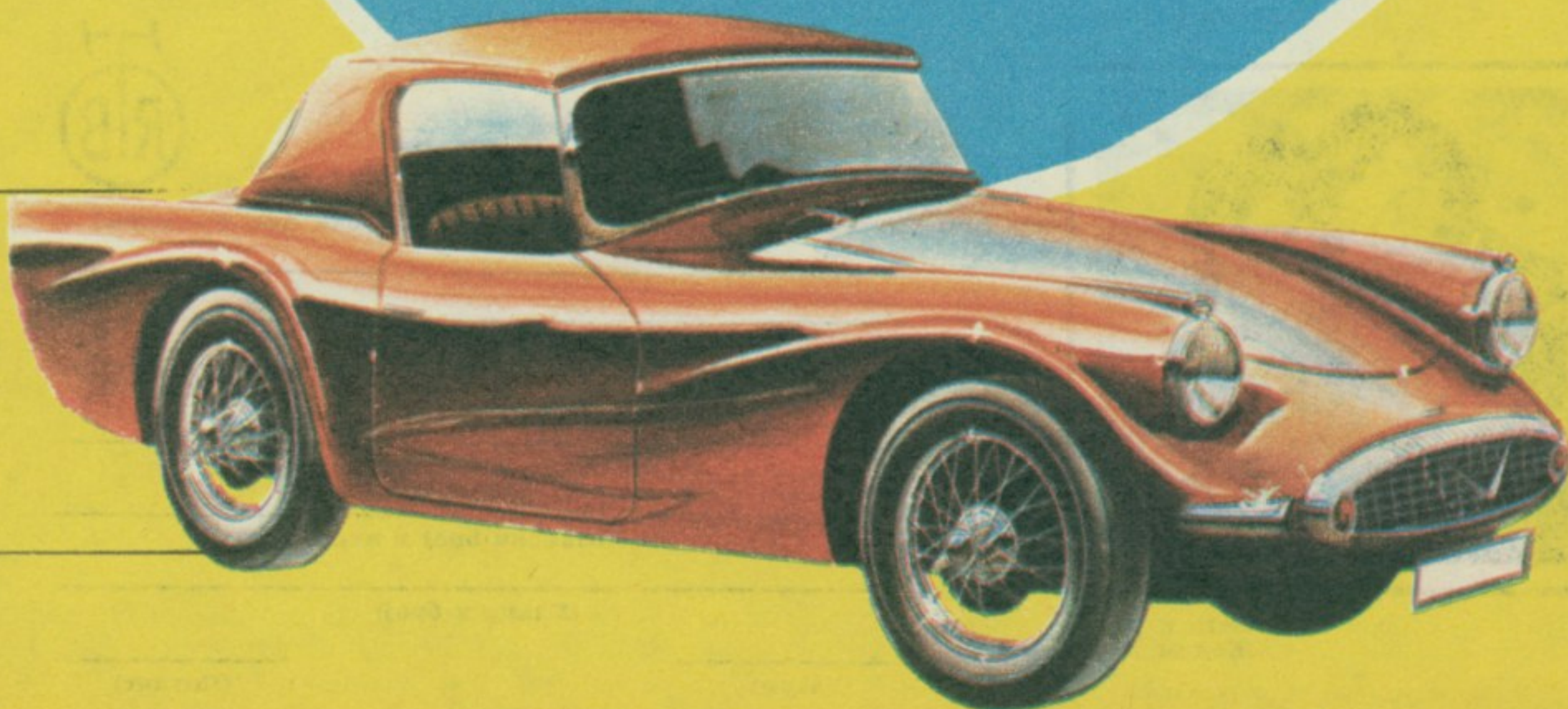
ДАЈМЛЕР ДАБЛ СИКС ДРОП ХЕД КУПЕ 1931.

мотор у »V« положају са 12 цилиндара и укупном запремином од 7136 кубика, 150 коњских снага.

ДАЈМЛЕР СП 250 1959.

мотор у »V« положају са 8 цилиндара и укупном запремином од 5460 кубика, 3600 обртаја у минути, максимална брзина 198 километара на час.

ОВИ ПОТОМЦИ

сви дотадашњи мотори могли да постижу брзину од највише 200 обртаја у минуту:

И Дајмлерс и Бенцов аутомобил претече су модерних аутомобила. Напори та два човека били су основ аутомобилске индустрије која је захватила свет као зараза, а у којој су и они сами били водеће личности.

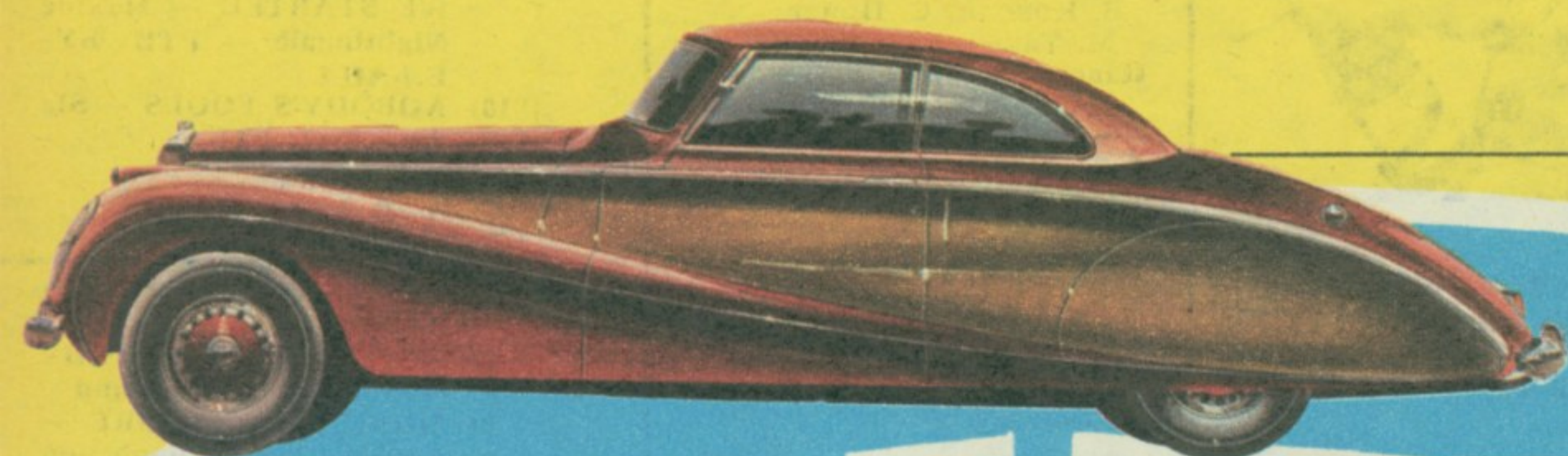
Конструкторским решењима Дајмлер је високо надмашивао Бенца. Пре него што је постао директор једне фабрике гасних мотора, овај машински инжењер, рођен 1834. године у немачкој покрајини Виртенберг, завршио је политехничку школу у Штутгарту и једно време радио у неколико енглеских и немачких фабрика. Аутомобилски бензински мотор није му избијао из главе. Цртао је, брисао, поново цртао, мењао додавао, док најзад није направио оно што је желео.

Током 1883. Дајмлер је основао експерименталну радионицу у Канштату где је испробао свој мотор са унутрашњим сагоревањем, прво на бициклу, па на возилу са четири точка и најзад на чамцу. Мотор је радио беспрекорно — свет је добио нов изум! Право коришћење патента Дајмлер је продао француској фирми Панар-Левасер, али га је практично користио и он основавши 1890. године своју фабрику аутомобила *Daimler motor company* у Канштату која ће убрзо стећи славу производњом надалеко чувених мерцедеса.

Готлиб Дајмлер је био потпуно опседнут аутомобилима. Међутим, за разлику од многих славних проналазача, пословни дух га никад није напустио па није окусио беду нити умро као сиромас. Поред тога што су сви произвођачи аутомобила у свету користили његов мотор, а то му је доносило по-

замашне тантијеме, и он сам побринуо се да прошири и разграна своје предузеће. Тако је 1893. године у Ковентрију у Енглеској основао фирму *Daimler motor syndikat* која је производила аутомобиле по његовим нацртима и којој је он до 1897. био и директор.

На овим двама странама доносимо цртеже неколико најпознатијих модела аутомобила Дајмлерове енглеске фирме. Настали су у сарадњи после његове смрти 1900. године спојивши се са фирмом Карла Бенца. Ова енглеска кола на немачки начин, како су их назвали, возили су искључиво људи дубоког црепа, владари и богаташи јер су аутомобили били снажни, удобни и леги. Неки од ових модела могу се и данас видети како језде градовима Европе — тајност и лепота као да су им вечити!

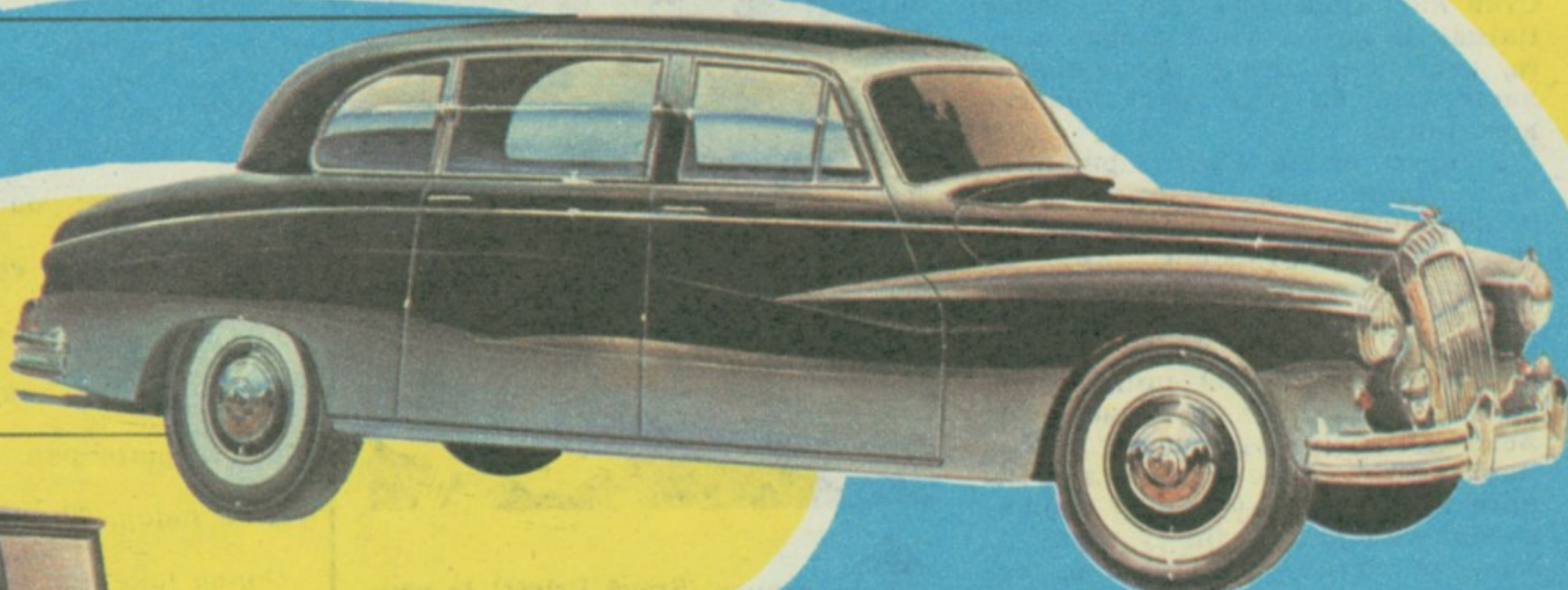

ДАЈМЛЕР ГОЛД НАР КУПЕ 1948.

мотор са 8 цилиндара и укупном запремином од 5460 кубина, 3600 обртаја у минуту, максимална брзина 148 километара на час.

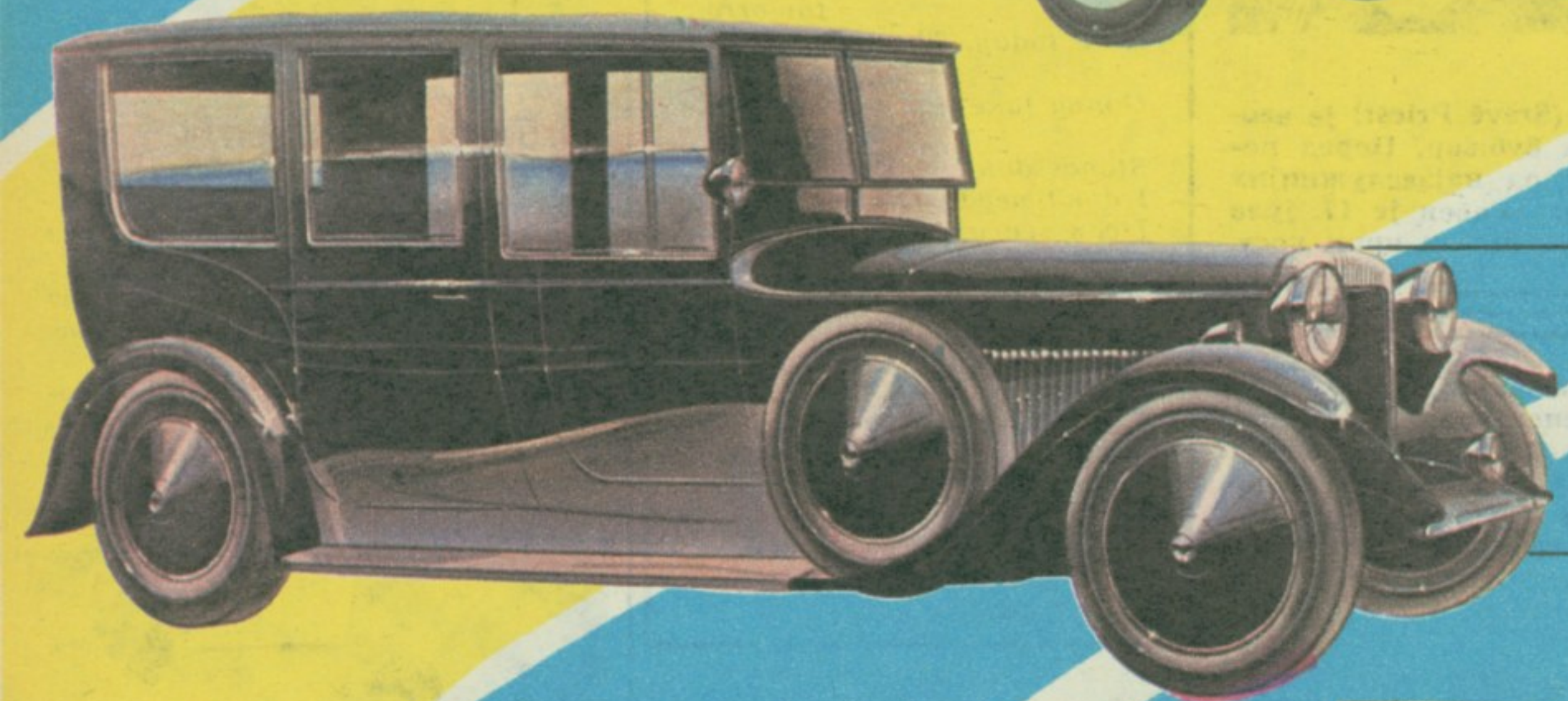
**ДАЈМЛЕР ДР 450
ЛИМУЗИНА 1961.**

мотор у «V» положају са 8 цилиндара и укупном запремином од 4561 кубин, 5500 обртаја у минуту, максимална брзина 180 километара на час.

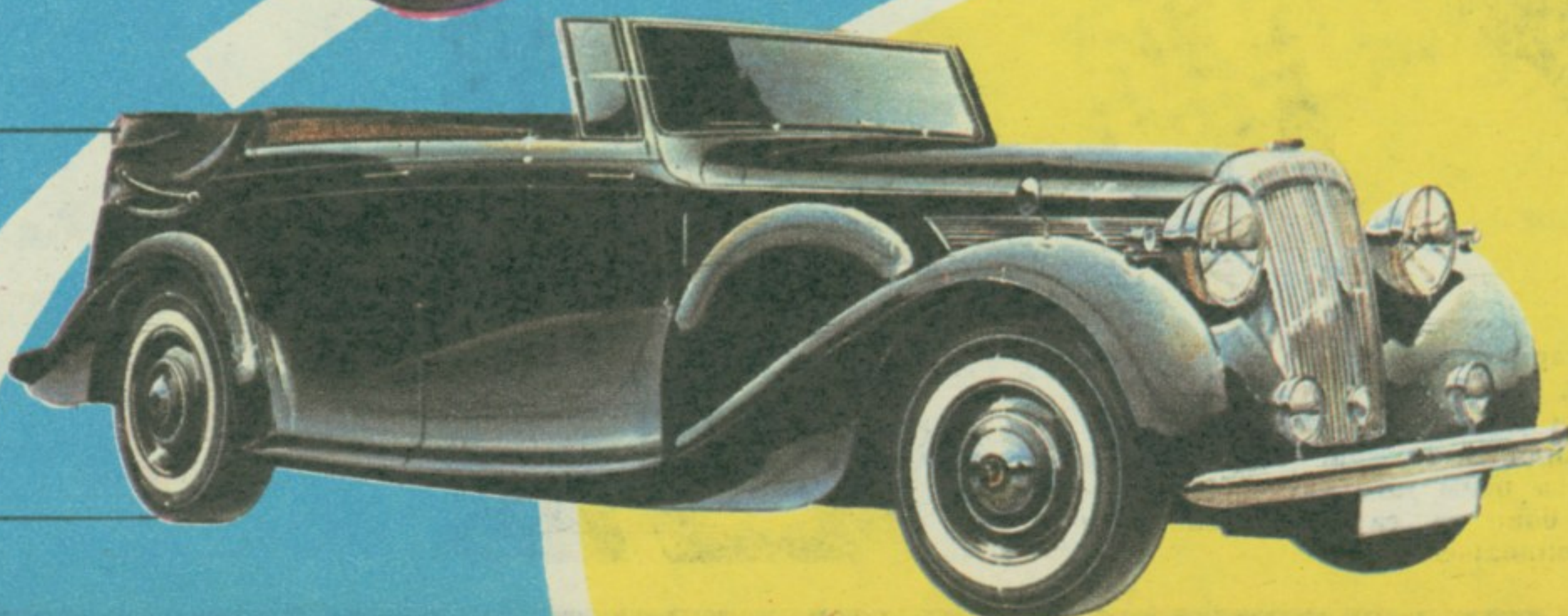
**ДАЈМЛЕР ДАБЛ СИНК 40/50
СТЕЈТ КАРС 1931.**

мотор у «V» положају са 12 цилиндара и укупном запремином од 6511 кубина.

**ДАЈМЛЕР ДЕ 36 СТРЕЈТ ЕЛ
КАБРИОЛЕТ 1947.**

мотор са 8 цилиндара и укупном запремином од 5460 кубина, 3600 обртаја у минуту, 150 коњских снага, максимална брзина 136 километара на час.

ХИТ СТРАНА

СВИТ (SWEET)

Већ неколико година на самом врху листе популарности поп-група налази се и британски састав СВИТ. У прво време, пре нешто више од шест година, назив групе је био SWEET SHOP (Продавница слаткиша). Било је то негде 1970. године када су данас популарни „Свитовци“ били једна од многих трећеразредних диско-група које су свирале за симболичне хонораре. Али изненада, као у причама о добрим вилама, појављује се продуцент Фил Вајман, некада и сам музичар. Фил их доводи у Лондон где у тамошњим студијима, уз помоћ композиторског пара Мик Чина и Мајка Чепмена, снимају читав низ лаких комерцијалних песмица. Тако су настали каснији велики хитови групе: Fanny, Fanny, So So, Alexander Graham Bell, Parra Joe, Little Willy, Wig-Wam Bam, Blockbuster и многи други. Пошто у то време Брајан, Енди, Мек и Стив нису били оно што су данас Вајман је на снимање позвао друге, већ афирмисане инструменталисте како би звук групе био сажетачнији.

У прво време критичари нису прихватили групу, тако да су се у листовима често могле прочитати и овакве реченице. „Они су сирови, неотесани и банални без икакве перспективе...“ Од групе која пре концерта више времена проведе у гардероби шминкајући се него штимујући инструменте не може се ништа очекивати. Ипак, мишљење критике није могло утицати на већ читаву армију обожаваца-тинејџера који су групу одмах прихватили купујући, од самог почетка, сваку њену плочу. Тако је „Свит-рок“ за тинејџере света постао најслушанија музика и свака плоча ове групе достигла је златан тираж. На крају ево и краћих података о члановима састава:

Гитариста Енди Скот (Andy Scott), рођен 30. јуна 1951. уз Брајана и најпопуларнија личност групе. Енди има плаве очи и смеђу косу, а осим што свира соло гитару бави се, са доста успеха, и компоновањем.

Мик Такер (Mick Tucker) у групи свира бас-гитару. Рођен је 23. фебруара 1950. Такође се бави ком поновањем. Црвенокос је, док су му очи плаве.

Стив Прист (Steve Priest) је веома талентован бубњар. Поред певача, један је од најзаслужнијих за успехе групе. Рођен је 17. јула 1949. има плаве очи и црну косу.

На крају и најзаслужнији за изванредан успех групе: вокални солиста и вођа Брајан Коноли (Brian Connolly), рођен 5. октобра 1949. године, коаутор је свих песама које група изводи. Љубимац је тинејџерске публике западне Европе.

ПЕСМА за ову недељу

ЛАЖ У ТВОЈИМ ОЧИМА (THE LIES IN YOUR EYES)

Текст и музика: А. Скот /
Б. Коноли / С. Прист /
М. Такер
Изводи: група: СВИТ
(SWEET)

Ain't nobody gonna take my place
Whips and chains don't leave no
Trace. Solid gold brass got a
Plastic face ah
Break me up ev'ry time you try
To cool me off with a wink in your
Eye and I don't eat from a pie in
The sky on more
I can see you ain't foolin' me
I ain't blind
The lies your eyes don't disguise
The tears that you cry
I'm not blind
The lies in your eyes don't disguise
You gotta big fat mouth, watch
What you say, 'cause sooner, later
You're gotta pay. Gone tomorrow
Here today. There ain't nobody
Gonna take my place. Sticks and
Stones don't leave no trace
I don't need your second face
I can see you ain't foolin' me
I ain't blind
The lies in your eyes don't disguise
The tears that you cry
I'm not blind
The lies in your eyes don't disguise
The lies in your eyes don't disguise
Don't you know
I can see you ain't foolin' me
I ain't blind...

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ?

JOE COCKER, c/o Deutsche Grammophon —
2 HAMBURG 13, Germany

MARC BOLAN, Marc Bolan Fan Club LONDON W1, England

ABBA, c/o Polar Music AB, Nybrogatan 53, 10245 STOCKHOLM 5, Sweden

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЊОЈ ПРОДУКЦИЈИ

- 1) SATISFACTION — Rolling Stones — ЈУГОТОН
- 2) YESTERDAY — Beatles ЈУГОТОН
- 3) FERNANDO — Abba — ПГП РТБ
- 4) PINBALL WIZZARD — Elton John — ЈУГОТОН
- 5) YUPI DU — Adriano Celentano — ПГП РТБ
- 6) SUNSHINE DAY — Osibisa — ЈУГОТОН
- 7) YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
- 8) SAY HELLO — Chocolate Menta Mastie — ПГП РТБ
- 9) RIGHT BACK WHERE WE STARTED — Maxine Nightingale — РТБ ЈБУ-БЈАНА
- 10) NOBODY'S FOOLS — Slade — ПГП РТБ

САД

- 1) KISS AND SAY GOOD-BYE — Manhattans
- 2) AFTERNOON DELIGHT — Starland Vocal Band
- 3) MORE, MORE, MORE — Andrea True Connection
- 4) LOVE IS ALIVE — Gary Wright
- 5) MOONLIGHT FEELS RIGHT — Starbuck
- 6) LET HER IN — John Travolta
- 7) GOT TO GET YOU INTO MY LIFE — Beatles
- 8) I'LL BE GOOD TO YOU — Brothers Johnson
- 9) TAKE THE MONEY AND RUN — Steve Miller
- 10) THE BOYS ARE BACK IN TOWN — Thin Lizzy

Чишњаци јављају...

У неким од прошлих бројева „Политикиног забавника“ приметили смо да се на ХИТ СТРАНИ објављују вести о младим аматерским групама. Ми смо једна од многобројних и, вероватно, најмлађих.

У просеку имамо дванаест и по година. Име наше групе је SUZI. Чланови су: Горан Бранковић (13), бубњери; Небојина Стојковић (12) бас-гитара; Владица Тодоровић (13) ритам-

ДОМАЋА ТОП-ЛИСТА

- 1) У КАМЕНУ ПЈЕСМА
ПИШЕ — Мики Јевре-
мовић — ЈУГОТОН
- 2) ШЈОР БЕПО КАПИТАН
Про арте — SUZY
- 3) СКАЛИНАДА — Оли-
вер Драгојевић — ЈУ-
ГОТОН
- 4) СВИРАЈ МИ, СВИРАЈ
— Тереза Несовија —
ЈУГОТОН
- 5) КАД ЈЕДНОМ ЗАЖЕ-
ЛИШ — Златко Пеја-
новић — ПГП РТБ
- 6) ЛУДУЈ С НАМА —
Септембар — ЈУГО-
ТОН
- 7) НОЋ ТИ ДИРА КОСЕ
ЦРНЕ — Мишо Ковач
— SUZY
- 8) ТАЧНО У ПОДНЕ —
YU група — ЈУГОТОН
- 9) КАД СМО ЈА И МОЈ
МИШ БИЛИ БОКСЕРИ
— Дадо Топић — ПГП
РТБ
- 10) ГДЕ СИ БИЛА, ЛЕПА
КЕЈО — Сунцокрет —
РТВ ЉУБЉАНА

ВЕСТИ ИЗ ДОЉЕВЦА

-гитара; Братислав Тимотијевић (12);
Вокал и Срђан Марјановић (13), соло-
гитара. Вођа групе је Срђан Марјано-
вић који је уједно и композитор пошто
група изводи искључиво своју музику.
На крају један срдчан поздрав свим
младим аматерским групама Југосла-
вије.

За ВИС »SUZY«
Срђан Марјановић
18410 Дољевац код Ниша
(хонорар 50.— дин)

НОВЕ ПЛОЧЕ У ПРОДУКЦИЈИ НАШИХ ДИСКО-КУЋА ЈУГОТОН

ДЕЛФИНИ

Изузетно симпатична песмица
„Тонбула“ у интерпретацији
сплитских ДЕЛФИНА доживела
је за само два месеца од из-
лажења плоче велик успех. На
другој страни је песма „Добро
јутро, драга“.

КЕМАЛ МОНТЕНО

Непосредно пред летњу тур-
неју популарни кантаутор издао
је сингл-плочу са мелодијама
„Хиљаду бијелих марама“ и
„Кад нас једном године однесу“.
И једна и друга нумера су у
својственом стилу који публика
радо прихвата.

ОЛИВЕР ДРАГОЈЕВИЋ

Сплитски певач Оливер Драго-
јевић који је у овој години лан-
сирао неколико хитова својим
најновијим остварењем песмом
са Сплитског фестивала „Скали-
нада“ доказао је још једном да
је у самом врху домаће забавне
музике.

БОРЊИ ПЕРУЗОВИЋ

Дуго се Ђорђи Перузовић није
огласио новом плочом. Најно-
вији сингл са песмама „Самот-
ници“ и „Зашто смо се икада
срели“ има много изгледа да бу-
де добро продаван.

РОК-ЗВЕЗДЕ И РОДИТЕЉИ

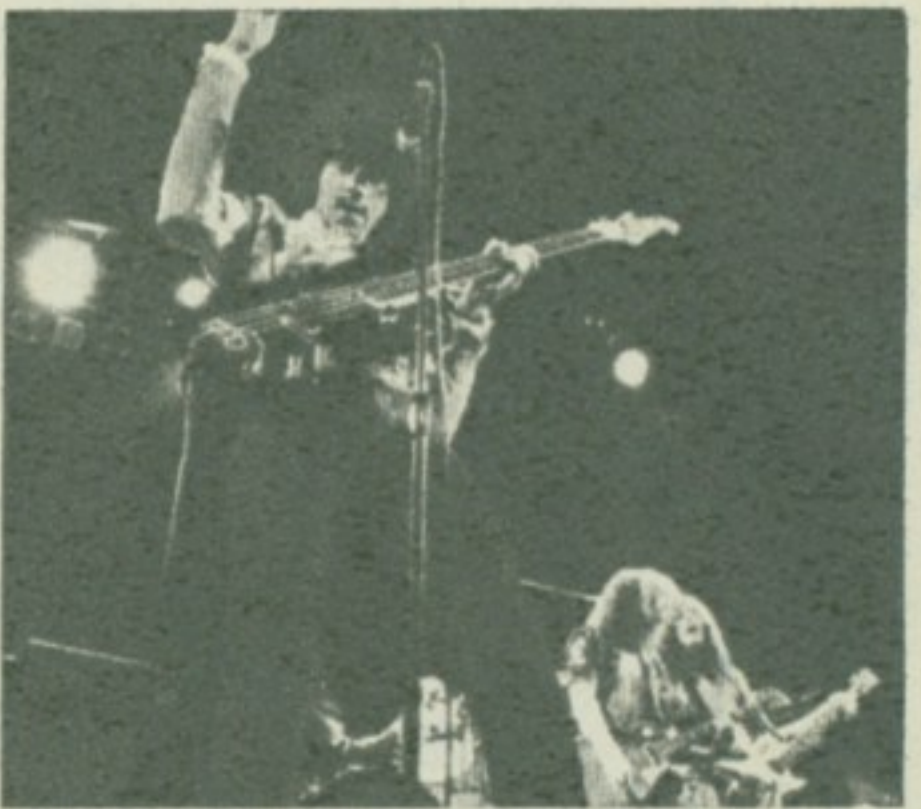
ДЕЈВИД БОУВИ (DAVID BOWIE)

Мајка популарног Дејвида Боувија,
Маргарет Џонс живи у једном малом
двособном стану у Бекингејму у покра-
јини Кент са месечном пензијом од о-
ко 200.000 старих динара. Од свог сина
који зарађује милионе не добија ни
динара. Сама каже да би била веома
срећна када би јој син који ју је из-
гледа заборавио послао бар једну кар-
ту да га може гледати на неком од ње
гових концерата.

ФИЛ ЛИНОТ (PHIL LYNOTT) — члан групе ТИН ЛИЗИ (THIN LIZZY)

Фил Линот је сасвим друкчији од
свог колеге Боувија. Као шеф групе
он је овога лета на велику турнеју по
Америци повео и своју 44-годишњу мај-
ку као секретарицу. Када су га у-
питали зашто води мајку он је одго-
ворио: „Моја мајка је толико учини-
ла за мене, зато сада нека мало и у-
жива.“

ЛИДИЈА ВЕЛКОВСКА

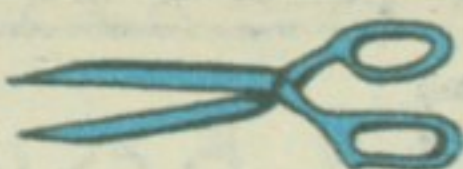

турнеју по земљи. Са њима
снима и свој први сингл на
коме су две верзије познате
народне песме „Македонско
девојче“ — на македонском
и енглеском. Гостује на свим
радио-станицама, а од реди-
теља Арсе Јовановића доби-
ја понуду да игра у получа-
совном музичком филму
„Празвук“. Да су све ове
понуде имале основа, може
посведочити и сарадња Ли-
дије Велковске са познатим
композитором Корнелијем
Ковачем, који је написао
две хит-нумере за њену дру-
гу плочу. Ова плоча појави-
ће се у продаји највероват-
није у току септембра, када
ће се Лидија из свог родног
Скопља преселити у Бео-
град.

Домаћа забавна музика
добила је недавно још
једну интерпретатор-
ку. То је двадесетогодишња
Скопљанка Лидија Велков-
ска, која је својим шармом,
пријатном спољашношћу и во-
калним квалитетима напр-
ечац освојила многе покло-
нике лакших музичких нота.
Име Лидије Велковске није
непознато. Као најлепша Ју-
гословенка на конкурс ли-
ста „Базар“, Лидија је 1973.
године у Лондону, где су се
окупиле националне лепоти-
це са свих континената, по-
стигла запажен успех осво-
јивши четврто место. Свесна
тога да лепота брзо пролази,
Лидија је то схватила само
као једну епизоду у свом
животу и озбиљно се посве-
тила студијама енглеског је-
зика. Изузетно музички об-
дарена, на наговарање при-
јатеља и музичких струч-
њака, одлучила је да се оп-
роба и као вокални интер-
претатор. Тако је почела да
се остварује њена давнаш-
ња љубав према музици чи-
ји је зачетак још у њеној
најранијој младости. Музи-
ком професионално почиње
да се бави овог пролећа, ка-
да с београдском групом
СИЛУЕТЕ и певачем Зора-
ном Мишчевићем има прву

НАПРАВИТЕ САМИ

БЛУЗА ИЛИ БОЛЕРО

Блуза, као и суканџа, никад доста. Овај наш крој одговара и блузи и болеру, зависно од тога за шта се одредите. Ако сте се одлучили за блузу потребно вам је метар и по материјала обичне ширине, тањег и мекшег. А ако више волите болеро, онда вам је довољно метар и десет сантиметара пу-

нијег и чвршћег материјала. Пазите! Дате мере су отприлике за одраслију девојчицу, високу око 1,60 см (може и за нешто вишу или нижу, мере нису потпуно прецизне).

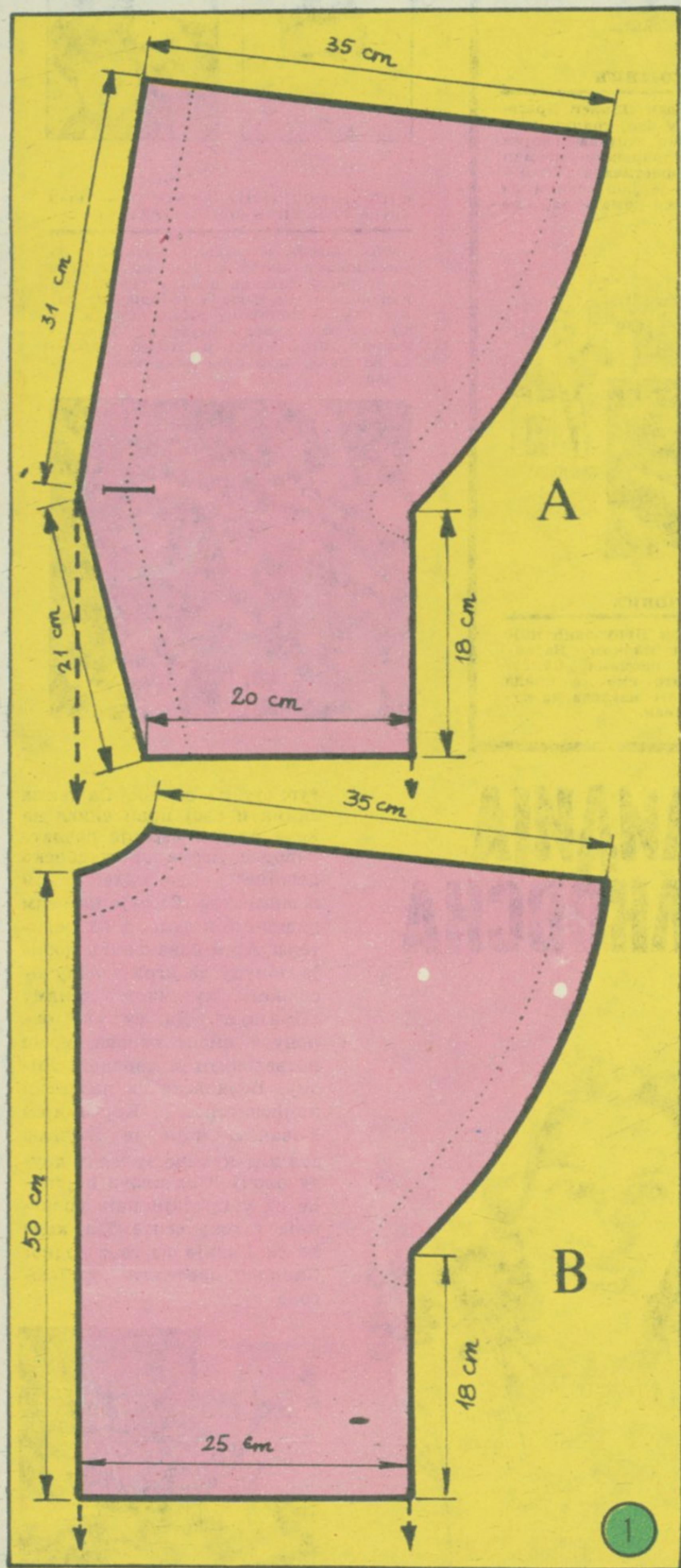
Шема кроја дата је на цртежу број 1: А је предња половина, а Б половина леђа. Црта извучена дебљом оловком је шема болера, а блузу

ћете добити ако предњи део кројите по линији означеној цртицама, и продужите од струка за 20 сантиметра. Леђа се кроје из једног дела. Предње делове и леђа пришивајте као што видите на цртежу број 2. Ако шијете болеро опшијте га паспулом (најлепше изгледа тања соматска трака). Урадите овако:

најпре пришијте траку са налицја болера (црт. 3), па је преврните на лице и проштепајте (црт. 4). И блузу можете оивичити паспулом или порубити истим материјалом (исеците траке према шеми на црт. 1 означене тачкицама). Кад порубљујете одговарајућу траку ставите са лица блузе (црт. 5), затим преврните на налицје и руком прорубите (црт. 6).

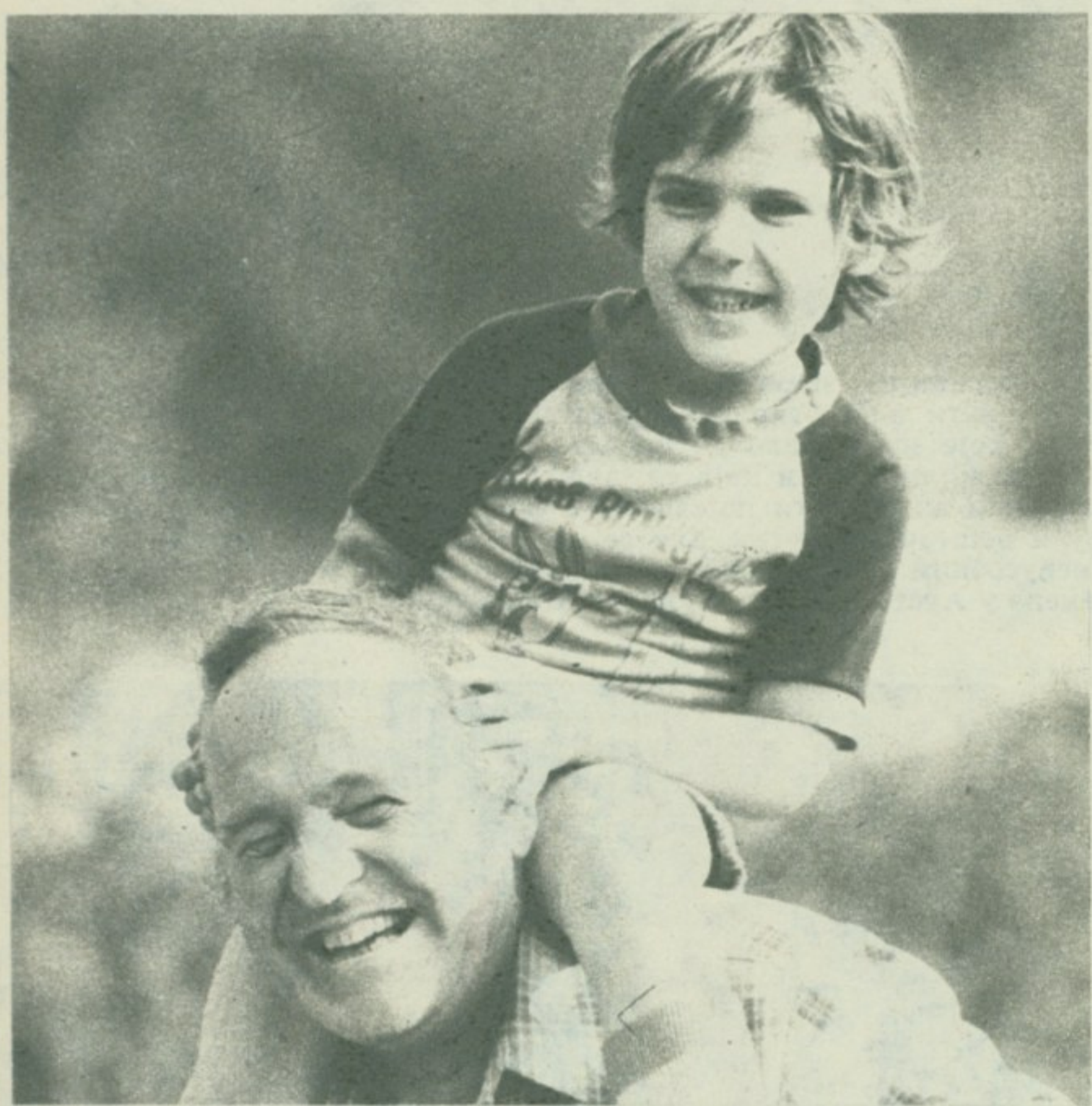
На рукавима можете извести неки мотив. Предлажемо вам да то буде цвет који видите на цртежу 7. Прекопирајте га и извезите пуним бодом. Надамо се да ће вам блуза или болеро успети и да ћете их са задовољством носити.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

BLB

Декстроза извор нових животних снага

Кад крви недостаје грођани шећер, руши се природна равнотежа нашег организма. Тада осећамо замор и малаксалост. Све то спречава ДЕКСТРОЗА. Одлична је за рековаленсценце, интелектуалне и физичке раднике, за возаче моторних возила, спортисте и за малокрвне. Грођанин шећер је потребан организму читавог живота, од детињства до дубоке старости, јер је неопходан саставни део

наше крви. Помаже функционисање јетре, бубрега, срца и не штоди зубима. ДЕКСТРОЗА је зато погодна за непосредно узимање и као додаток за спремање различитих јела и пецива. Због тога ДЕКСТРОЗУ препоручујемо као додаток свакодневне исхране — посебно деци. Може да се набави у свакој радњи, самоуслугу, са укусом наранџе, лимуна, јабуке и ментола.

Упамтимо, ДЕКСТРОЗА је извор нових животних снага.

Серво Михал,
индустријско-пољопривредни комбинат
Зрењанин.

Будите детектив...

Кад јастог поцрвени

Ресторан „Циганска черга“ у Паризу није био обичан ресторан. Као што му само име каже, у њему су свирали најпознатији цигански оркестри, а главни специјалитет шефа ресторана био је „Јастог са коњаком“... Ресторан је увек био пун и у њему је тешко било наћи места. Тако је било све до 23. јула када је неко метком испаленим у груди убио шефа ресторана Пјера Бозинија...

Истрага о овом убиству поверена је искусном полицајцу, инспектору париске полиције Лалену.

Можете ли ми укратко испричати шта је претходило убиству? — обратио се Лален Бозинијевој жени Франсини.

— Ја... ја... — муцала је Франсина — сигурна сам да је мог мужа убио Серж Лотри!

— Ко је Серж Лотри?

— Бармен кога смо пре месец дана ангажовали. Мени се он од првог дана није допао. Пре три дана први пут сам га чула како се препире са мојим мужем. Требало је само чути тај тон... Међутим, мој Пјер је био добар човек...

— А да ли сте данас нешто нарочито приметили?

— Право да вам кажем ништа нарочито. Пет минута пре него што је наша куварица Клод открила Пјерово тело у задњем дворишту, ја сам чула како Пјер и Серж разговарају у кухињи.

— Знате ли о чему су разговарали?

— Нисам обратила пажњу.

— Могу ли да разговарам са Сержом?

— Свакако... Уколико није побегао...

Неколико минута касније у собу је ушао Серж Лотри...

— Ова жена је права змија отровница — почео је Лотри још са врата да напада Бозинијеву жену.

— Сигуран сам да је она то урадила, а сад хоће сву кривицу да баца на мене. Ја сам волео газду...

— Оставимо сад то — прекинуо га је инспектор. — Неколико минута пре убиства виђени сте у кухињи са Пјером Бозинијем...

— Да, то је истина. Мој шеф је хтео да ме научи како се припрема специјалитет куће: јастог са коњаком.

— Хм! Хм! А шта је даље било?

— Па, газда је узео великог црвеног јастога и ставио га у кључалу воду. А онда ми је рекао да се вратим после петнаестак минута кад се рак буде скувао.

— Значи, за то време требало је да се вратите за бар, што ви, међутим, нисте учинили!

— Нисам, признајем. Отишао сам до бошча да у киоску купим цигарете које ми овде не продајемо...

— И кад сте се вратили ваш газ да је већ био мртав!

— На жалост... да.

Инспектор Лален погледа Лотрија у очи и ироничним гласом рече:

— Видите, Лотри, ваша прича и није тако лоша. Ја бих чак рекао да је и добра, само да нисте погрешили у једној ситници...

Шта мислите, драги читаоци, који је детаљ у причи Сержа Лотрија навео инспектора Лалена да посумња у његову изјаву? Ако знате, честитамо! Уколико нисте расположени за решавање детективских загатки прочитајте решење.

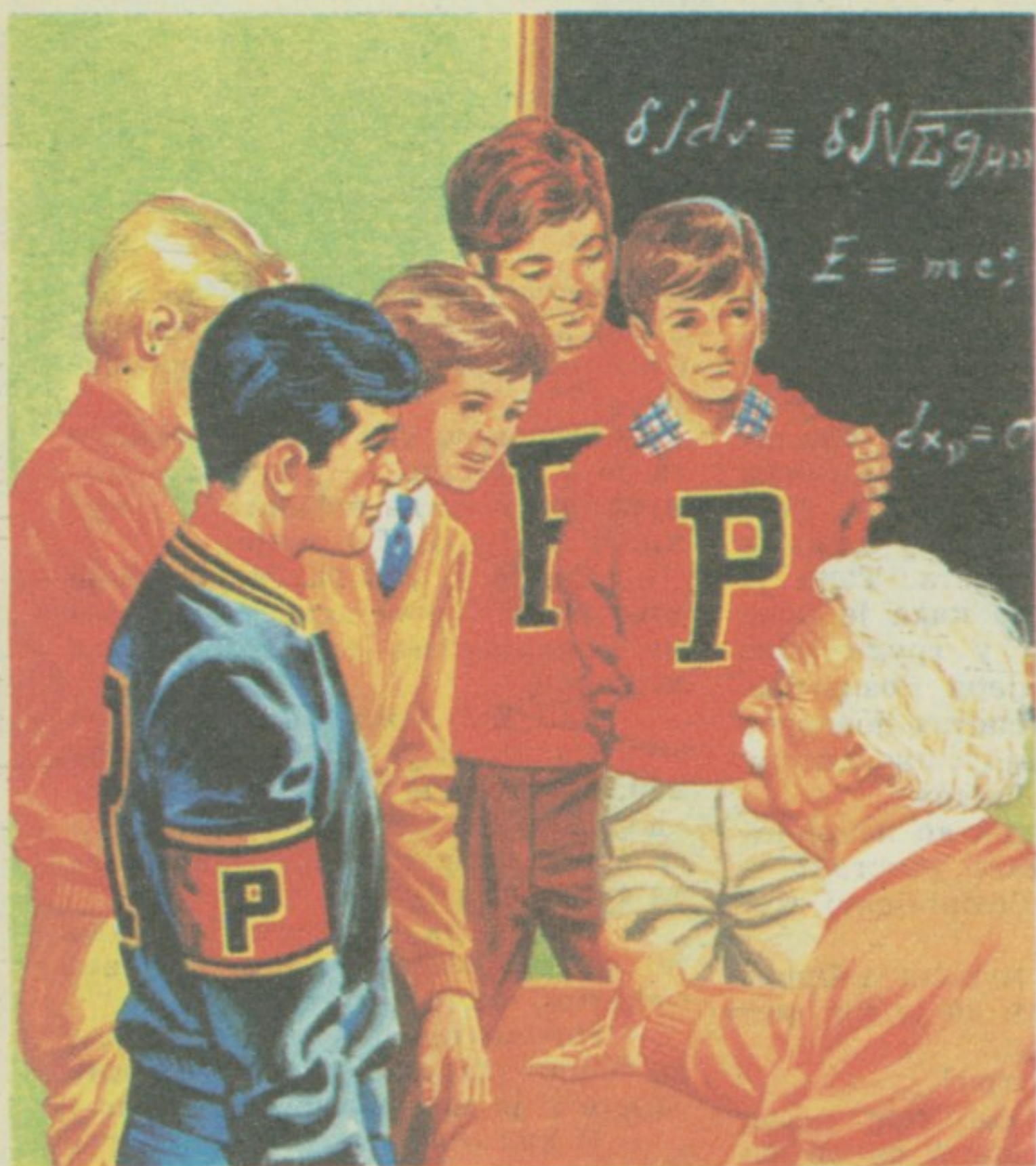
РЕШЕЊЕ:

Серж Лотри је на једном месту рекао: „Јастог је узео неког црвеног јастога и ставио га у кључалу воду“. А ми знамо да јастог (морски рак) не може да се скува у кључалу. Што је Лотри хтео рећи? Да је онда кад се вратио у собу, а не у кухињу, где је онда намерио да кува.

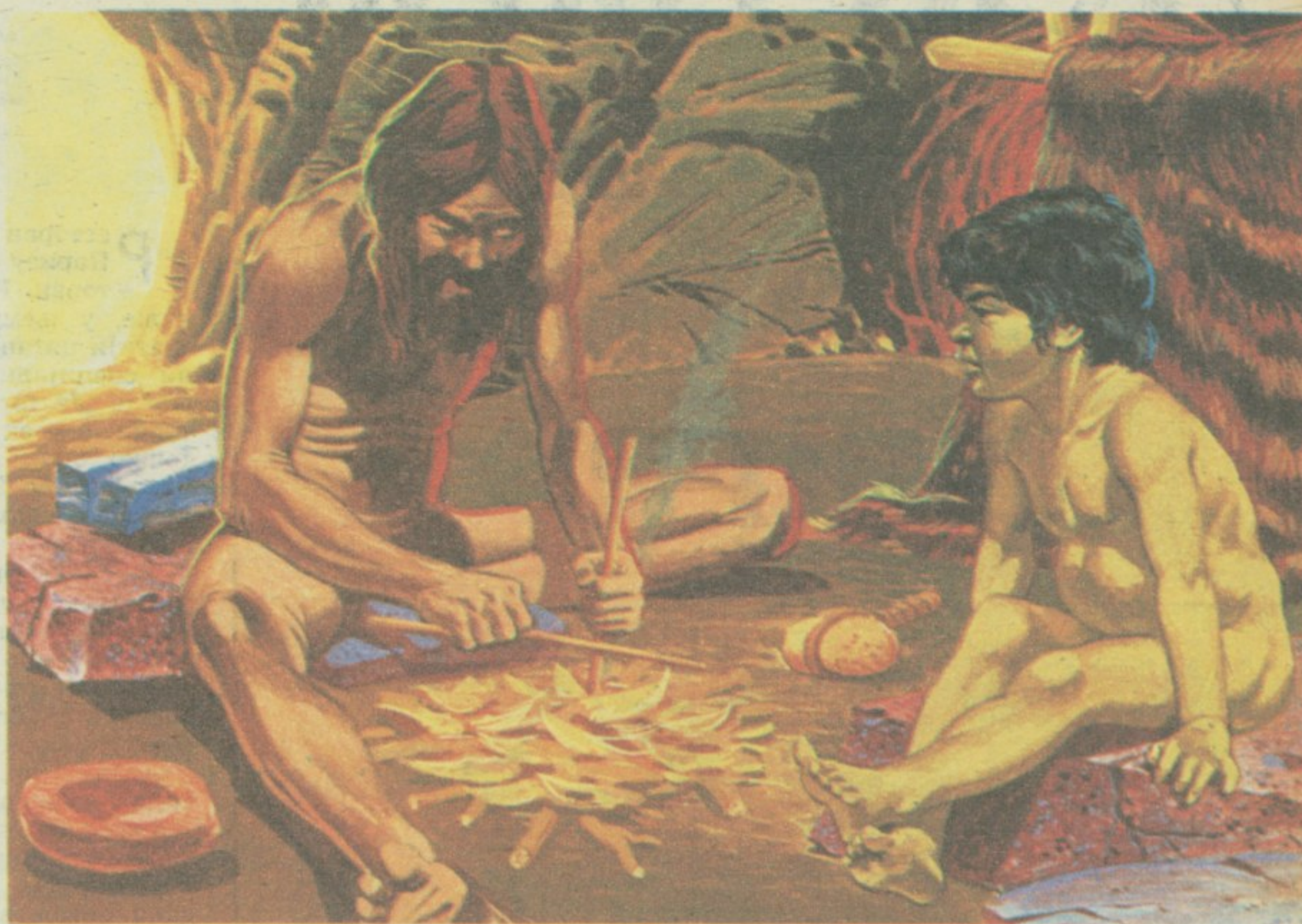
КАКО ЈЕ ПОСТАЛА ШИБИЦА

ВЕЧНА ВАТРА

РАДОЗНАЛИ СТУДЕНТИ — Када су студенти америчког Пристон универзитета, упитали чувеног научника, физичара Ајнштајна, који је по његовом мишљењу највећи проналазак модерног времена, он је кратко одговорио „шибице“. Велики научник, поред тога што је свако истакао значај проналаска да се на једноставан начин вештачки добије ватра, истовремено је истакао и значај ватре за људски род.

ДРВО О ДРВО — Од најранијих времена, где год се налазио, човек користи ватру. Још на нашој планети није откривено тако заостало дивље племе које није познавало ватру и које није знало да користи бар неке њене благодети. Људи су се у почетку служили ватром која се јављала у природи (шумски пожари, последице грома или активности појединих вулкана). Касније, човек успева да добије ватру и вештачким путем, али се не зна тачно како. Верује се да је то постигао међусобним трењем два сува дрвета, као што то и данас чине нека дивља племена у Аустралији, на Суматри, Камчатки...

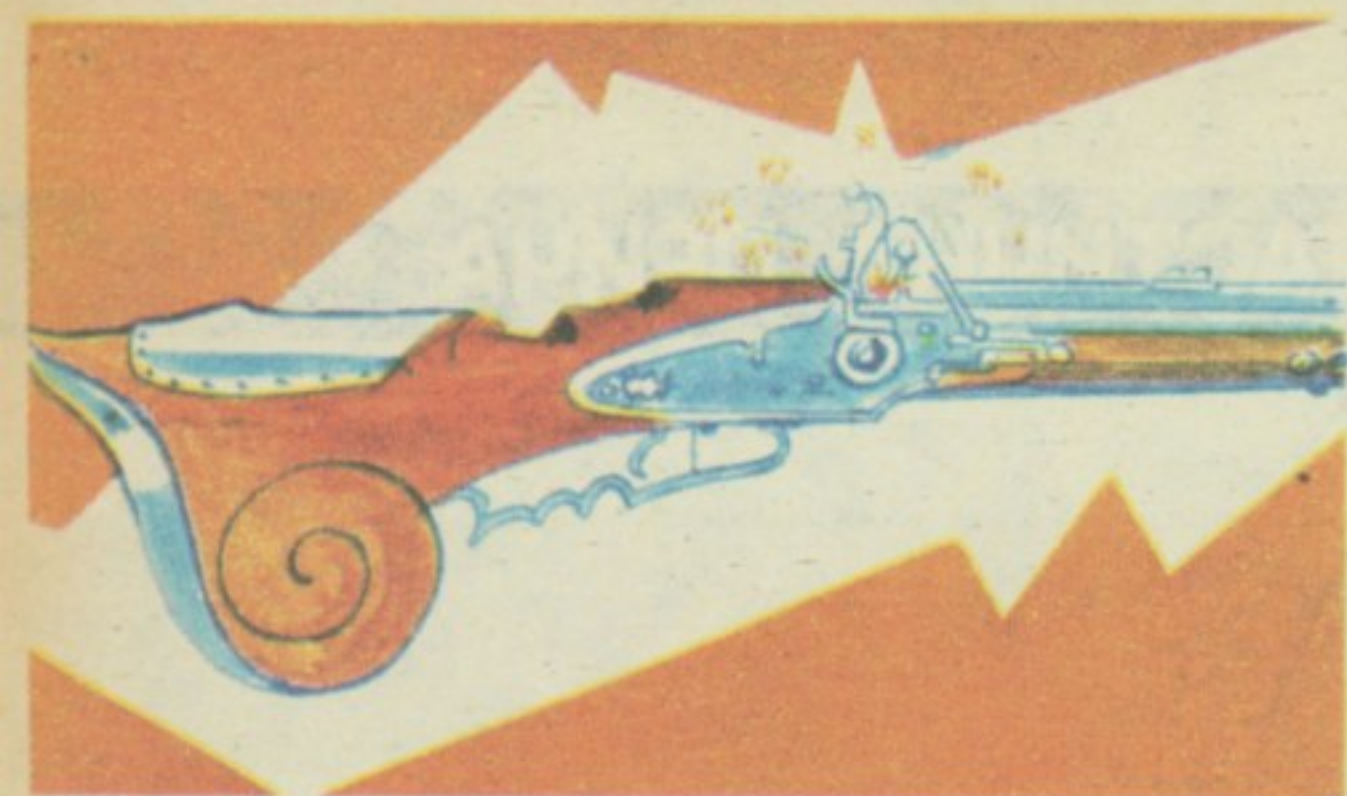
НАЈВАЖНИЈА ДУЖНОСТ — Добијену ватру било је тешко одржати па је чување ватре код многих старих народа била једна од најважнијих и најцењенијих дужности. Ако би се у Риму, у храму, угасила ватра, коју су одржавале свештенице богиње Весте, престајала је свака јавна делатност. А и код других народа ово је био предзнак велике несреће. У старој Грчкој место где је горела света ватра било је средиште друштвеног живота.

ОГЊИШТА НА ТРГОВИМА — Када је неки Римљанин желео да дође до ватре, долазио је у храм богиње Весте и односио жар. Касније, развојем Рима, на разним странама града, обично по трговима, подизана су јавна огњишта, одакле су Римљани могли да узму ватру и однесу је својим кућама.

ОГЊИЛО И ТРУД — У средњем веку до ватре се вештачким путем најчешће долазило коришћењем огњила (комад челика у облику лука, са повијеним крајевима) кремена и неког запаљивог материјала (најчешће трол, „губа са дрвета“). Помоћу огњила, кретањем, из кремента је избијала варница која је палила запаљиви материјал.

БАРУТ ЈЕ ОПАСАН — Било је у прошлости покушаја да се механизам појединих врста оружја искористи за вештачко добијање ватре. Међутим, убрзо се увидело да је коришћење барута у ове сврхе опасно.

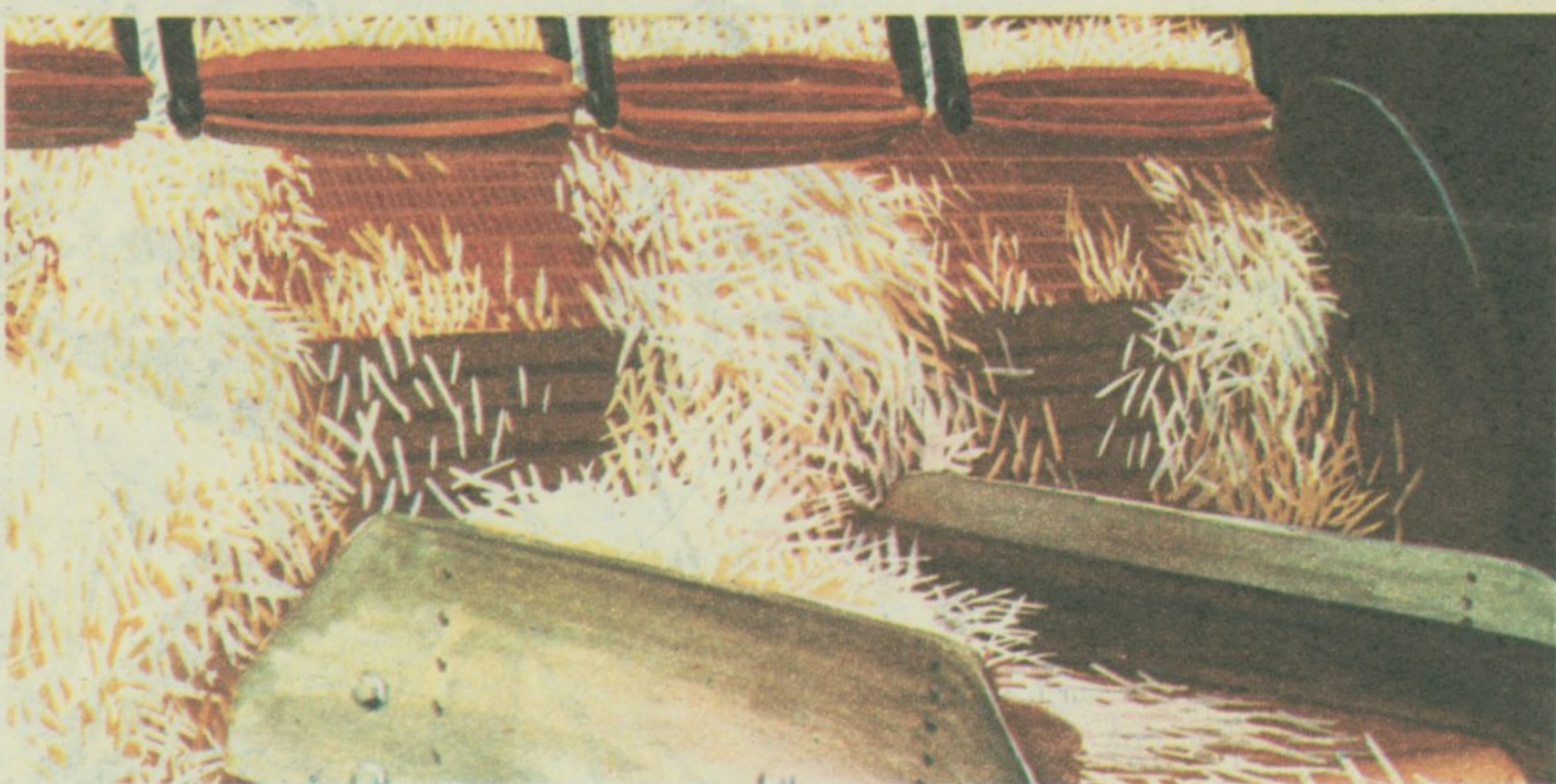
ОД БЕЛОГ ФОСФОРА — Три године касније у запаљиву смешу шибица уведен је бели фосфор. Насупрот претходним, недостатак ових шибица био је што су се врло лако палиле, нарочито при транспорту што је изазивало бројне пожаре.

ВРЕМЕ УПАЉАЧА — Шибице су добрим делом своје место уступиле упаљачима. Крени за упаљаче начињени су од пирефорних легура (најчешће легуре цера и твонџа). Данас се све више израђују упаљачи са аутоматским механизмима.

ЗА ПУШАЧЕ — Ширење навике пушења дувана још је више повећало потребу за проналаском што једноставнијег начина добијања ватре. Претече данашњих шибица биле су „мочилице“ које је 1805. године пронашао Шансел у Паризу. Главница ових шибица била је састављена од калијум-хлората (оксидациона супстанца), сумпора (горивна материја) и лепка. Мочилице су се палиле замакањем у сумпорну киселину при чему се калијум-хлорат распадао (ослобађао се кисеоник), што је доводило до паљења сумпора. Прве шибице које су се палиле трењем о тарну површину пронашао је 1832. године Жак Камерер.

УСАВРШАВАЊЕ У ШВЕДСКОЈ — Прве сигурносне шибице направио је Веттер 1848. године у Франкфурту. Производња ових шибица усавршена је у Шведској која је дуго држала монопол у производњи шибица. Данас се у производњи шибица користи меко дрво претходо импрегнирано амонијум-фосфатом. Запаљива смеша се састоји од калијум-хлората, антимон-трисулфида, туцањог стакла и лепка. Тарна површина, односно тарило, превучена је истом смешом којој је додата мала количина црвеног фосфора. Трењем главице о тарну површину, један мали део црвеног фосфора прелази у бели фосфор, који се одмах пали и доводи до паљења антимон-трисулфида, док калијум хлорат (оксидационо средство) потпомаже горење.

О СВАКУ ПОВРШИНУ — Данас се у свету производе шибице у врло великим количинама. Осим од дрвета данашње шибице се праве и од хартије импрегниране парафином, воштом и сл. Производња шибица се и даље усавршава. Данас се, на пример, у појединим земљама праве сигурносне шибице (од неутрог фосфор-сулфида) које се могу запалити трењем о било коју површину.

Већ од пет часова ујутру на градском тргу створио се дугачак ред људи који су пристизали из околине.

Мален неки дечак стао је у ред иза два човека који су гласно разговарали тако да су у хладном јутарњем ваздуху њихови гласови изгледали двоструко гласнији. Дечак се премештао с ноге на ногу, дунуо у руке поцрвенеле од мрза и погледом одмерио човека у врећастој одећи испред себе.

— Шта ти ту радиш тако рано? — запита га човек.

— Чекам у реду, шта бих друго — одговори дечак.

— Зашто не идеш да се играш и своје место уступиш некоме ко би ти за то био веома захвалан?

— Остави га на миру — изненада се огласио човек иза дечака и помиловао га по глави. Међутим, дечак га је грубо одгурнуо.

— Учинио ми се некако необично да је дечак тако рано на ногама — покушао је да се оправда човек.

— Дечак воли уметност — рекао је дечаков заштитник, мушкарцац по имену Грисби. — Како ти је име, малиша?

— Том.

— Томе, кад си већ ту мораш добро пљунути, онако како приличи, зар не, Томе?

— Разуме се.

**Не бацај камење,
Томе!**

Људи који су чекали у реду закикоташе се. Негде напред неко је продавао кафу у напрслим шољицама, некакву течност што је клокотала у зарђалом котлићу. То заправо и није била кафа. Напистак је био скуван од дивљих трешања које су расле на ливади ван града. Шољица се добијала за пени, тек толико да човек угреје стомак. Мало ко га је куповао, јер новца није било. Том је уоченим погледом мерио ред који се завршавао крај зида порушеног бомбом.

— Кажу да се осмехује — рекао је.

— Да, осмехује се — потврдио је човек.

— Кажу да је насликана уљем на платну.

— Тако је. И баш због тога мислим да слика није права. Слу-

ХУМОР без речи

ОСМЕХ

РЕЈ БРЕДБЕРИ

Мрзели су све што је било прошлост, све што их је на ту прошлост подсећало.

шао сам, наимае, да је оригинал много раније био насликан на дрвету.

— Кажу да је стара четири стотине година.

— Могуће још и више јер нико не зна у којој смо ми сада години.

— Сада је 2061.

— Тако кажу, дечаче, да. Извесно време било је велика збрке, то око година. Лажљивци. Можемо да кажемо и да је 3000. или чак 5000.

Ред се полако помицао дуж хладних развалина на улици.

— Када ћемо је видети? — питао је Том нестрпљиво.

— Причекај још мало. Заштитили су је месинганим стубовима и сомотским тракама да би је са-

чували од људи. Зато запамти, Томе: не смеш на њу бацати камење.

— Разумем, господине.

— А зашто сви морамо да чекамо у реду? — запита Том. — И зашто ћемо је пљувати?

Грисби ошину погледом сунце:

— Видиш, Томе, многи су узроци томе.

Фесџибул

Одсутно је посегаво у џеп по цигарете које није имао и којих већ дуго, дуго није било.

— Један од разлога је мржња.

Мржња према свему из прошлости. И питам те, Томе, зашто је до свега тога дошло? Градови су потпуно разорени, путеви су изровани бомбама и полсвина кукурузних њива светли ноћу због радиоактивности. И питам те, зар није све то прљаво?

— Да, господине, мислим да је све.

— Тако је то, Томе. И зато мрзиш све што те је бацило на колена и уништило те. Таква је људска природа. Можда неразумна, али је људска.

— Свако некога мрзи — додаде Том.

— Тако је. Мрзимо све што је у прошлости догађало. И тако се смрзавамо, живимо у пећинама, ни дувана, ни пића. Немамо ни-

чег сем разних фестивала. И тако смо једног студеног четвртка дошли овамо на фестивал, на наш фестивал, Томе.

Том се сетио фестивала из ранијих година кад су на градском тргу палили књиге и сви били пијани од весеља. Сетио се и научног фестивала од пре месец дана! Тада су однекуд довели последње моторно возило; срећници који су били извучени жребом могли су да по једном ударе по њему тешким ковачким чекићем.

— Да ли се тога сећам, Томе? Да ли се сећам? Разуме се да се сећам. Ја сам својеручно разбио ветробран, ветробран, чујеш ли? Цангр! И Бил Хендерсон је интелигентно разбио. И с каквим успехом. Бум!

Не волимо ѿакбе!

Најлепше је ипак било тада, сећао се Грисби, кад су уништавали фабрику која је још произвождала авионе.

— Господе, како смо се пријатно осећали кад је експлодирала. И онда смо затим нашла фабрику новинског папира и залихе муниције па смо све заједно дигли у ваздух. Разумеш ли, Томе?

— А да ли ће се вратити, господине?

— Шта, цивилизација? Зашто кад је нико не воли. Ја свакако не!

— Мени ипак мало недостаје — додаде неко позади у реду. — Ипак је у њој било неких заиста пријатних ствари.

— Умукни! — повика Грисби. — Ни такве као што си ти не волимо.

— Ах! — настављао је исти онај глас. — Једном ће неко доћи и све поново изградити. Запамтите шта сам рекао! Доћи ће неко заиста храбар.

— Не — тврдио је Грисби.

— А ја кажем да. Неко ко ће имати осећање за лепоту донеће нам ипак мало цивилизације тако да ћемо моћи да живимо у миру.

Најзад се ред прикучио главном тргу. Из даљине се приближавао коњаник који је у рукама имао комад папира. На средини трга био је ограђен простор. Том, Грисби и остали помицали су се напред, спремни и широко отворених очију.

— На циљу смо, Томе. Почнимо!

На угловима ограђеног простора стајала су четири полицајца, четири човека с бичевима од преплетеног ремења који су им ауторитативно висили о доручју. Били су ту да би спречили бацање камења.

— Дођи овамо — рече Грисби. — Сад је тренутак да покажеш шта знаш. Видиш ли је, Томе? Па хајде! Сад!

Том је стао пред слику и загледао се у њу.

— Пљуни, Томе!

— Али — Том је полако изговарао готово слово по слово — Али, она је ПРЕДИВНА!

— Онда ћу ја да пљунем за тебе!

Пројас

Грисби је дубоко удахнуо и испљувак се засветлео у ваздуху као сребро. Жена на платну се мирно и тајанствено осмехнула. Тому који ју је нетремице гледао осећајући осмех као музику која му бруји у ушима.

— Како се зове, господине? — тихо је запитао Том.

— Слика? Мислим Мона Лиза. Да, Мона Лиза.

— Сад ћу вам прочитати пројас — проговорио је коњаник. — Власти су одлучиле да од данас у подне људи слободно располажу сликом и да је могу слободно уништити...

Том није успео ни да крикне јер људи су у трену нагннули према слици, газећи све под собом, гурали се и одгуривали друге. Полицајци су на време подбрусили пете, а руља је као један човек, уз један крик који је подсећао на крик хиљаде хладних птица, стегла песнице и јурнула на портрет. Тома су одгурали и притеснили уз конопац који је попустио. Пао је и крикнуо, по њему су газили и ударали га ногама све док се, најзад, сав исцепан и крвав није нашао на ивици трга. На грудима је стезао комадић платна који је сакрио пред побеснелом гомилом.

— Хеј, Томе! — позвао га је Грисби.

Том је зајецао, окренуо се и без речи потрчао путем пуним рупа од бомби, затим преко поља и плитког потока; руку је стезао и крио је на грудима.

У девет увече стигао је до порушене сеоске куће. Крај једног зида, који је још стајао усправно мада је био опасно накривљен, чуо је дисање своје породице — мајке, оца и брата. Тихо се ушунђао међу њих.

— Томе? — позвала га је мајка из таме.

— Ја сам!

— Где си био? — оштро га запита отац. — Сутра ћу те истаћи.

— Сад брзо спавај — уморно му је рекла мајка.

Том је лежао и готово није дишао. Све око њега било је тихо. Руком је полако, полако додирнуо груди. Тако је затворених очију лежао пола часа. Затим је осетио хладну, белу светлост: кроз пукотину у зиду с неба је сијао Месец и својим зрацима обливао Томово тело. Тад, тек тад се ослободио. Полако и опрезно је стегао руку. Тренутак је оклевао, не дишући, а затим је отворио прсте и на длану се указао комадић платна од слике.

Била је ноћ и сви су спавали. А тамо на длану био је Осмех. Том га је погледао онако обасјаног месечевим зрацима. Видео га је пред собом још и један час касније, мада је комадић платна већ брижљиво сакрио. Затворио је очи, али је осмех још био ту, тако топао и нежан. Том је заспао и све унаоколо било је тихо, а Месец је по хладном небу пловио према јутру.

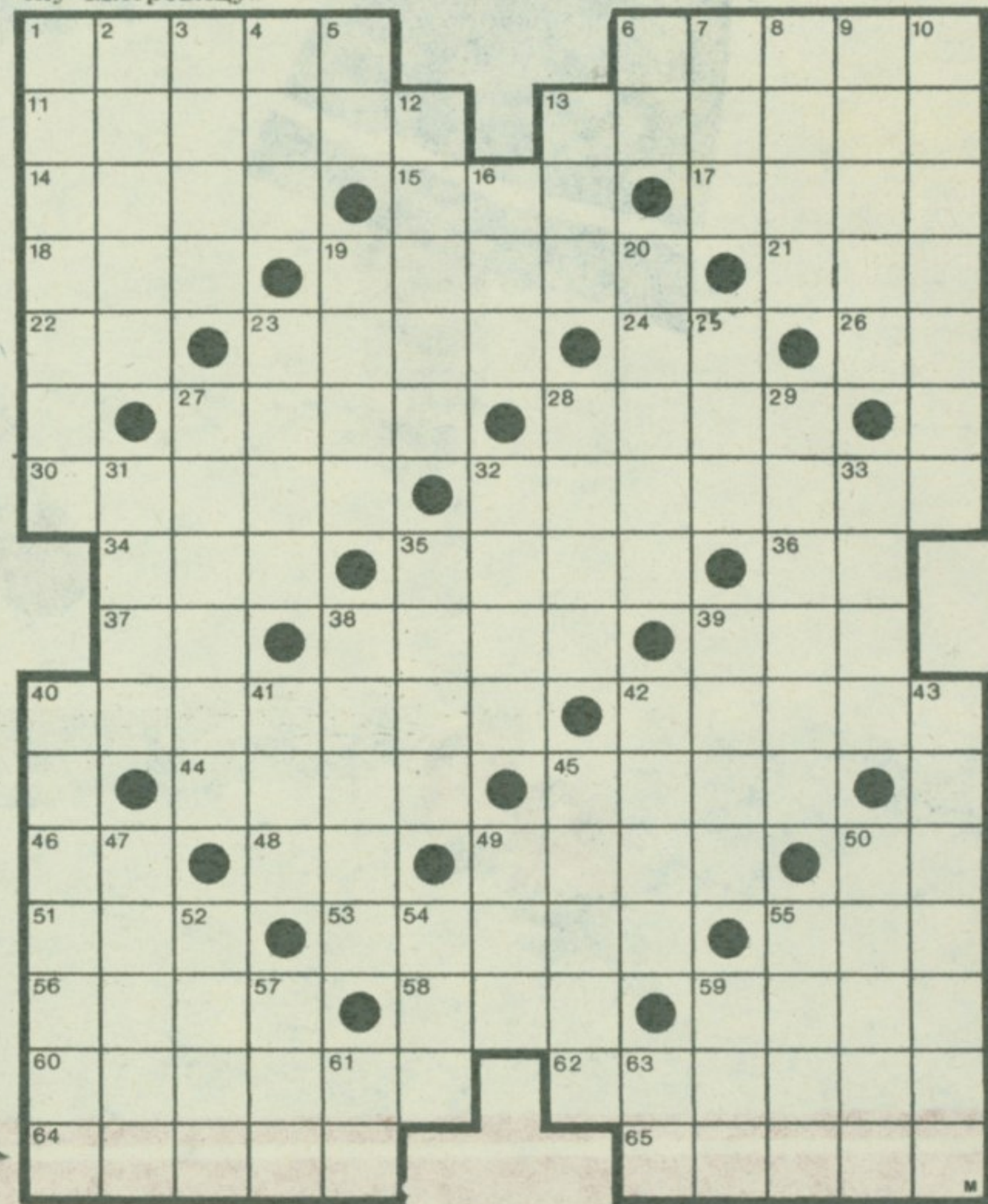
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Мера за драгоценост, 6) смеша брашна и воде, 11) стандардна мера, 13) град у Индији, 14) део кухиње, 15) језеро у Северној Америци, 17) омотач, 18) земљишта, 19) огледи, 21) мушко име од млића, 22) скраћеница за „ад акта“, 23) најситнији део молекула, 24) једна нота, 26) француски филмски глумац и певач (Монтан), 27) место на Пељешцу, 28) манастир и планина у Бугарској, 30) страна света, 32) јело од кукурузног брашна, 34) швајцарски народни јунак (Вилем), 35) француски писац (Човек-звер), 36) показна заменица, 37) скраћеница једне новинске агенције, 38) народна игра, 39) трептај очног капка, 40) део прибора за предње, 42) сеоска улица, 44) сплитски рагби-клуб, 45) наша атлетичарка, Николић, 46) самогласник и сугласник, 48) ауто-ознака за Карловац, 49) део купатила, 50) два иста сугласника, 51) пољска авио-компанија, 53) вид новчаног издржавања, 55) телефонски позив, 56) митски летач, 58) пустиња у Индији, 59) припадник једног варварског племена, 60) папрат, 62) стручњак за лепоту, 64) сликар, грчкија, 65) планина у западној Србији.

УСПРАВНО:

1) Једна од САД, 2) хунски војсковођа, 3) београдски позоришни глумац (Плаовић), 4) неман, 5) показна заменица, 6) хемијски знак за тантал, 7) муслиманско мушко име, 8) вез на народној ношњи, 9) затворени или отети људи који служе за изнуђивање нечега, 10) напуштање неке функције, 12) стари назив за Јапан, 13) предање, 16) главни град једне суседне земље, 19) острво, 20) сеоски пејзаж, 23) корално острво, 25) узвик тореадора, 27) градијент, 28) дрвени плуг, 29) старина, 31) времешан, 32) англо-саксонска игра лоптом на коњима, 33) сета, 35) рејон, 38) врста дрвета, 39) кошмар, 40) музички инструмент, 41) билијарски штап, 42) беле косе, 43) кратак горњи капут, 45) огањ, 47) самогласник, 49) боја за косу, 50) новчана примања, 52) тигањ, 54) слово грчке азбуке, 55) митски братоубица, 57) оружан сукоб народа, 59) отац (слов.), 61) једна нота, 63) ауто-ознака за Сремску Митровицу.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Конфедерација, 12) атар, 13) ода, 14) дрен, 15) ној, 16) свита, 18) Ант, 19) тн, 20) крепана, 22) И(во) А(ндрић), а, 23) ивер, 24) Рама, 26) тотем, 29) лакат, 31) вр, 32) таван, 35) лама, 36) ад, 38) цитат, 40) ре, 41) Одра, 43) салаш, 45) ВП, 47) Каиро, 49) панел, 51) мапа, 53) Пеле, а, 54) Ра, 56) Калкута, 58) от, 59) ила, 61) карта, 62) очи, 63) Нина, 65) Миа, 66) аван, 67) аристократија.

И-доје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525. Нурићана Ђолић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф.ф. 110.—, Ш.ф. 66.—, Ш.к. 108.—. Девизне уплате из иностранства сплати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-рафије и цртежи се не враћају. Одласно аленција. Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлешно Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се поре-

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Дуг и трновит је пут
ноји води из таме у
светлост.

(В. Иго)

PEKO

Драги ђаци! Приликом куповине ципела у нашој радњи, од нашег продавца добићете и налепницу, распоред часова и упијач, што ће вам бити потребно у вашем школском раду.

Tovarna obutve PEKO Tržič,

Cesta Ste Marie aux Mines št. 4

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

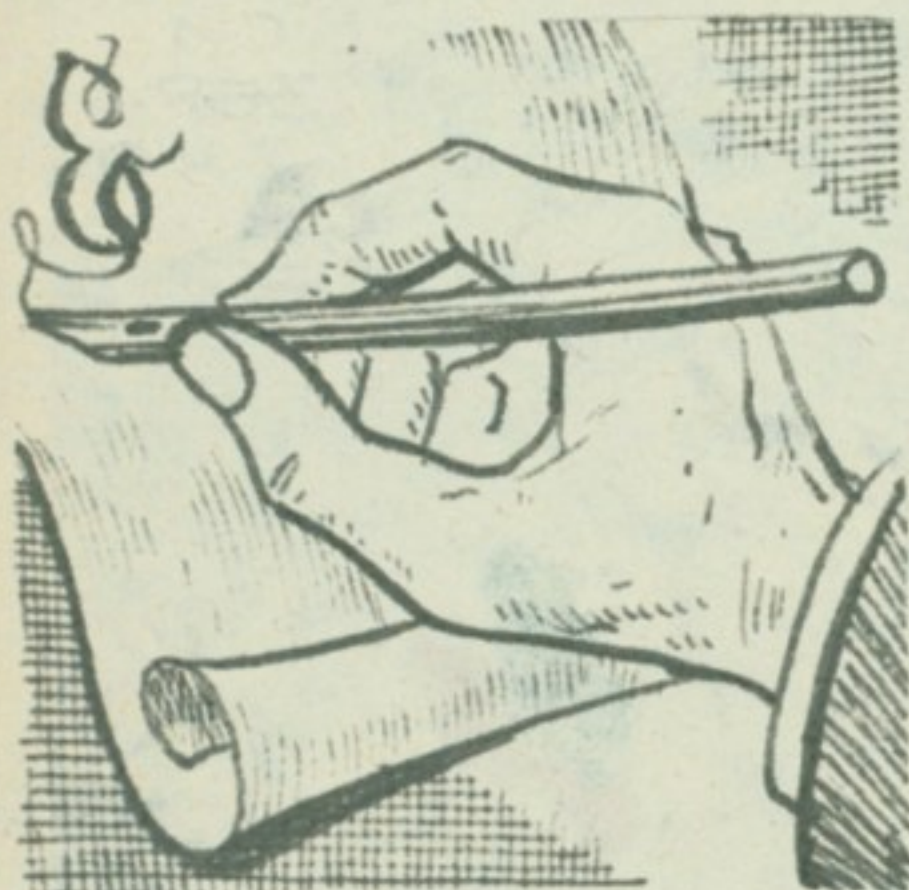
ПЕРО ИЗ АНТИКЕ

Реци ми када људи почињу да користе перо за писање.

Светозар Пувић,
Лозница

Најстарији познати облик пера, шупља зашиљена стабљика трске и бамбуса, јавља се још у античко време. Перо од трске наслеђују пера од птица — нарочито је у употреби гушчје перо. Њиме се писало све до 18. века. Међутим, у средњем веку многи историјски извори помињу и пера од бронзе, сребра и злата. Проналазак челичног пера приписује се извесном Харисону из Бирмингема (1780) а његов изум усавршава 1830. Пери, додавши перу при врху расцепу рупицу.

Налив-перо с резервоаром за мастило (тинту) приписује се Фелшу, који је 1636. гушчјем перу додао неку врсту резервоара од танке цевчице. А прво савремено налив-перо данашњег типа патентирао је 1884. године Ватерман.

ЦРТЕЖ ЈЕ ВАЖНИЈИ

Зашто си одустао од првобитног плана да на једној страни објављујеш по два стрипа?

Славница Јокић,
Нови Сад

Идеја да на једној страни објављујемо по два стрипа, која је настала из жеље да својим читаоцима пружимо већи избор најбољег светског стрипа, морала је да отпадне из више разлога. Стрип се, као својеврсна уметност где цртеж има најважнију улогу, губи када се „скуп“ на пола табле и постаје нечитак. Поводом тога примили смо и велики број писа-

ма у којима читаоци негодују захтевајући да се стрип врати на ранији формат од читаве табле. Образложење је, такође, било да се цртеж не види и да се стрипу одузима његова права вредност. И као што видиш, поштујући примедбе и жеље већине читалаца, поново објављујемо стрип на целој страници.

НЕСТЕРОВЉЕВА ПЕТЉА

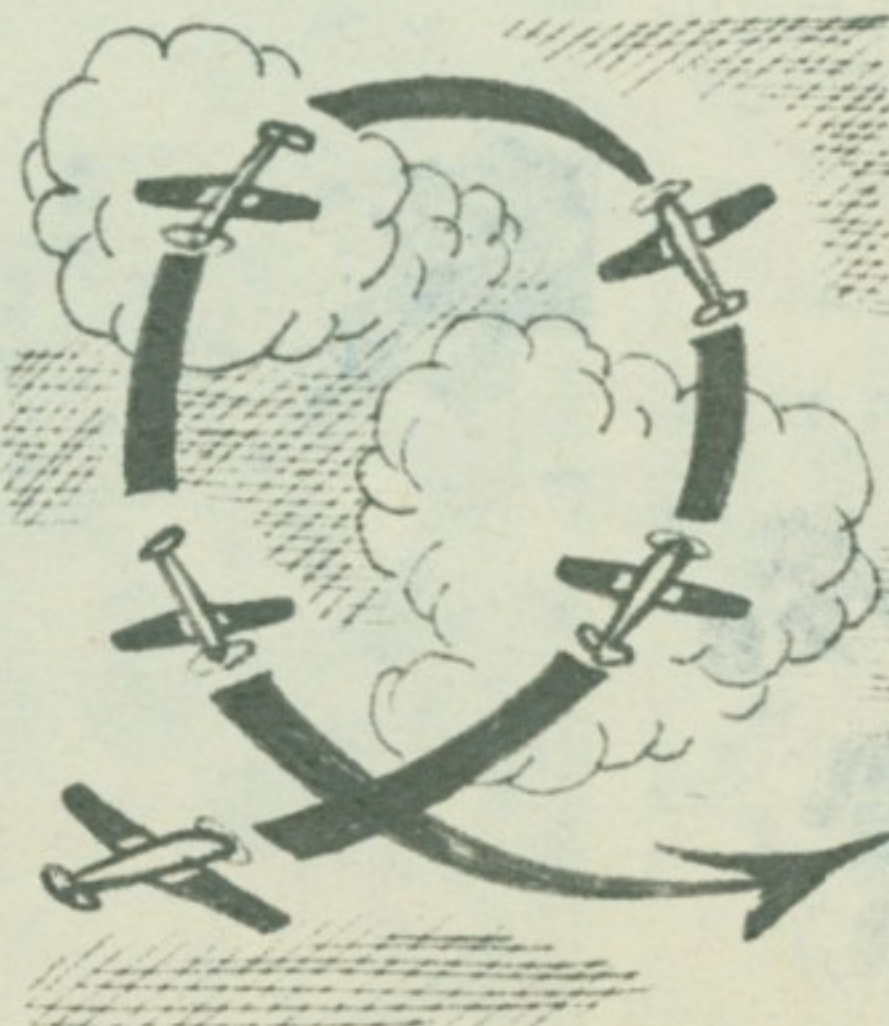
Објасни ми каква је то летачка акробација коју називају лупинг.

Ратко Сеочанац,
ученик,

Косовска Митровица

Лупинг је једна од обавезних фигура летачке акробације. Први га је извео руски пилот, један од оснивача фигурног летења, Пјотр Нестеров 27. августа 1913. године те се зато често назива и Нестеровљевом петљом.

При извођењу лупинга авион описује затворену кружну линију тако да је у највишој тачки петље глава пилота окренута према Земљи. Дејство центрифугалне силе на авион задржава пилота и потискује га на седиште.

КАРАТЕ ИЗ УЏБЕНИКА

Молио бих те да ми кажеш гдје, како и по којој цијени могу да набавим неку књигу о каратеу?

М. П.
Сарајево

Јапански рвачки спорт, у ствари подврста џудоа — карате је преваходно вештина намењена одбрани. Састоји се од удараца руком и ногом при чему је много важније вештина и спремност него снага. За упознавање те источњачке вештине, која стиче све већи број присталица у целом свету, добро би било погледати књиге: Карате, јапанског мајстора Ојаме по цени од 80 динара, Правила каратеа, аутора браће Јорга и Бурића (цена 40 динара), Нончаку-карате, браће Јорга (60 динара), и Карате, од Модрића (45 динара). Књиге можете добити по узвешћем ако се обратите на адресу: ИП „Спортска књига“ — Комерцијална служба, Македонска 19, 11000 Београд.

МАТЕМАТИКА

КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо по узвешћем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити по узвешћем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Продајем 16 сингл-плоча групе Про Арте по цени 10 динара комад. Зоран Богдановић, Трг младих 1/II—5, 37000 Крушевац

●●●

Купио бих све досад изишле бројеве Стрипотеке и Пераза, часописа о теорији стрипа Антол Такач, 21800 Нови Сад, Петра Драпшина 5/III

●●●

Молим све Забавникове читаоце који скупљају Ладине постере да ми пошаљу бројеве 2 и 19, оба са Бијелим дугметом. Плаћам колико је потребно. Соња Петковска, Манчу Матак 2, 97500 Прилеп

Замолио бих читаоце да ми, ако су у могућности, пошаљу Забавнике 1111, 1121, 1129, 1170, 1191, 1197, 1207 и 1209. Узвраћам Стрипотекама и Супер-стриповима. Дражен Мергл, Каштел 33, 47000 Карловац

●●●

Сакупљам разгледнице свих крајева наше земље и жеља ми је да се размењујем са друговима и другарицама. Свако ко ми пошаље разгледницу свог града добиће од мене разгледницу Приштине. Мењао бих такође и Колоис сличице. Агим Мехмети, Нишка 416, 38000 Приштина

